

GOVORENJE JEZIKA

**Biblijsko govorenje jezika i
savremena glosolalija**

Gerhard F. Hazel

PREDGOVOR

"Govorenje jezika" je pojava koja se sve više uvlači u savremeno hrišćanstvo i koja se stručno naziva **glosolalijom**, a čini dio šireg sadržaja harizmatiskog pokreta. Već oko tri decenije govorenje jezika privlači pažnju autora ove knjige, koji već godinama proučava spomenutu temu služeći se kako biblijskim svjedočanstvom, tako i brojnim i raznovrsnim stavovima zastupljenim u savremenim raspravama unutar crkvenih odbora, zatim naučno-istraživačkim radovima i razgovorima, koje je vodio sa ljudima iz raznih krajeva svijeta, kompetentnim da govore o toj temi.

U posljednjih trideset godina harizmatiski pokret se razvijao u tri etape. Prva etapa je počela oko 1900. godine i manifestovala se u tradicionalnim pentakostalnim crkvama, u kojima se govorenje jezika označava krštenje Svetim Duhom i veću duhovnu snagu.

Druga etapa je počela 1960-tih godina, kada se govorenje jezika uvuklo u većinu tradicionalnih hrišćanskih crkava, uključujući i metodiste, prezbiterijaniste, luterane, baptističke denominacije, kao i rimo-katoličku crkvu. Ova etapa je poznata pod nazivom neopentakostalizam ili obnovljeni harizmatiski pokret. Treća etapa je počela 1980-tih, a takodje je vezana za harizmatiski pokret, koji je rasprostranjen širom svijeta. Izmedju ostalog, karakteristična je po naglašavanju tzv. moćnog propovijedanja jevandjelja, koje koristi molitvu isključivo u svrhu čudesnog izliječenja. Značajan dio još aktuelne treće etape obnovljenog harizmatiskog pokreta čine crkve proslave. Inicijativu prilikom osnivanja ovakvih crkava su, kako kažu ljudi koji se bave izučavanjem ove etape, preuzele obnovljene harizmatске crkve.

Važno je primijetiti da su ove tri etape dio harizmatiskog pokreta zastupljenog u hrišćanstvu. Zahvaljujući ovim trima etapama, skoro je svaka hrišćanska denominacija prožeta različitim oblicima harizmatiskog pokreta. Sila tog pokreta je dosta jaka i često se lako prilagodjava novim zbivanjima. Prema tome, ovo je taj širi savremeni kontekst govorenja jezika u okviru harizmatiskog pokreta u hrišćanstvu.

Različiti dijelovi knjige su već bili predstavljeni, službeno ili neslužbeno, u različitim crkvenim ambijentima. Želim da se zahvalim mnogim ljudima za ohrabrenje i podršku ovog projekta; doktoru Džeku Blankou, direktoru odbora Adventističkog teološkog izdavačkog društva, kao i ostalim članovima društva, na tome što se ova knjiga pojavila u seriji njegovih monografija; doktoru Gordonu Hajdu i Viljemu Fagalu, koji su izvršili lekturu teksta, te mi pomagali dajući mi mnoge naučne i druge vrijedne sugestije; Renaldu Sikveiri i Kut van Vajku, koji spremaju doktorat na Endrijus univerzitetu, koji su se pobrinuli za praktični dio i rad na kompjuteru, bez čega ova knjiga ne bi tako brzo ugledala svjetlost dana. Korisni su bili i prijedlozi ljudi sa kojima sam razgovarao o ovoj temi tokom godina; budući da ih je mnogo, ovom prilikom ne bih nikoga posebno izdvajao. Naravno, podrazumijeva se da na sebe preuzimam svu odgovornost za sadržaj i ograničenja knjige.

Neprestano ohrabrenje i razumijevanje sam imao od svoje porodice. Priprema ovog rada mi je oduzela mnogo više slobodnog vremena nego što se inače moglo očekivati, a to vrijeme je zakonski pripadalo mojoj ženi Hildi. U pravom smislu riječi, njena ljubav i nesebičnost čine ključni

doprinos ovoj knjizi, zato bih htio da je posvetim Hildi kao vrijednu nadoknadu za ljubav i podršku koju je poklanjala kako meni, tako i Božijem djelu.

Gerhard F. Hazel
Adventistički fakultet
Endrjus univerziteta

UVOD

Fenomen govorenja jezika, koji se stručno naziva glosolalijom, se u poslednjih nekoliko godina počeo javljati u skoro svakoj hrišćanskoj denominaciji. Crkve se, uglavnom, razilaze u stavovima o ovoj pojavi. Postoje one koje ovu pojavu apsolutno odbacuju, ali i druge koje je bojažljivo odobravaju ili čak tiho podržavaju. Isto tako postoje i one koje je, opet, potpuno prihvataju. Neke zajednice ovaj fenomen smatraju korisnim obogaćenjem, dok se druge ne slažu sa tim stavom. Bilo kako bilo, glosolalija ostaje sporna tema, uprkos svom učestalom porastu i popularnosti.

Veoma raširena praksa "jezika" se širi unutar unutar hrišćanstva u svim krajevima svijeta. To je, bez sumnje, fenomen koji se najbrže razvija ne samo u okvirima tradicionalnih pentakostalnih crkava i neopentakostalizma, nego, takodje, i medju harizmatiskim i obnovljenim pokretima. Rezultati najnovijih istraživanja kažu da se izmedju 140 i 370 miliona hrišćana širom svijeta bavi glosolalijom. Ove brojke nam kazuju da izmedju 7,7% i 20,5% hrišćana praktikuje glosolaliju, naravno, ako se brojka od 1,8 biliona prihvati kao konačan broj hrišćana koji žive na ovoj planeti.

Čitav niz pitanja se može postaviti kada se, u današnje vrijeme, posmatra glosolalija. Čak i ako se zanemare pitanja o tome: da li govorenje jezika od strane hrišćana potiče od Boga ili, kako drugi misle, od sotone, pa je povezana sa opsjednutošću; da li je to natprirodni fenomen; da li je rezultat stanja zanosa, podsticaj koji dolazi iz moždane hemisfere smještene na lijevoj strani, da li je to izmijenjeno stanje svijesti, oblik hipnoze ili histerije, ili proces naučenog ponašanja; ipak postoji još nešto ka čemu su usmjerena savremena istraživanja, a to je pitanje povezanost modernog fenomena glosolalije sa darom Svetog Duha koji se očitovao na dan Pedesetnice, opisan u Djelima 2. Većina modernih harizmatičara tvrdi da se sadašnja glosolalija ne podudara sa ilijevanjem Svetog Duha na dan Pedesetnice. Oni kažu da je identična Pavlovom opisu duhovnih darova iz 1. Korinćanima 12-14. Da li se savremena glosolalija, prisutna sada medju hrišćanima, razlikuje od dara govorenja jezika, prisutnog u Novom zavjetu, a opisanog u Djelima 2 i 1. Korinćanima 12-14? Zašto moderni glosolalisti često naznačavaju kako govore jezikom andjela, s obzirom na to da su ranije isticali da govore poznate strane jezike? Da li je istina da je moderna glosolalija duhovan, a ne praktičan jezik? Ova pitanja i problemi predstavljaju samo mali primjer onih koja danas postavljaju mnogi hrišćani. Navedene činjenice, pa i mnoge druge, zaslužuju da iskreno i pošteno pristupi njihovom analiziranju.

Harizmate obično smatraju da je govorenje jezika ispunjenje poznog dažda obećanog u Joilu 2,28-29. Oni vjeruju da je glosolalija konačna i silna manifestacija Svetog Duha na kraju vremena, prije drugog Hristovog dolaska. To je najvažniji znak, ali je za neke i znak kraja.

Ozbiljni hrišćani, koji se ne svrstavaju u red harizmata, i koji ne pripadaju pentakostalizmu, niti su imali udjela u neopentakostalnom pokretu koji se razvijao od 1960-tih godina pa na ovama, te oni koji ne čine dio obnovljenih harizmatiskih pokreta, nastalih 1970-tih i 1980-tih godina, pitaju se kako da razumiju ove jedinstvene savremene tokove. Sveštenici, crkvene starješine na svim nivoima, studenti teologije i propovjednici tradicionalnih hrišćanskih crkava postavljaju se, takodje, pitaju kako da protumače neopentakostalizam i moderne obnovljene harizmatске pokreta, za koje je govorenje

jezika, ili glosolalija, važan, ako ne i ključni element religioznog iskustva. Ljudi se zanimaju za govorenje jezika, za porijeklo, značenje u ličnom životu, učinak za crkvu i posebnu prisutnost u skoro svakoj denominaciji. Da li je to temelj hrišćanskog ili nehrišćanskog ujedinjenja?

Mnogi evandjelisti koji za propovjedanje koriste sredstva za masovnu komunikaciju, ljekari koji liječe na osnovu vjere, kao i drugi pentakostanci ili harizmate s vremena na vrijeme govore jezike, tj. glosolaliju u svojim emisijama. Time u mnogome doprinose porastu interesovanja za fenomen govorenja jezika, koji sada više nego ikada ranije privlači pažnju ljudi. Najveća crkva na svijetu, koju sam jednom prilikom lično posjetio, je evandjeoska crkva Joido Ful u Seulu, glavnom gradu Koreje. Godine 1984. vodjena od strane propovjednika Pol Jongi Čoa, koji je saradjivao sa 320 osoba, ova crkva je imala oko 400 000 vjernika. Zanimljivo je to da se broj vjernika ove crkve udvostručio zahvaljujući glosolaliji, iscjeljivanju vjerom i čudima. I druge crkve, koje imaju približan broj vjernika, isto tako praktikuju govorenje jezika. Harizmatiski pokreti su toliko jaki da je čak osnovano i profesionalno društvo pod nazovom "Društvo za pentakostalna istraživanje".

Tržište je, takodje, preplavljeno literaturom koja govori o ovom problemu iz različitih uglova, tako da su prosječni hrišćani, čak i teolozi, nome pretrpani. Postalo je skoro nemoguće pratiti ono što se izdaje o spomenutom predmetu. Moramo imati na umu da je bibliografija o govorenju jezika, koju je 1985. godine objavio Votson E. Mils pod nazivom "Glosolalija: bibliografija", brojala ne manje od 1150 naslova. U taj broj nisu uračunati članci o ovoj temi koji su objavljeni kasnije. Polje pentakostalnih i obnovljenih harizmatiskih pokreta je tako široko da je 1988. godine najjača izdavačka kuće u Sjedinjenim Državama objavila riječnik ovih pokreta pod nazivom "Dictionary of Pentacostal and Charismatic Movements", a koji su uredili Stenli M. Burdžiz i Gari MekGi (izdavačka kuća Zondervan). Ove izvore proučavam već više od dvije decenije.

Jedno vrijeme su protivnici harizmatiskog pokreta pogrdno nazivali klasične pentakostalce sjeverne Amerike "svetim rolerima" (vrsta kanarinca, prim. prev.). Danas je poštovanje prema harizmatama koji govore jezike veće nego li ikada ranije. Kada je Oral Roberts, koji je liječio na osnovu vjere, napustio pentakostalnu crkvu i kada se 1967. godine pridružio uglednoj metodističkoj crkvi u Tulzi, u Oklahomi, koja je kasnije izgradila univerzitet Oral Robson za 200 miliona dolara, postalo je jasno da su harizmate koje govore jezike postale još popularnije.

To, svakako, ne znači da su oni dobrodošli u svakom gradu i u ma kojoj vjerskoj zajednici. Krajem 1980-tih, tri člana velikog dispencionalističkog fakulteta, nazvanog Teološki fakultet Dalas u Dalasu, u državi Teksas, su, kao dio svog harizmatiskog iskustva, počela govoriti jezike, da bi kasnije, pod pritiskom matične ustanove, odustala od te prakse. Uprkos tome, bez obzira na lična ubjedjenja ili osjećanja ljudi po pitanju glosolalije, postoji veliko poštovanje usmjereno prema harizmatiskim hrišćanima koje u takvom obliku nije postojalo ranije.

Veoma mali broj ljudi zna za najnovije tokove u tradicionalnoj pentakostalnoj crkvi, a još manje njih zna za tokove vezane za neopentakostalizam. Malo je ljudi koji su informisani o velikom broju novih predodžbi koje se mogu naći u najnovijoj literaturi koja tretira govorenje jezika. Psiholozi i psihijatri su detaljno ispitivali ljude koji govore jezike. I lingvisti različitih specijalnosti su analizirali lingvističku prirodu glosolalije, kao jezika koji se govor medju hrišćanima i onima koji to misu, uključujući i praganske glosolaliste.

Istraživanja su pokazala da sa socio-kulturološke strane glosolalija nije isključivo hrišćanska praksa. Veliki broj radova se bavio različitim biblijskim stavovima vezanim za govorenje jezika, koristeći se pri tom mnoštvom pristupa i metodologija. Zaključci tih radova nikako nisu identični ili jednolični, što je rezultat kako različite metodologije, tako i nekih drugih faktora.

Pristup ove knjige bi trebalo da što bolje predstavi moderne fenomene glosolalije, koja se razvila u dvadesetom vijeku. Kasnije ćemo se baviti tekstovima Novoga zavjeta sa namjerom da otkrijemo šta taj dio Riječi Božije govori o biblijskom govorenju jezika. U skladu sa takvom metodologijom mi ćemo u prvom poglavlju objasniti porast govorenja jezika na početku dvadesetog vijeka, pojavu glosolalije u nehrišćanskim religijama, te njeno istraživanje u okviru hrišćanske i drugih religija sa osvrtom na stavove različitih mjerodavnih naučnika i teologa. Zatim ćemo obratiti pažnju na glosolaliju unutar mnogih modernih religioznih zbivanja, te ćemo se baviti pitanjima vezanim za nejedinstvo, učenje i doktrine onih koji govore jezike. Poglavlje ćemo završiti ispitivanjem jezika, te analiziranjem tumača tih jezika.

Drugo poglavlje naglašava lingvističko proučavanje terminologije koja se u Bibliji koristi za govorenje jezika. Svrha ovog poglavlja je da se otkrije o kojem se jeziku radi u Novom zavjetu i da li je govorenje tog jezika, vezanog za spomenuti biblijski dar, prisutno i u nehrišćanskim tekstovima okolnog drevnog svijeta. Glavni cilj je da se otkrije da li su antičke religije, odnosno prakse tadašnjeg svijeta, slične onima koje Novi zavjet opisuje vezujući za govorenje jezika, i da li je novozavjetna praksa preuzeta iz antičkih paganskih religija.

Preostalih pet poglavlja će se baviti detaljnim proučavanjem pet različitih tekstova Novog zavjeta i to tekstovima zapisanim u: jevandjelju po Marku 16,17, Djelima apostolskim 2,1-13; 10,44-48; 19,1-7 i u 1. Korinćanima 12-14, koji su direktno i jasno vezani za govorenje jezika. Svrha svakog od ovih pet poglavlja je da analizira svaki tekst zavisno od konteksta, da ga poveže sa prethodnim istraživanjima i da ga ne izdvaja iz konteksta čitave Biblije. Poseban naglasak se stavlja na: 1.) otkrivanje porijekla govorenja jezika; 2.) svrha davanja dara, u okviru konteksta Biblije; 3.) povezivanje sa širom temom duhovnih darova i 4.) ustanovljavanje da li je fenomen govorenja jezika u Novom zavjetu isti u svim tekstovima ili se možda radi o različitim praksama, naročito u 1. Kor. 12-14. Mnoge pristalice harizmatskog pokreta i moderni teolozi vjeruju da postoji razlika između tekstova iz Djela 2 i onih iz 1. Korinćanima 12-14, iako se u originalu koriste iste riječi. Ova posljednja činjenica je presudna u savremenim raspravama o prirodi glosolalije.

Konačna svrha je da se otkrije da li je savremeni fenomen govorenja jezika, ili glosolalija, identičan govorenju jezika koje se spominje u Novom zavjetu. Ako jeste, treba da znamo da li se i sada ispoljava na isti nači kao što je bio slučaju u novozavjetno doba. Ako se ne ispoljava isto, treba da definišemo modernu glosolaliju i da uputimo hrišćane kako da se postave prema tom problemu.

Vjerujemo da ćemo ovim skromnim pokušajem naš Otac nebeski i Gospod Isus Hristos biti proslavljeni. Na kraju krajeva, Sveti Duh je obećan Božijem narodu u posljednje vrijeme, pa pozni dažd (Joilo 2,28-19) očekuje svaki iskreni vjerik.

GLAVA I

SAVREMENA HRIŠĆANSKA I NEHRIŠĆANSKA GLOSOLALIJA

Savremeni fenomen govorenja jezika, koji sada praktikuju milioni hrišćana širom svijeta, je novijeg porijekla u hrišćanstvu. I mada, sa razlogom, postoje pokušaji da se pokaže da fenomen glosolalije modernih vremena vuče korijene iz još starijeg hrišćanskog običaja, ipak je sigurno da on je novijeg porijekla, što će biti dokazano kasnije. Praksa govorenja jezika, ili glosolalija, je dio pentakostalizma dvadesetog vijeka i harizmatiskog pokreta koji se od 1960-tih širi i izvan tradicionalnih pentakostalnih crkava. Fenomen napreduje krupnim koracima, a izgleda da je i postao dio skoro svake hrišćanske vjerske zajednice.

S obzirom na brzo širenje ovakve prakse, sve je više i više hrišćana koji postavljaju seriju novih pitanja. Tako se oni, koji svoju vjeru zasnivaju na Bibliji, pitaju: "Odakle potiče govorenje jezika? Ko učestvuje u govorenju jezika? Da li svi hrišćani treba da ih govore?

Da li je neophodno da osoba govori jezika da bi bila spašena? Da li je govorenje jezika isto što i krštenje Svetim Duhom? Da li govorenje jezika predstavlja izlivanje poznog dažda prije drugog Hristovog dolaska na nebeskim oblacima? Ko prihvata govorenje jezika? Da li govorenje jezika uslovljava i bližu zajednicu sa Hristom? Da li Sveti Duh otriva "nove istine" onome koji govori jezike? Da li se dar govorenja jezika dobija od Svetog Duha, da li to vodi punom poznanju istina Svetog pisma? Da li je govorenje jezika sredstvo pomoću kojega će u budućnosti svi hrišćani biti ujedinjeni u jednu crkvu?" Ovo su samo neka od pitanja koja se danas najčešće postavljaju.

Postoji, takodje, i drugi niz pitanja vezanih za savremeni fenomen, zato što glosolalija, ili govorenje jezika, mnogim ljudima predstavlja modernu zagonetku.¹ Hrišćani, čija se vjera zasniva na Bibliji, postavljaju niz pitanja na koja bi trebalo da se odgovori uzimajući u obzir Bibliju i hrišćanski kontekst.

U novije vrijeme glosolaliji, kako ćemo nazvati moderni fenomen govorenja jezika, se poklanja pažnja od strane teologa, lingvisti, antropologa i drugih naučnika. Oni su, već skoro čitavo stoljeće, uključeni u teološka i naučna istraživanja fenomena glosolalije. Zato rezultatima tih istraživanja treba pokloniti pažnju. Šta su oni otkrili? U kakvoj su vezi njihova otkrića sa onim što je već poznato? Kakav uticaj su izvršili na osobe koje govore glosolaliju?

Na primjer, glosolaliju proučavaju lingvisti i antropolozi koji pokušavaju da otkriju da li je i koliko ona slična modernim ili antičkim jezicima i jezičkim strukturama. Glosolaliju su istraživali i psiholozi i psihijatri, jer su htjeli da otkriju da li je to normalan ili polunormalan oblik ljudskog psihičkog ponašanja.² Glosolalija zaokuplja pažnju i sociologa i naučnika

¹H. NJutn Maloni i A. Adams govkin, glosolalija. Behavioral Science Perspectives on Speaking in Tongues (Nenj York: Oxford University Press, 1985), 3.

²Vidi Siril G. Vilijams, Tongues of the Spirit. A Study of Pentecostal Glossolalia and Related Phenomena (Cardiff: University of NJales Press, 1981) 125-50.

koji prate ljudsko ponašanje, koji žele da ponašanje prilikom govorenja glosolalije svrstaju u određenu zonu strukture socijalnog ponašanja ljudskog bića.¹

Druga grupa istraživanja je proučavala odnos između glosolalije prisutne među hrišćanima i sličnih fenomena prisutnih u nehrišćanskim svjetkim religijama. Poznato je da sveštenici nehrišćanskih religija, vračevi, šamani (vračevi i čarobnjaci naroda istočne Azije, prim. prev.), kao i druge religiozne vodje prilikom različitih ceremonijalnih i religioznih obreda govore glosolaličnim načinom izražavanja, koji ima obilježja slična hrišćanskoj glosolaliji. Ova sapažanja su istakla potpuno nove rezultate i glosolaliju smjestila u širi religijski kontekst, koji se više nije mogao zanemarivati.

Neosporiva činjenica 90-tih godina je da je tim istraživača i naučnika načinio veliki pomak u rješavanju iskustva vezanog za glosolaliju u modernom svijetu. Da li oni zaslužuju da budu saslušani? Da li oni zaslužuju pažnju ozbiljne osobe i njenih pogleda na fenomene glosolalije, koja više ne bi trebalo da se zanemaruju i izbjegavaju? Mi smo odgovorni za obavještanje o ovim rezultatima i za njihovo povezivanje sa govorenjem jezika u Novom zavjetu.

Bitno pitanje se još uvijek postavlja; "Da li su govorenje jezika, spomenuto u Novom zavjetu, i glosolalija identični ili postoji korjenita razlika između njih? Ovo neugodno pitanje zaslužuje pažnju s obzirom na nova otkrića do kojih se došlo na mnogim područjima.

Sada bi trebalo da definišemo termine. Moderan fenomen govorenja jezika je najprikladnije označen kao glosolalija (glossa - jezik, i laleo - govoriti). Glosolalija je, u novijoj stručnoj enciklopediji "**Encyclopedia of Religion**", definisana kao ispoljavanje "neobičnog govornog ponašanja koje se uspostavlja kao duhovni obred u brojnim zapadnjačkim, pa i drugim crkvenim zajednicama".² Ova savremena definicija, netipična za one starije, jer se od njih razlikuje po upotrebi termina za glosolaliju, koji je određuju kao hrišćanima svojstven fenomen, daje širu sliku koja izlazi na površinu zahvaljujući istraživanjima glosolalije u skorije vrijeme.

Slavni lingvista, koji je detaljno istraživao hrišćansku glosolaliju, dao je sličnu definiciju, opisujući taj fenomen kao "fonetski izgrađen ljudski govor, koji nema značenja, ali za koji govornik vjeruje da je pravi jezik iako sistemski nije sličan nijednom prirodnom jeziku, živom ili mrtvom."³Ova definicija je zasnovana na proučavanju hrišćanskog "govorenja jezika" koje je trajalo oko deset godina. Ono ima jak uticaj na pentakostalizam i harizmatiku zajednicu. Danas je većina harizmata svjesna da se ono što se dešava prilikom govorenja jezika, ili bolje rečeno glosolalije, ne može definisati kao govorenje nepoznatog živog ili mrtvog jezika, zbog čega su neki naznačavali da oni govore andjeoskim, a ne ljudskim jezikom.

Objekti definicije upućuju na to da je glosolalija "neobično govorno ponašanje" u ma kojoj hrišćanskoj ili nehrišćanskoj duhovnoj zajednici i da, bar što se hrišćana tiče, predstavlja "ljudski govor" koji "sistemski nije sličan nijednom prirodnom jeziku, živom ili mrtvom".

¹Radi primjera pročitaj najnovije istraživanje urađeno od strane Malojija i Lovkina, str. 11-93.

²Felicitas D. Gudman, "Glossolalija," The Encyclopedia of Religion, urednik M. Eliad (Nenj York: Macmillan Publishing Company, 1987) 5:564.

³Viljem J. Samarin, Tongues of Men and Angels. The Religious Language of Pentecostalism (Nenj York, 1972), 2.

Glosolalija se obično vezuje za govorenje jezika koje se spominje u Novom zavjetu. Rasprostranjeno je mišljenje da je današnji fenomen dar Svetog Duha, koji se, u mnogome, otriva ponovo u hrišćanskim zajednicama. Mi ćemo se osvrnuti na savremeni fenomen nerazumljivog izražavanja, koji je prisutan u religioznim zajednicama kao glosolalija i na "govorenje jezika", kao fenomen opisan na stranicama Novoga zavjeta. Ovo istraživanje će biti korisno, budući da Novi zavjet upotrebljava termin "govorenje jezika".

Ovaj kratak pregled novih činjenica, uključujući glosolaliju sa njenim širokim krugom implikacija, zahtijeva detaljnu analizu, koju ćemo pokušati da izvršimo na narednim stranicama ove knjige.

1. GLOSOLALIJA U SAVREMENOM HRIŠĆANSTVU

Za većinu hrišćana glosolalija¹ predstavlja tipičan hrišćanski fenomen, tj. iskustvo tzv. pentakostalnih crkava i neopentakostalnih harizmata u mnogim vjerskim zajednicama. Nadalje, glosolalija je fenomen karakterističan za mnoge crkve, vjerske zajednice i grupe u okviru modernog "harizmatičkog pokreta". Opšti termin, koji se koristi da obuhvati pripadnike ovog pokreta je "obnovljeni harizmatički pokret".²

Istorijski gledano, glosolalija i pentakostalni pokret su savremeni fenomeni,³ ako se na trenutak zanemare Šejkersi i Irvingitsi devetnaestog vijeka, za koje se kaže da su nastali 1906. godine i to u napuštenoj Afričkoj metodističkoj episkopalnoj crkvi⁴, smještenoj u ulici Azusa br. 312 u los Anđelesu, u državi Kalifornija.

Medjutim, goovrenje jezika, ili tačnije glosolalija, vuče porijeklo još iz 1900. godine iz Kanzasa. Čarls Parham, metodistički propovjednik, koji je osnovao biblijsku školu Betel koledž, zatvorenu 1901. godine, u Topeku, u državi Kansas, je htio da obnovi crkvu. Uoči Nove godine, 31. decembra 1900. godine, položio je ruke na neke od svojih studenata. Priča se da je gospođica Agnes Oznam "počela da govori jezike" te noći.⁵ Isto tako su i druti počeli da "govore jezike", odnosno da reprodukuju glosolaličan govor i "da proizvode zvukove koje ostali prisutni nisu mogli nazvati normalnim jezikom".⁶ Nešto kasnije, kada se Parham preselio u Teksas, Viljem Dž. Sejmur, afričko-američki student, je kontaktirao

¹Od sada ćemo u ovom radu koristiti termin "glosolalija", termin koji se koristi u savremenoj literaturi koja tretira ovaj problem. Nećemo isticati značenje termina, tj. da li je identičan govorenju jezika novozavjetnih vjernika ili nije.

²J. R. Vilijams, "Charismatic Movement," Evangelical Dictionary of Theology, urednik Volter A. Elvel (Grand Rapids, MI: Baker Book House, 1984) 205-208.

³V. Sajnan, "Pentacostalism," Evangelical Dictionary of Theology, urednik Volter A. Elvel (Grand Rapids, MI: Baker Book House, 1984) 836.

⁴Džon P. Kildah, The Psychology of Speaking in Tongues (Nenj York: Harper and Ronj, 1972) 18.

⁵Sara E. Parham, The qife of Charles F. Parham. Founder of the Apostolic Faith Movement (Joplin, MO, 1930) 38.

⁶Votson E Mils, "Glossolalia: An Introduction," Speaking in Tongues. A Guide to Research on Glossolalia, urednik Votson E. Mils (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1986), 5.

s njim. Prvi izliv pentakostalnog duha¹ se desio devetog aprila 1906. godine u ulici Boni Bri broj 214, u Los Angelesu². Nakon tog događaja, grupa kojoj je pripadao i Sejmur se preselila u ulicu Azusa broj 312, "gdje su se u naredne tri godine redovno održavali sastanci"³. Pored Sejmura, tim sastancima su prisustvovali i Agnes Ozman i Yeni Mur, koje su također govorile glosolaliju.⁴ Ovako je glosolalija počela da se uvlači u hrišćanstvo, a tako i među druge ljude koji su se kasnije obratili, i to širom Sjedinjenih država, pa i cijelog svijeta.

Tako je na pragu dvadesetog vijeka rođen moderni pentakostalizam sa svojim najprepoznatljivijim obilježjem - glosolalijom.⁵ On vuče korijene još iz pokreta "Svetosti", karakterističnog za devetnaesti vijek. Votson E. Miler tvrdi da od samog početka "svakako nije bilo spornije pojave harizmatске (hrišćanske) religije od govorenja jezika"⁶.

Činjenica, koje je većina ljudi koji proučavaju glosolaliju kao dijela vjere harizmatских hrišćana, jedva svjesna je da, istorijski gledano, prve osobe koje su govorile glosolaliju, odnosno da Parhamovi studenti nisu proučavali predmet jezika u Bibliji kada su počeli da ih govore. Novija istraživanja naznačavaju da govorenje glosolalije nije rezultat proučavanja Svetog pisma. "Govorenje jezika", tj. glosolalija, se jednostavno desilo, da bi kasnije Parhamovi studenti proučavali Bibliju da bi u njoj pronašli osnovu za ovaj novi fenomen, koji se odigravao na njihovim sastancima. Prvi članak, objavljen u septembru 1906. godine, koji nosi naziv "Tongues As a Sign", se završava izjavom: "Napredujemo vođeni blagoslovima i pomazani Božijom snagom, umjesto da čekam dok se ne pojave biblijski dokazi izlivanja duha."⁷ Najpoznatiji pentakostalni istoričar izjavljuje: "Značajno je da se ova misao, da govore drugim jezicima kao u Djelima apostolskim, rodila ne na obnovljenom sastanku, nego u biblijskoj školi, Parhamovom Betel koledžu, ne usred uzbuđenja, nego u grupi ozbiljnih ljudi koji su zrelo razmišljali o odnosu ovog iskustva glosolalije sa drugim događajima, namjeravajući da mu daju teološki sadržaj."⁸ Drugim riječima, prvo se desilo iskustvo glosolalije, da bi potom Parham svoje studente uputio da proučavaju knjigu Djela apostolskih da bi pronašli biblijske dokaze, koji bi mogli da potvrde ovo iskustvo. Tako su parham i Sejmur postali ubijedjeni da je glosolalija

¹Viljem V. Menzies, Anointed to Serve. The Story of the Assemblies of God (Springfield, MO: Gospel Publishing House, 1971), 50.

²Čarls S. Džid, Glossolalia at Azusa Street: A Hidden Presupposition? NJestminister Theological Journal 51/1 (1989), 77.

³Ibid.

⁴Ibid., sa osnovnim izvorima.

⁵qiteratura o pentakostalizmu, tačnije o fenomenu glosolalije, je sakupio Čarls Edvin Džons u knjizi koja nosi naziv "A Guide to the Study of the Pentecostal Movement" vol. 2 (Hamden, N.Dž.: Scarecronj Press, 1983), zatim Volter Holenveger u knjizi pod nazivom "The Pentecostals: The Charismatic Movement in the Churches" (St. qouis: Augsburg, 1972); Ajra Dž. Martin u knjizi "The Gift of Tongues: A Bibliography" (Pathnjay Press, 1970); Votson E. Mills u knjizi "Speaking in Tongues: A Classified Bibliography" (Society for Pentecostal Studies, 1974).

⁶Votson E. Mills, Charismatic Religion in Modern Research. A Bibliography (Macon, GA: Mercer University Press, 1985), 13.

⁷"The Apostolic Faith Movement," The Apostolic Faith, br. 1 (sept. 1906) 2.

⁸Menzies, Anointed to Serve, str. 37.

krštenje Svetim Duhom i da se podudara sa novozavjetnim fenomenom "govorenja jezika".¹

Od vremena pojave glosolalije postojalo je lično ubjedjenje da ona potiče od Boga i da se kroz nju i manifestuje Duh Sveti. Kao rezultat toga, u svijesti harizmata postoje dva izvora vjerovanja da glosolalija potiče od Duha Svetog. Prvi izvor je subjektivno i lično ubjedjenje da se glosolalija dobija od Duha Svetog, dok je drugi kasnije tumačenje Svetog pisma, kojim se tvrdi da je govorenje jezika, opisano u Djelima 2 i u 1. Korinćanima 12-14, isto što i glosolalija koja se sada govori.²

Važno je da u ovom trenutku, posmatrajući hrišćansku glosolaliju, izvučemo dva važna zaključka: 1.) s obzirom da hrišćanski glosolalisti od početka izjavljuju da Biblija podržava glosolaliju, ipak je neopoziva činjenica, i ovo ne govorimo bezobzirno, da moderna glosolalija nije nastala kao rezultat proučavanja Biblije, nego se Biblija tek kasnije počela koristiti da bi glosolaliji dala teološku i biblijsku podršku, a takodje i vjerodostojnost; 2.) harizmate koje govore glosolaliju naglašavaju da postoje dva izvora vjerodostojnosti govorenja jezika. Jedan je lično ubjedjenje, a drugi, koji je nastao kasnije, je podrška Svetog pisma. Odnos između njih je zategnut ako se gleda koji je od njih izvor prvog, a koji drugog reda. Iako je, u istoriji protestantskih hrišćana, Biblija i samo Biblija bila izvor svake doktrine i prakse, glosolalisti ipak prednost daju ličnom iskustvu.

Harizmatički pokret je, zajedno sa glosolalijom, 1960-tih godina doživio drugu etapu razvoja³ u krugovima hrišćanstva, kada je probio zidove tradicionalne "svetosti"⁴ i pentakostalnih⁵ crkava, te se uvukao u mnoge tradicionalne crkve. Ova etapa se naziva neopentakostalizmom ili "denominacionalnim pentakostalizmom".⁶ Takodje je poznata pod nazivom "obnovljeni harizmatički pokret".

I rimo-katolici su od 1967. godine dio neopentakostalizma.⁷ Tako je i glosolalija dio "katoličkog obnovljenog harizmatičkog pokreta".⁸ Izgleda da se prvo pojavila među studentima, sveštenicima i poaticama univerziteta Notr Dam u Južnom

¹Džid, str. 78-79.

²Ibid., str. 78-82.

³C. Petar Vagner, Honj to Have a Healing MInistry NJithout Making Your Church Sik! (Ventura, CA: Regal Books, 1988), str. 12-23.

⁴Vidi Čarls E. Gudvin, A Guide to the Study of the Holiness Movement (Hamden, N.Dž.: Scarecronj Press, 1974).

⁵Radi bibliografije vidi Dejvid V. Fopel, The American Pentecostal Movement (Society for Pentecostal Studies, 1972).

⁶Vidi Rasel Spitler, urednik, Perspectives on the Nenj Pentecostalism (Grand Rapids, MI: Baker Book House, 1976).

⁷Vidi Vinsent M. Volš, A Key to Charismatic Renenjal in teh Catholic Church (Abbey Pres, 1971); Kevin i Doroti Ranagan, Chatolic Pentecostals (Mahnjah, NJ: Paulist Press, 1971); Donald Gelpi, Pentecostalism: A Theological Vienjpoint (Mahnjah, NJ: Paulist Press, 1971).

⁸Edvard D. O'Konor, C.S.C., "The qiterature of the Catholic Charismatic Renenjal 1967-1974," Perspectives on Charismatic Renenjal, urednik Edvard D. O'Konor (Notre Dame/qondon: University of Notre DAME Press, 1975), str. 145-84.

Bendu, u državi Indijana.¹ Odatle se širila po raznim školama katoličkih univerziteta u Americi, pa i šire.² Na to su mnogi rimo-katolički biskupi, istina još uvijek poretzni, ali rekli da "pokret u ovom trenutku ne treba kočiti, nego mu treba dopustiti da se razvija".³ Nedugo zatim je papa zadužio kardinala Jozefa Suenensa da preuzme vodjstvo rimo-katoličkih neopentakostalaca.⁴ Nakon izvjesnog vremena je jezuitski teolog P. Damboriena, još za vrijeme rane faze katoličkih neopentakostalaca, izjavio da će se katolici "okupiti u kapelama osamljenih manastira i provesti mnogo noćnih bdijenja pjevajući i govoreći jezike".⁵ Godine 1991. je objavljeno da "dvadeset i pet godina po osnivanju, obnovljeni harizmatski pokret osnažen katoličkom crkvom, broji oko šest do deset miliona katolika širom svijeta".⁶ Danas prelati, sveštenici, opatice i vodje katolika čine dio ovog obnovljenog pokreta. On je primio blagoslove mnogih papa otkad je počeo da se razvija.

Iako se čini da unutar manjih neopentakostalnih katoličkih zajednica postoje neka razmimoilaženja, iapk izgleda da nije došlo do velikih promjena. Priča se da se "tokom godina centar obnovljenog harizmatskog katoličkog pokreta prebacuje iz zavjetnih zajednica u okružne molitvene grupe i u obnovljene biskupijske odbore".⁷

Takodje, veliki interes za obnovljeni harizmatski pokret vlada medju članovima svejtskog saveza crkava.⁸ Pokušaj da se opiše veliki napredak koji su neopentakostanci načinili u novije vrijeme bi nas odveo suviše daleko od predmeta ove knjige. Često se naglašava da je neopentakostalizam ili "obnovljeni harizmatski pokret", kako se još naziva, dio cjelokupnog hrišćanstva koji se najbrže širi. "Dejvid Baret, statističar zadužen za misiju crkve, naglašava da se 1991. godine od 1,8 biliona ljudi koji se nazivaju hrišćanima, oko 372 miliona izjašnjava kao harizmate ili pentakostanci."⁹ Na osnovu ovih statističkih podataka, oko 20% hrišćanskog svijeta čine pentakostanci ili neopentakostanci.

Medjutim, svrha ovog rada nije da se bavi rastom pokreta u hrišćanstvu uopšte. Mnogi stručnjaci zaključuju da je neopentakostalizam, ili druga etapa obnovljenog harizmatskog pokreta, harizmatski dio, koji se najbrže širi unutar hrišćanskih crkava širom svijeta.

Iako je to pravo stanje savremenog dogadjanja, iapk ne bi trebalo da nas zaslijepi da ne vidimo da glosolalija nije samo hrišćanski fenomen. Kao što ćemo vidjeti kasnije, postoje dokazi koje jasno govore da glosolaliju, takodje, praktikuju i osobe koje

¹Vidi detaljan izvještaj u knjizi D. i D. Ranagan, Catholic Pentecostals (Mahnjah, NJ: Paulist Press, 1969).

²Vidi futnotu broj 19.

³K. MekDonel, "Catholic Pentecostalism: Problems in Evaluation," Dialog (NJinter, 1970), 35-54.

⁴Kardinal Jozef Suenens, A Nenj Pentecost (Seabury Press, 1973).

⁵P. Damboriena, S.Dž., Tongues as of Fire. Pentecostalism in Contemporary Christianity (NJashington, DC: Corpus Books, 1969) 63.

⁶Djulia Djuin, "Catholic Renenjal Charismatic Communities Split by Controversy," Christianity Today (Sept. 16, 1991), 55.

⁷Ibid., str. 57.

⁸Vidi Arnold Bitlinger, The Church is Charismatic (Geneva: NJorld Council of Churches, 1981).

⁹"Charismatics on Evangelism," Christianity Today (sept. 16,1991),51.

ne žive u svijetu hrišćanskih religija. To može iznenaditi mnoge hrišćane koji je posmatraju isključivo kroz tekstove Novoga zavjeta, gdje se kaže da je to dar Duha, i one koji je smatraju kao posljedicu izlivanja Svetog Duha ili kao "krštenje Svetim Duhom".

Sada je pravi čas da usmjerimo pažnju na nehiršćanske religije i an pojavu glosolalije unutar njih. Mada nije moguće da budemo iscrpni po tom pitanju, možemo ga barem predstaviti kroz raspravu koja slijedi.

2. GLOSOLALIJA U SAVREMENIM NEHRIŠĆANSKIM RELIGIJAMA

Novija istraživanja navode činjenicu da glosolalija nije jedino hrišćanska praksa. Ona je dio brojnih urodjeničkih, nehrišćanskih novih religija, koje postoje širom svijeta. R.P. Spittler piše u izdanju rječnika iz 1988. godine, pod nazivom "The Dictionary of Pentacostal and Charismatic Movements", sljedeće: "Bez obzira na porijeklo, glosolalija je ipak ljudski fenomen, koji nije ograničen samo na hrišćanstvo, pa čak ni na religiozno ponašanje medju pripadnicima ljudske vrste."¹

Felicitas D. Gudman je počela da se bavi detaljnijim proučavanjem glosolalije. Ona kaže da je glosolalija prisutna i medju "Inuitima (Eskimi), Samiima (Ijaponci), Čukčiima, Kantajima, Jakutsima i Evenkima, koji prilikom održavanja svojih duhovnih rituala govore tajanstvene jezike koji se sastoje od mješavine besmislenih slogova i narječja."²

Postoji mnogo primjera neartikulisanih zvukova ili glosolalije koja se govori na svim kontinentima i na kojoj počivaju urodjenički vjerski obredi.³ Na primjer, "poznato je da se u Japanu glosolalija pojavljuje u malim kulturnim grupama, za vrijeme vračarskih seansi u Hokaidu i u sjevernom Honšuu, kao i medju članovima poslijeratnih sekti, poznatih pod nazivom "Plesnaa religija". Priča se da se čitav niz ovakvih fenomena javljao u toku rituala male kultne grupe, vodjene od strane Genji Janagido iz mjesta Modži, koje se nalazi na području Fukuoka, pa i drugih grupa srodnih ovoj.⁴ Takodje se priča da je osoba iz plemena Palaung iz Burme "začarana od strane crnog maga, primorana da govori čarobnjačkim jezikom, mada ga u normalnim prilikama ne govori jer ga ne poznaje".⁵

U Etiopiji, medju pripadnicima zar kulta, "šamani razgovaraju sa zarima (duhovima) tajnim jezikom".⁶ U ovom slučaju je riječ o obožavanju duhova.

Gudmanova naglašava: "Začaranost je jedna od najčešćih obrednih prilika, kada se govori glosolalija. Tada se biće, iz duhovnih dimenzija stvarnosti, doživljava kao ono koje prodire u odredjenu osobu."⁷ Ona ističe da se duh doživljava "kao sila, a ne kao

¹R.P. Spittler, "Glossolalia," Dictionary of Pentecostal and Charismatic Movements, urednici Stanli M. Burdzis i Gari B. MekGi (Grand Rapids, MI: Zondervan, 1988), str. 336.

²Gudman, "Glossolalia," str. 564.

³q. Karlajl, Mej, "A Survey of Glossolalia and Related Phenomena in Non-Christian Religions," Speaking in Tongues: A Guide to Research on Glossolalia, str. 53-83.

⁴Ibid., 67.

⁵Ibid., 65.

⁶Gudman, 565.

⁷Ibid.

ličnost, ali drugi duhovi, na primjer duhovi mrtvih stanovnika ostrva Trobrijand, duhovi predaka u Africi, te različiti duhovi haitijskog plemena Vudu, imaju obilježja ličnosti koja se izražavaju kroz glosolaliju... Glas bića koje je čara se razlikuje od glasa začarane osobe."¹ Ovo podsjeća na fenomene koji su vezani za spiritističke seanse. "Spiritistička glosolalija i njoj srodni fenomeni vezani za medije su bili među prvima koje su psiholozi proučavali još na početku dvadesetog vijeka," piše R.P. Spitler.²

To su samo neki od brojnih primjera glosolalije u savremenim nehrišćanskim religijama.³ Ij. Karlaj Mej objašnjava da je glosolalija u nehrišćanskim religijama sada, između ostalog, prisutna i u "Maleziji, Indoneziji, Sibiru, na području Arktika, Kine, Japana, Koreje, Arabije i Burme".⁴ Takodje je uveliko prisutna i u afričkim plemenskim religijama.⁵ Kao što je već naglašeno, naš cilj nije da budemo iscrpni, nego da pokažemo da fenomen glosolalije nije karakterističan samo za hrišćanstvo.

Sličnost glosolalije u hrišćanskim sa živim nehrišćanskim religijama postavlja čitav niz novih pitanja. Koji je izvor ili porijeklo glosolalije? Koja je svrha glosolalije? Kakva veza postoji između hrišćanske i nehrišćanske glosolalije? O kakvom se duhu radi? Da li je to duh mrtvih, kao što se kaže na nekim mjestima? Da li je satanskog porijekla? Da li je to samo ljudski izum? Ova i slična pitanja zaslužuju da ime se posveti pažnja.

Da li je fenomen glosolalije, "paganske glosolalije",⁶ u savremenim nehrišćanskim religijama, sa stanovišta lingvistike i načina izražavanja, isti kao i one koja postoji među hrišćanima? Ili, da li je različit? Ovim pitanjem ćemo se baviti u nastavku rada, jer nam to može pomoći da odgovorimo na druga pitanja: "Da li postoji razlika između hrišćanske i nehrišćanske glosolalije? Kakvo joj je porijeklo? Odakle potiče? Ako postoji razlika, onda se može sa pravom reći da je hrišćanstvo jedinstveno po načinu njenog ispoljavanja i da se hrišćanska glosolalija dobija od Duha Svetog. Ako postoji razlika onda se može postaviti pitanje da li je Sveti Duh izvor fenomena jedne religije, da neki drugi duh izvor onog u nehrišćanskim religijama. Možda bi neki i bili voljni da tvrde da će se Duh Sveti pokazati i kroz paganske obrede i praksu, kroz umijeće vračeva, šamana i sveštenika paganskim zajednicama, na isti način kao u hrišćanstvu.

Sada je sasvim očito da se fenomen glosolalije ne može izdvojiti kao element koji postoji samo u hrišćanstvu. To je nova, neoboriva činjenica. Da li je glosolalija zajedničko iskustvo koje spaja ili udružuje sve religije? Da li je to zajednički element natprirodnog svijeta koji povezuje hrišćansku i nehrišćanske religije? Ako je dar Svetog Duha, da li se onda on ispoljava na isti način, čak i u vračarskim seansama? Ovakva pitanja postavljaju danas mnogi ljudi.

¹Ibid.

²Spitler u riječniku pod nazivom Dictionary of Pentecostal and Charismatic Movements, 336.

³Radi detaljnog izučavanja glosolalije u ostalim kulturama vidi A.F. Anisimov, "The Shaman's Tent of the Evenks and the Origin of the Shamanistic Rite," Studies in Siberian Shamanism, urednik Henri M. Mičel (Toronto, 1963).

⁴Rezimirao je Spitler, 336.

⁵Ibid, 337.

⁶Odredjenje je načinio Spitler, 336.

Ako sagledamo sve činjenice, možemo li pronaći ikakvu naučnu, lingvističku razliku između fenomena glosolalije hrišćana i nehrišćana? Ukoliko možemo, u čemu je razlika? Ukoliko ne možemo, koji je dublji smisao glosolalije i među hrišćanima i nehrišćanima? Konačno, uznemirujuće, sli neminovno pitanje se mora postaviti: "Da li je glosolalija zaista dar Svetog Duha?"

3. GLOSOLALIJA U SAVREMENIM LINGVISTIČKIM ISTRAŽIVANJIMA

Veoma cijenjen rad Džona Kildahla iz 1972. godine u zaključku kaže da "sa lingvističke tačke gledišta, religiozno nadahnut glosolaličan govor ima iste karakteristike kao onaj što nije tako nadahnut".¹ Treba da imamo na umu da Kildahl upoređuje religioznu glosolaliju sa nereligioznom. Nismo razmatrali ovu drugu vrstu glosolalije, jer bi nas to odvelo na drugo područje istraživanja, kojim se sada ne želimo baviti. Uprkos tome, sjesni smo činjenice da glosolaliju govore i nereligiozni ljudi, uključujući i ateiste i agnostike.² drugim riječima, savremena praksa glosolalije nije ograničena na samo religiozne osobe. To je "ljudski fenomen, koji nije ograničen na hrišćanstvo, niti, čak, na religiozno ponašanje".³

Savremena nauka o jeziku ima veliku važnost za teologe i istraživače (naučne) koji žele saznati šta jezik jeste i od čega je sačinjen. Stručnjaci za to polje nauke su tokom niza godina nastojali da prouče fenomen glosolalije. Jedno od najrazumnijih istraživanja je obavio Eugen A. Nida ranih šezdesetih godina ovog vijeka. On je napravio spisak razloga zbog kojih glosolalija ne može biti ljudski jezik.⁴ Još jedno istraživanje, koje je sproveo V. A. Volfram 1966. godine, takodje, zaključuje da glosolaliji nedostaju osnovni elementi ljudskog jezika kao sistema skladne (povezane) komunikacije.⁵

Viljem Dž. Samarin, profesor na odsjeku za lingvistiku univerziteta u Torontu, je, nakon višegodišnjeg proučavanja, objavio detaljnu anallizu glosolalije sa lingvističke tačke gledišta.⁶ U tom radu, objavljenom 1972. godine, Samarin je, zajedno sa drugim lingvistima, porekao tvrdnju da je glosolalija isto što i ksenoglosija, tj. neki strani jezik koji može razumjeti ma koja osoba koja ga govori. Samarin je, prema tome, zaključio da je glosolalija "pseudo-jezik". On je kazao: "Kada se nauka o jeziku dovede u vezu sa glosolalijom, ispostavlja se da je glosolalija samo naizgled jezik - mada ponekad veoma dobar. Kada znamo šta jezik uistinu jeste, moramo zaključiti da nikakva "glosa" (jezik), bez obzira kako savršeno bila konstruisana, ne može biti uzorak ljudskog jezika,

¹Kidahl, 81.

²Vidi Spitler, 336-37.

³Spitler, 340.

⁴Eugen A. Nida, "Glossolalia: A Case of Pseudo-linguistic Structure," neobjavljeni rad je podijeljen na 39. godišnjem sastanku lingvističkog društva Amerike u NJujorku, 28.12. 1964.

⁵V. A. Volfram, "The Sociolinguistics of Glossolalia" (doktorska disertacija; Hartford Seminary Foundation, 1966).

⁶Samarin, Tongues of Men and Angels.

jer nema ni unutrašnju organizaciju, niti je sistematski srodna svijetu u kojem čovjek živi."¹ On je definisao glosolaliju kao "neartikulisani govor koji otkriva površinsku fonološku sličnost sa jezikom, ali koji nema čvrstu sitagmatsku strukturu i koji se sistemski ne dobija iz poznatih jezika, niti je njima srodan".² Najvažniji dio zaključka je onaj u kome se kaže da se "ne dobija iz poznatih jezika, niti je njima srodan" - a ovo posljednje znači da nije srodan ni mrtvim ni živim jezicima. Bilo kako bilo, to je "besmislen, ali fonetski sredjen ljudski govor za koji govornik vjeruje da je pravi jezik, a koji, međutim, nije sličan ni jednom prirodnom jeziku, živom ili mrtvom".³ Različita istraživanja, koja je profesor Samarin objavio u mnogim naučnim časopisima, predstavljaju osnovu mnogim raspravama o jezičkom obliku i prirodi glosolalije.

Godine 1985. su se dva socio-lingvisti, stručnjaci za ovo područje, od kojih je jedan i sam glosolalista, bavila pitanjem da li je glosolalija oblik jasne ljudske komunikacije. Istraživanje H. NJutn Malonija i A. Adamsa Ijovkina o prirodi glosolalije nagovještava da "je glosolalija, ustvari, jezik u drugom smislu riječi! (odnosno jezik vezan za jedan od oblika komunikacije)". Ali oni priznaju da "težina dokaza, međutim, naznačava da i uprkos postojanju uzorka i oblika, govorenje jezika, glosolalija, nije slično poznatom govoru, niti ljudskom jeziku - kao terminu sa značenjem koje se danas prihvata".⁴ Ovaj je zaključak važan za raspravu na temu da li je glosolalija poznati ljudski jezik. Bitno je naglasiti da oni zaključuju da "to, najvjerovatnije, nije ni poznat govor niti ljudski jezik kao termin sa značenjem koje se danas prihvata". Ovo se uvijek mora imati na umu, jer još uvijek ima onih koji rado govore kako glosolalija i jeste neka vrsta smislenog ljudskog jezika.

Još jedan rad koji su Vilijams i Valdvoegel objavili 1975. godine, deset godina prije štampanja Maloni-Ijovkinove studije, naznačava da glosolalija "obuhvata svaki ekstatičan govorno-auditivno fenomen... (uključujući) verbalne izlive koji su sličniji psihološko-duhovnim projekcijama unutrašnjeg govora, nego nekom autentičnom jeziku".⁵

Na osnovu ovih novijih istraživanja naučnika koji us proučavali glosolaliju iz različitih uglova i pomoću različitih metoda, ne možemo a da ne priznamo da je fenomen "govorenja jezika" ili glosolalije, različit od govorenja poznatog ljudskog jezika današnjice ili prošlosti. Po ovom pitanju se istraživanja Samarina i naučnika, koji su prije i poslije njega ispitali glosolaliju, podudaraju.

Psiholog, antropolog i lingvisti, spomenut već ranije, Felicitas D. Gudman, je, takodje, bila uključena u istraživanje pentakostalnih zajednica koje se nalaze u Americi i Meksiku, i u kojima se govori engleski, španski i jezik Maja. Kao što su radili drugi prije nje, i ona je upotrebljavala snimljene zapise nehrišćanskih obreda iz Afrike, Bornea, Indonezije i Japana.⁶ Rezultate je objavila 1972. godine u obliku detaljne monografije.

¹Samarin, Tongues of Men and Angels, 127-28.

²Viljem Dž. Samarin, "Variation and Variables in Religious Glossolalia," Language in Society, urednik Del Hajms (Cambridge: Cambridge University Press, 1972) 121-30.

³Samarin, Tongues of Men and Angels, str. 2.

⁴Maloni i Ijovkin, 38.

⁵Vilijams i Valdvoegel (1975), str. 61, kao što je citirao Spitler, 340.

⁶Felicitas D. Gudman, Speaking in Tongues: A Cross-Cultural Study of Glossolalia (Chicago: University of Chicago Press, 1972).

Gudmanova zaključuje da "kada se sve osobine glosolalije uzmu u obzir, odnosno strukture, kao što su glasovi, slogovi, fraze, i drugi elementi, ritam, akcenat i naročito intonacija, opšte lingvističke i opšte kulturno se podudaraju".¹

Ono što je naročito važno u istraživanjima Gudmanove je potpuna jednakost lingvističkog fenomena ovih jasnih osobina glosolalije iz različitih dijelova svijeta i različitih kultura, uključujući tu i hrišćanske i nehrišćanske religije. Zaključak je Gudmanove da između glosolalije hrišana i one sljedbenika nehrišćanskih religija nema razlike. Sve vrste glosolalije "lingvistički i kulturološki se podudaraju", po svojoj strukturi i drugim elementima. Gudmanova je otkrila ključnu stvar za procjenjivanje glosolalije kao univerzalnog fenomena ma koje religije, bilo da je riječ o paganskoj ili hrišćanskoj. Ona nas uvjerava da je glosolalija i među hrišćanima i nehrišćanima ista. Ne postoji razlika između hrišćanske i nehrišćanske glosolalije.

Izgleda da se ova istraživanja, vršena nekoliko decenija, odvijaju u istom pravcu. Kakav je dublji smisao ovih istraživanja, vezan za razumijevanje glosolalije? Sa naučne i lingvističke tačke gledišta više niko ne može tvrditi da se hrišćanska glosolalija razlikuje od one korištene u nehrišćanskim religijama. Sve vrste glosolalije se podudaraju ako se uzme u obzir njihova struktura.

Gudmanova podvlači još dva rezultata svojih istraživanja. Ona je utvrdila da se glosolalija ne govori kao rezultat hipnoze, kako su vjerovali neki raniji istraživači. Ona kaže da do glosolalija dolazi usljed "neuropsiholoških promijena, popularno nazvanih transom..."² Tako ona definiše glosolaliju kao "vokalizaciju, nesvjesni govor koji se proizvodi pod uticajem transa i po svojoj strukturi, govori o neuropsihičkim procesima prisutnim u ovom izmijenjenom stanju svijesti (trans)"³. "Vezu između transa i glosolalije sada prihvataju mnogi istraživači kao ispravnu pretpostavku," piše Gudmanova u uglednoj enciklopediji "Encyclopedia of Religion" (1987.).⁴

I drugi važan zaključak do kojega je Gudmanova došla odnosi se na to da je glosolalija nesvjesna i spontana reakcija. Ona naznačava da je glosolalija "ustvari naučeno ponašanje, naučeno nesvjesno, a ponekad i svjesno".⁵ Drugi su već ranije naglašavali da se ljudima daju instrukcije kako da govore jezike, odnosno glosolaliju.⁶

Ukratko, možemo sažeti ovaj dio o najsavremenijim i najautoritativnijim, te najdetaljnijim istraživanjima glosolalije sa lingvističke tačke gledišta, ističući da se iz različitih uglova sagledavanja problema i istraživanja došlo do zaključka da moderna glosolalija, bilo da se radi o hrišćanskoj ili nehrišćanskoj, zapadnoj ili nekoj drugoj ne podrazumijeva nijedan poznat jezik, kao što se tvrdilo u prošlosti. Glosolalija je vrsta lingvističkog izražavanja koje je, sa stanovišta nauke o jeziku, u svim kulturama isto, i u

¹Gudman, "Glossolalia," str. 563-564.

²Ibid., 564.

³Ibid.

⁴Ibid., poziva se na Siril Dž. Vilijams, Tongues of the Spirit: A Study of Pentecostal Glossolalia and Related Phenomena (Cardiff: University of Wales Press, 1981).

⁵Gudman, "Glossolalia," 565.

⁶Na primjer, Kidahl, The Psychology of Speaking in Tongues, 2-4.

zapadnim i istočnim religijama, i u hrišćanskim i nehrišćanskim, pa i u vjerskim i svjetovnim zbivanjima. To je govorno ponašanje koje se uči, svjesno ili nesvjesno.¹

Kakav značaj ova otkrića, vezana za glosolaliju, imaju za savremeni pentakostalizam i neopentakostalizam, ako i za obnovljeni harizmatički pokret? Kojoj vrsti iskustva pripada glosolalija koja postoji u okviru savremenih obnovljenih harizmatičkih pokreta? Kojoj vrsti "jezika" pripada glosolalija? Zašto je ona danas prisutna u tolikom broju religija? Zašto i religiozne i nereligiozne osobe mogu da govore glosolaliju? Šta se dešava kada neka druga osoba prevodi glosolaličan govor?

4. GLOSOLALIJA U SAVREMENOM ISKUSTVU

Budući da je "govorenje jezika (glosolalija) prisutno u nehrišćanskim religijama kao što su budizam i hinduizam, te kultovima poput mormonizma"², sa pravom se postavlja pitanje; kako moderna praksa glosolalije u obnovljenom harizmatičkom pokretu može imati toliko sličnosti, ili biti potpuno identična fenomenima iz paganstva, tj. nehrišćanskih religija? Da li ona može poticati od Boga? Kakva je priroda iskustva glosolalije?

Na koji način harizmate reaguju na činjenicu koja kaže da glosolalija nije ljudski govor? Dž. R. Vilijams se, u posljednje vrijeme, bavio tim problemom: "Harizmate nisu uznemirene time što lingvisti tvrde da glosolalija nema jasnu jezičku strukturu, jer da nije tako kako oni kažu, onda govorenje jezika ne bi bio duhovan, nego običan jezik."³ I dodaje dalje: "Govorenje jezika se tako ubraja u nesvjesnu radnju; te pripada carstvu duha (pneuma)."⁴ Na taj način Vilijams objašnjava da moderno govorenje jezika (glosolalija) nije običan govor, nego duhovan, koji pripada carstvu duha.

Osvrćući se na ono što je već rečeno, tj. da je glosolalija govor koji potiče od Svetog Duha, kako je moguće onda da postoji i u paganskim, tj. nehrišćanskim religijama? Da li Duh Sveti govori kroz šamane, sveštenike i vračeve drugih religija i medija spiritističkih seansi? Hrišćani se ne bi osjećali ugodno kada bi trebalo da priznaju tako nešto. Kako to da nereligiozna osoba može da nauči da govori glosolaliju, te da to čini po svojoj volji?⁵

Sveti Duh je "Duh istine", te je kao takav obećan samo sljedbenicima Isusa Hrista (Jovan 17). On nije predstavljen kao dio neke posebne vjerske zajednice koja postoji danas u svijetu ili koja je nekada postojala. Svetim Duhom ne mogu upravljati nereligiozne ili religiozne osobe po svom nahodjenju. Ni u Novom, ni u Starom zavjetu nije prisutno učenje koje kaže da se Sveti Duh ispoljava u svim religijama ili da njima može upravljati svako po svojoj volji. Već nasuprot, Sveti Duh je treća ličnost trojedinog

¹Ovo je rasprava od Nide (1964), Volframa (1966) i Dž. R. Džakita, "Tonjard a Typology of Formal Communicative Behaviors: Glossolalia," *Anthropological Linguistics* 9 (8) (1967) 1-8.

²Tomas R. Edgar, "The Cessation of Sign Gifts," *Bibliotheca Sacra* 145 (1988), 383.

³Vilijams, "Charismatic Movement," 207.

⁴Ibid.

⁵Pozvao se Spitler, 340.

Boga Oca i kao takav je jedinstvena osoba u okviru svete Trojice, što je karakteristika hrišćanstva.

Izgleda da postje četiri mogućnosti razumijevanja prirode glosolalije kao sveopšteg fenomena hrišćanske i nehrišćanskih religija, religioznih i nereligioznih osoba. Prva mogućnost je da se glosolalija dobija od Svetog Duha. Druga je to da se dobija iz lažnog izvora, od sotone. Treća mogućnost kaže da se govore jezici zahvaljujući čovjekovoj mogućnosti učenja (vjеровatno u nekoj vrsti transa ili prilikom izmijenjenog stanja svijesti), bez obzira na religioznu (hrišćansku ili nehrišćansku) ili nereligioznu (humanističku ili drugu) okolinu. Četvrta mogućnost je da se glosolalija dobija mješavinom dvije ili čak sve tri spomenute opcije.

Prve dvije mogućnosti prikazuju glosolaliju kao fenomen koji se dobija iz "natprirodnih" izvora. Prva mogućnost podrazumijeva Svetog Duha. Hrišćani, koji svoju vjeru zasnivaju na Bibliji će se složiti sa činjenicom da je malo vjerovatno da se Sveti Duh ispoljava potpuno u svim religijama i religioznim sredinama, jer je On dar koji se poklanja samo zajednicama vjernika (1. Korinćanima 12-14; Jovan 14). Druga mogućnost se može podržati, ako se prihvati mišljenje da su nehrišćanske religije pod uticajem djelovanja sotone. Satanistički uticaj se ne može ograničiti, jer je takodje prisutan i u sferi hrišćanskog života i bogoslužjenja. Glosolalija koja potiče od sotone je već bila istaknuta u spomenutim istraživanjima. Treća mogućnost je "prihvatljivije" objašnjenje koje predstavlja glosolaliju kao naučeno ponašanje. Činjenica da ona može biti naučena, o čemu "govore" i pentakostalci i druge harizmate, čak da je čovjek može sam naučiti, je od velike važnosti. Kao što je naznačeno u nekoliko radova, satanski/demoniski uticaj može djelovati na ljudska bića sa ili bez procesa učenja.

Četvrta mogućnost koja objašnjava porijeklo glosolalije kaže da ona može biti satanskog porijekla ili da je skoro naučeno ponašanje, ili da tako naučeno ponašanje može iskoristiti sotona. Spitler, koji je i sam harizmata, piše da glosolalija "može poticati od samih govornika, od demonskog duha, ili od Svetog Duha". Zatim on nastavlja da objašnjava da "iako se glosolalija javlja u harmoničnom pentakostalnom okruženju, ma koji od ova tri izvora (naučeno ponašanje, demoniski duh, Sveti Duh) se može upotrebiti. Važno je prepoznati zajednicu." On zaključuju da je "glosolalija ljudskog (naučenog) porijekla (medju harizmatskim hrišćanima) više prisutna nego što se inače misli da jeste."¹

Da li bi Sveti Duh nazvao tako naučen, ali nejasan oblik govorenja jezika jednim od sovjih darova? Da li bi On koristio nešto što je identično onome što koriste vračevi, šamani i sveštenici nehrišćanskih religija? Da li bi On koristio nešto što već koriste spiritisti na svojim seansama i sastancima? Jedva da bi se koji hrišćanin osjećao prijatno potvrđujući tako nešto. Ono što je neophodno poznavati da bi se odgovorilo na pitanje o porijeklu glosolalije, koja se dobija od Svetog Duha, je priroda, funkcija i svrha biblijskog govorenja jezika, koje je opisano i korišteno u okviru novozavjetne crkve.

Na osnovu već spomenutih rezultata savremenih istraživanja, glosolalija se najbolje može definisati kao naučeno ponašanje, a ne kao jedno od jedinstvenih i sveopštih natprirodnih darova koji potiču od Svetog Duha. Glosolalija se može naučiti; mogu je učiti različite osobe koje žive u religioznom ili nereligioznom okruženju. Tako ona postaje dio vjerskih zbivanja ma koje religije, ili dio nereligiozne sfere ljudskog života humanista, agnostika i ateista. Prema tome, može se koristiti u različite svrhe, naročito od strane sila zla.

¹Spitler, 340.

5. GLOSOLALIJA I SAVREMENO DOKTRINALNO NEJEDINSTVO.

Pitanje koje muči mnoge ljude je pitanje jedinstva harizmata u pogledu hrišćanske vjere i djelovanja. Primjer harizmatškog ekumenskog jedinstva u propovijedanju jevandjelja je upravo popularan. Oko tri hiljade delegata je, iz svih krajeva svijeta, 1991. godine prisustvovalo internacionalnom harizmatškom savjetovanju u okviru Svjetske evangelizacije u Brightonu, u Engleskoj. Ovaj sastanak je organizovao Majkl Harper, aglikanski harizmatški vođa. Sjednici je prisustvovao i Vinson Sajnan, predsjednik sjevernoameričkog izvršnog vijeća; zatim Lari Krajstenson, novi vođa američke evangelističke Luteranske crkve, ako i lideri rimo-katoličke i protestantskih crkava. Značajno je spomenuti da je Džordž Karaj, anglikanski nadbiskup, otvorio sjednicu. Dok sve pentakostalne denominacije nisu bile prisutne, kao i značajni ljudi iz neopentakostalizma, kaže se da su katoličke i protestantske harizmate prisustvovala..., te analizirale svoje denominacijske razlike s ciljem da, do kraja 2000. godine, polovina svjetske populacije prizna Hrista kao Spasitelja".¹ Samo su problematične doktrinalne razlike medju denominacijama.

Jedan savremeni pisac je postavio pitanje vezano za doktrinalno nejedinstvo medju pentakostalnim i neopentakostalnim harizmatama: "Nije li nespojivo to što pokret, koji tvrdi da je u direktnoj vezi sa Svetim Duhom, da ima darove proroštva i apostolstva, te riječ poznanja, kao i direktnog komuniciranja sa Bogom putem govorenjem jezika i na druge načine, u isto vrijeme uključuje rimo-katolike, konzervativne i liberalne protestante, amilenijaliste, premilenijaliste, kalviniste, armenijance, one koji poriču verbalno nadahnuće Biblije i one koji ne priznaju Hristovu slavnu žrtvu na krstu?"² Ovo su ozbiljna pitanja, koja zadiru u srž problema porijekla glosolaliije i njene funkcije u hrišćanskom životu i vjeri.

Ako Sveti Duh djeluje u svim tim harizmatškim grupama različitih hrišćanskih denominacija, Sveti Duh za kojega Hristos kaže da "će vas naučiti svemu" (Jovan 14,25), da "će vas voditi do poznanja istine" (Jovan 17,13), Duh koji se naziva "duhom istine" (Jovan 17,13), zar se On ne bi zauzeo da nauči neke od onih koji govore glosolaliju istini, koja bi korigovala određene ili možda sve postojeće razlike medju denominacijama? Mnoge od tih pretpostavki po kojima se crkve razlikuju su temelji vjere određene denominacije, ali se ponekad i ne slažu sa izvornim biblijskim učenjem. Da li je duh, za koji hrišćanske harizmate tvrde da ga imaju, zainteresovan da ih nauči istini? Zar ih Sveti Duh do sada ne bi naučio da je **sedmi dan sedmice važan za sve vjernike?** Zar Duh istine ne bi ukazao na nebiblijska lažna učenja kao što je nepotpuna slika Hristove žrtve, vječna kazna, itd.? Sve do sada je taj duh harizmata, bilo da se radi o pentakostalnim ili neopentakostalnim glosolalistima, bio nezainteresovan za stvaranje jedinstva medju njima. O kojem god duhu da se radi, on izgleda nezainteresovan za dovodjenje ljudi u poznanje **biblijske istine**. Zašto su neopentakostalni rimo-katolici bolji

¹"Charismatics on Evangelism," Christianity Today (16. sept. 1991.), 52.

²Edgar, "The Cessation of Sign Gifts," 384.

rimo-katolici, koji više poštuju žrtvu (misu),¹ i **zašto su baptisti koji govore jezike bolji baptisti, zašto su mormoni koji govore jezike bolji mormoni, itd.?**

6. GLOSOLOLIJA I TESTIRANJE JEZIKA

Medjutim, možda bi neko htio da odgovori na različita lična pitanja i probleme, ali izgleda sigurno da se glosolalija mora posmatrati u kontekstu širem od onog koji pruža samo hrišćansko iskustvo. Ona se više ne može smatrati normalnim ljudskim jezikom. Kakav god da je konačan zaključak, nema sumnje da svako, ko želi da i dalje poštuje principe Novog zavjeta, tj. dokazivanje svih stvari i držanje onoga što je dobro, mora biti svjestan činjenice da ne postoji siguran način testiranja jezika. Doktor Kildahl je sproveo sljedeće testiranje, koje se sastojalo iz puštanja tonskog zapisa osobe koja govori jezike nekolicini ljudi koji su bili poznati kao oni koji imaju dar prevodjenja. Ovo su rezultati tog eksperimentalnog istraživanja:

Da bismo ispitali ispravnost tih prevoda, puštali smo snimljeni primjer govorenja jezika nekolicini prevodilaca. Njihovi prevodi nisu bili slični. Evo naših rezultata: jedan prevodilac je kazao da se govornik jezika moli za zdravlje svoje djece; drugi da je taj isti govor predstavljao zahvalnost Bogu za uspješno osnivanje crkvenog fonda.²

Kada su prevodioci bili upoznati sa svojim neskladnim prevodima dali su "objašnjenje da Bog jednoj osobi daje jedan, a drugoj drugačiji prevod".³ Činjenica o različitosti prevoda⁴ nagovještava da je govorenje jezika i njihovo prevodjenje izvan moguće dokazivosti.

Jedan prevodilac glosolalije je preveo Gospodnju molitvu, koja je bila izrečena na sastanku pentakostalaca od strane osobe koja je htjela da ispita prevode. Molitva je bila izgovorena na jednom od afričkih jezika. Prevodilac je kazao da je to "poruka o neposrednom drugom Hristovom dolasku".⁵ Opet se vidi da ne postoji jasna korelacija u procesu prevodjenja. DA li je to još jedna naznaka da glosolalija nije normalan ljudski jezik i da prevodi ne odgovaraju onome što se govori?

Biblijski orijentisani hrišćani će se zadržati na onome što Biblija definiše kao govorenje jezika. Šta se podrazumijeva pod terminom jezika Novog zavjeta? Da li se izraz govorenje jezika van Novoga zavjeta koristi da označi glosolalično iskustvo? Da li su antičke religije, koje su postojale u vrijeme razvoja hrišćanske zajednice, kao što je proročište u Delfima, praktikovale govorenje jezika? Da li igdje u Novom zavjetu postoji

¹U izdanju "Renenjal" (Juni/juli, 1974) Majkl Harper je pitao pentakostalne rimo-katoleike: "Da li vam je Sveti Duh ukazao na nešto što bi se suprotilo nepogrešivošću pape?" Ovo je citirao Vilijams u knjizi "Tongues of the Spirit", na stranici 103, gdje on naglašava da katolici, koji govore jezike, naglašavaju da imaju "novo razumijevanje liturgije njihove crkve i izrazitije iskustvo sakramenata" (ibid.).

²Kidahl, 63.

³Ibid.

⁴Maloni i qovkin, 26-27.

⁵Kidahl, 63.

jasna definicija govorenja jezika koje se dobija od Svetog Duha? Da li je možda opisano u Djelima 2 gdje se predstavlja kao natprirodni dar, a ne kao naučeno ponašanje? Koja je svrha tog dara? Kome se on daje? Da li svi vjernici treba da govore jezike? Ova i druga pitanje ćemo razmatrati u poglavlju koje slijedi.

GLAVA II

GOVORENJE JEZIKA U GRČKOM JEZIKU

Svrha ovog poglavlja je da analizira terminologiju koja se u Novom zavjetu koristi za govorenje jezika, kao i njenu upotrebu u vanbiblijskom kontekstu. U prethodnom smo poglavlju posmatrali glosolaliju kao fenomen savremenog doba. Zaključili smo da je to noviji fenomen koji je počeo da se razvija oko 1900. godine. Takodje je poznato da glosolalija nije prisutna samo medju hrišćanima, nego je praksa i drugih ljudi poput sveštenika, šamana, vračeva, te pristalica ostalih svjetskih religija. ljingvisti i drugi naučnici, koji su proučavali fenomen glosolalije, ističu da ne postoji nikakva razlika izmedju hrišćanske i nehrišćanske glosolalije. Takodje smo vidjeli da se glosolalija, koja se govori danas, ne može poistovjetiti ni sa jednim ljudskim jezikom iz prošlosti ili sadašnjosti. NJena artikulacija i struktura ne odgovaraju artikulaciji i strukturi nijednog ljudskog jezika. Još smo otkrili da se glosolalija može i naučiti.

Ovaj niz novih činjenica, ranije nepoznatih, upućuje nas na Bibliju, da bismo poduzeli nova istraživanja iskustva govorenja jezika. S obzirom na nove činjenice, najvažniji zadatak koji se sada nameće je da se iznova ispita koji se dokaz za govorenje nezika navodi u Bibliji i kako bi trebalo da se on shvati. Moramo biti oprezni prilikom poistovjećivanja moderne glosolalije sa govorenjem jezika, koje se spominje u Novom zavjetu. To poistovjećivanje je danas veoma rašireno, a može se podržati samo ako se dokaže da je govorenje jezika Novog zavjeta isto što i današnji fenomen glosolalije.

Svrha ovog poglavlja je da se bazira na istraživanju Novog zavjeta i da prouči grčku terminologiju koja stoji iza izraza govorenje jezika. Ovo će uključiti neka opšta znanja, kao i stavove drugih po pitanju upotrebe novozavjenih riječi, kojima se izražava govorenje jezika. Prilikom sličnih istraživanja običaj je da se prouči i grčka literatura, koja nije vezana za NOvi zavjet, da bi se, ako je to moguće, otkrilo šta su drugi antički pisci, savremenici novozavjetnih, imali na umu kada su koristili iste termine. Naravno da se podrazumijeva da su upotrebljavali iste riječi. To će biti korisno za osvjetljavanje jezičke pozatine Novog zavjeta. Ovo istraživanje može pružiti mogućnost boljeg razumijevanja novozavjetnih termina. Na kraju može i ograničiti njihovo značenje. Medjutim, koristeći ovu komparativnu metodu ne smijemo jednostrano prelaziti iz jedne kulture u drugu. To znači da se, u svakom slučaju, Novi zavjet mora tumačiti na osnovu biblijskog konteksta. Biblija je sama svoj tumač.

Izraz govorenje jezika se u Novom zavjetu spominje na samo pet mjesta, konkretno na kraju jevandjelja po Marku (16,17); na tri mjesta u knjizi Djela apostolskih (Djela 2; 10; 19), i u 1. Korinćanima 12-14.

Mnogi moderni teolozi tvrde da izraz govorenje jezika ([glossa lalein](#)) nije jednoznačan.¹

¹Vidi standardne rječnike kao što je Johanes Bem, "glossa", Theological Dictionary of the New Testament, urednik Gerhard Kittel (Grand Rapids, MI: Eerdmans Publ. Co., 1964) 1:719-26; Dž.B. Tajson, "Tongues, Speaking njith," Harper's Bible Dictionary, urednik Pol Dž. Ačtemajer (San Francisco: Harper and Ronj Publisher, 1985) 1081-82.

Oni naglašavaju da postoje dva značenja koja proizilaze iz samog grčkog izraza. Prvo značenje je bazirano na iskustvu na dan Pedesednice, zapisanom u Djelima 2, gdje govorenje jezika predstavlja čudesan **dar govorenja stranih jezika**, koje govornici nisu znali od ranije. Drugo značenje je, kako oni tvrde, bazirano na 1. Korinćanima 12-14, gdje se govorenje jezika posmatra kao tehnički termin koji se odnosi na neku vrstu ekstatičnog, nerazumljivog govora, koji se podudara sa **današnjom glosolalijom**.¹ Drugi teolozi, isto tako dobro obučeni, naznačavaju da je jezik Novoga zavjeta homogen i da govorenje jezika u svakom tekstu označava govorenje autentičnih jezika, koje govornici ranije nisu poznavali.

S obzirom na ove dvije različite tvrdnje, čini se da je neophodno da se detaljno analizira izraz govorenje jezika u grčkom jeziku. Ono što želimo da uradimo u ovom dijelu rada je: 1.) da ispitamo osnove na kojima počivaju moderne tvrdnje koje kažu da postoje dva značenja u Novom zavjetu, i to proučavanjem izvornog jezika Novog zavjeta; 2.) da analiziramo sličnost ili različitost upotrebe izraza govorenje jezika; 3.) da ispitamo značenje imenice glosa u grčkom jeziku, van novozavjetnog konteksta; 4.) da ispitamo upotrebu novozavjetnog izraza glossa lalein, tj. govorenje jezika u Septuaginti, najstarijem prevodu Novoga zavjeta na grčki jezik (koji predstavlja osnovu sadašnjeg izdanja Novog zavjeta), i ako postoji, njegovu upotrebu u drugoj grčkoj literaturi. Za očekivati je da će nam pažljivo proučavanje jezičke podloge i leksikografske pozadine omogućiti da konačno dodjemo do određenog zaključka vezanog za upotrebu izraza govorenje jezika u Novom zavjetu.

1. UPOTREBA GRČKOG IZRAZA GLOSSA LALEIN U NOVOM ZAVJETU

Grčki izraz glossa lalein, doslovno preveden kao "govoriti jezike", rijetko se koristi u novozavjetnom grčkom jeziku. Ovo može iznenaditi mnoge ljudi, koji pretpostavljaju da je govorenje jezika, prije svega, bila praksa u novozavjetno doba. Ova pretpostavka, posmatrajući navodnu veoma raširenu upotrebu u Novom zavjetu, može počivati na sadašnjoj velikoj prisutnosti savremene glosolalije.

Statistički podaci o korištenju grčkog izraza glossa lalein u Novom zavjetu kažu da se on koristi u samo tri knjige Novoga zavjeta i to:

1. Marko 16,17

2. Djela 2, 4.6.8.11; 10,46; 19,6

3. 1. Korinćanima 12-14

¹Vidi V. Grundman, "Der Pfingstbricht der Apostelgeschichte in seinem theologischen Sinn," *Studia Theologica*, urednik F. q. Kross (Berlin: Akademie Verlag, 1964) II-584-94; Frank V. Bir, "Speaking in Tongues: A Critical Survey of the New Testament Evidence," *JBQ* 83 (1964) 229-46 (ponovo štampano u izdanju Watson E. Milnsa, urednika., *Speaking in Tongues. A Guide to Research on Glossolalia* (Grand Rapids, MI: Eerdmans Publishing Company, 1986) 107-26); Stjuart D. Kurje, "Speaking in Tongues: Early Evidence Outside the New Testament Bearing on Glossais qalein," *Interpretation* 19 (1965) 274-94 (ponovo štampano u izdanju Milnsa, urednika, *Speaking in Tongues*, 83-106); Kristofer Forbs, "Early Christian Inspired Speech and Hellenistic Popular Religion," *Novum Testamentum* 28/3 (1986) 257-70.

a.) 12,13

b.) 13,1

c.) 14,2.4.5 (2x).6.13.18.19.21.23.27.39.

Imenica glossa, jezik, se, nepromijenjena, u jednini, koristi pet puta (1. Korinćanima 14,2.4.13.19.27). Devet puta se koristi u množini, i to bez dodataka (Djela 10,46; 19,6; 1. Korinćanima 13,30; 14,5 (2x).6.18.23.39). Uz dodatke se u množini pojavljuje svega pet puta (Marko 16,17; Djela 2,4.11; 1. Kor. 13,1; 14,21).

Neki kažu da postoji jedanaest izraza u Novom zavjetu koji su vezani za upotrebu izraza glossa lalein.¹ U Djelima 2,6 koristi se izraz "govoriti svojim dijalektom/jezikom",² dok se u osmom stihu pojavljuje izraz "tvojim jezikom".³ Ove dodatne fraze su i specifične definicije, koje upućuju na to da je govorenje jezika govorenje nepoznatog jezika koji je nekima od slušalaca poznat.

U 1. Kor. 14 postoje različiti izrazi u kojima se u množivi koristi glagol lalein, sa značenjem "govoriti" (stih 2, dvaput, 15, dvaput, 16, dvaput, 17,21,28).

Treba da posmatramo imenicu glossa odvojeno do glagola lalein, jer se i kao takva pojavljuje u Novom zavjetu. Riječ glossa se spominje ukupno 24 puta⁴, nezavisno od glagola lalein.

U novijim rječnicima grčkog jezika piše da grčki termin glossa može da označava: 1. jezik kao organ govora (Luka 1,64; 16,24; Marko 7,33.35; Djela 2,26; Rimljanima 3,13; Jakov 1,26; 3,5.6(2x).8; 1. Jovanova 3,18; 1. Petrova 3,10; Otkrivenje 16,10); 2. jezik kao u izrazu jezik vatre, sa prenesenim značenjem (Djela 2,3) i 3. jezik sa uobičajnim značenjem jezika kao sredstva komunikacije (Rimljanima 14,11; Filib. 2,11; Otkrivenje 5,9; 7,9; 10,11; 11,9; 13,17; 14,16; 17,15).⁵ Važno je napomenuti da u Novom zavjetu, ako zanemarimo diskutabilne odlomke 1. Korinćanima 14, koji govore o govorenju jezika, riječ glossa ne označava nerazumljiv ekstatičan govor, nebeski jezik, andjeoski govor ili bilo koji govor sličan tome.

Već sada možemo zaključiti sljedeće:

1. Imenica glossa, sama po sebi, uvijek označava dio govornog aparata koji je nazvan jezikom, dok na drugim mjestima u Novom zavjetu označava jezik, kao sredstvo komunikacije.

¹Ove informacije je dao Roj A. Harisvil, "Speaking in Tongues: A gexicographical Study," Speaking In Tongues. A Guide to Modern Research, urednik Votson E. Mils (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1986), str. 36.

²Djela 2,6: te idia dialekto lalounton.

³Djela 2,8: te idia dialekto hemoh.

⁴Marko 7,33.35; quka 1,64; 16,24; Djela 2,3.26; Rimljanima 3,13; 14,11; Filibljanima 2,11; Jakov 1,26; 3,5 (tri puta).8; 1. Petrova 3,10; 1. Jovanova 3,18; Otkrivenje 5,9; 7,9; 10,11; 11,9; 13,7; 14,6; 16,10; 17,15.

⁵Volter Bauer, Viljem F. Arnt, F. Vilbur Gingrič i Rederik Danker, A Greek-English qexicon of the Nenj Testament and Other Early Christian qiterature (drugo izdanje; Chicago/qondon: The University of Chicago Press, 1979) 162; Volter Bauer, Grechisch-deutsches NJorterbuch zu den Schriften des Neuen Testaments und der fruhchristilchen qiteratur, urednik Kurt Aland i Barbara Aland (Berlin: Nenj York: NJalter de Greyter, 1988) 324; Josef Henri Tajer, The Nenj Thayer's Greek-English qexicon of the Nenj Testament (Peabody, MA: Hendrickson Publishers, 1981) 1100-1101.

2. Samo se u jednom slučaju odnosi na "jezike kao od vatre" (Djela 2,3), gdje se poredbena partikula pridružila imenici, pa je ona tako dobila preneseno značenje. Poredbena partikula "kao" (hosei) se koristi da da specifičan figurativni smisao. U tim tekstovima Novoga zavjeta ne postoji upotreba riječi glossa sa značenjem glosolalije, u smislu besmislenog govora ili brbljanja, ukoliko se, za trenutak, zanemare diskutabilni dijelovi iz 1. Korinćanima 14.

3. Sinoptička jevandjelja ne poznaju problem jezika sa značenjem glosolalije. Ni tekstu iz Marka 16,17 se ne može pripisati to značenje. Bilo kako bilo, ne postoji razlog da ovaj savremeni fenomen traži potporu u Marku 16,17.

4. U jevandjelju po Jovanu se mnogo govori o Duhu (Jovan 14,17), ali se ništa ne kazuje o jezicima u smislu nerazumljivog govora ili u smislu dara Svetog Duha.

5. U Djelima 2 jasno je definisana upotreba jezika, i to na oba mjesta na kojima se riječ spominje. Prvi put u izrazu "jezici kao od vatre" riječ ima figurativno značenje zbog upotrebe poredbene partikule koja cijelom izrazu daje takav smisao. Druga upotreba preovladava. Riječ je o govorenju jezika sa značenjem čudesnog govorenja razumljivih jezika, koji su poznati svima kojima su ti jezici maternji.¹ Tj. "Duh sveti omogućava vjernicu da govori druge jezike, tj. onaj koji se razlikuje od njegovog maternjeg".² Već je naznačeno da je jezik iz Djela 2, "jezik sa potpunim značenjem, apsolutno razumljiv slušaocima, što je potvrđeno ne stihom, nego riječju kojom Luka opisuje govorenje (apophthegomai). Ovaj glagol se koristi i u Septuaginti i u klasično grčkom jeziku da označi sveti ili nadahnuti govor, a ne ekstatično izražavanje."³ Drugim riječima, jezici kojima su ljudi govorili u Djelima 2 nisu predstavljali "neekstatično, nerazumljivo kazivanje, nego su to bili razgovejtni jezici (glossai idios dialektos) koji su se mogli razumjeti".⁴ Govornici spomenuti u Djelima 2 nisu glosolalisti, u savremenom značenju te riječi. Oni su govorili ljudskim jezicima, koje ranije nisu poznavali. Ljudi prisutni na dan Pedesetnice su došli iz Rima, pa i sa drugih različitih područja, kao što su Mesopotamija i Arabija, da bi kasnije bili svjedoci onoga što su vidjeli i čuli, a to je da su slušali kako osobe nadahnute Svetim Duhom govore njihovim jezikom (idia dialekto), kao što je naglašeno u Djelima 2,6.8.

Namjerno smo se do sada ogradili od diskutabilnog teksta koji je zapisan u 1. Kor. 12-14. Razlog za to je naveden i u najnovijem rječniku (objavljenom 1988) baziranom na značenju:

Većina teologa pretpostavlja da su fenomeni opisani u Djelima 2,4 i 1. Kor. 12-14, vjerovatno različiti po tome što su u prvom slučaju ljudi raspoznavali svoj vlastiti regionalni jezik ili dijalekat, dok je u drugom slučaju bio potreban prevodilac. Zbog toga

¹Vidi Barklaj M. NJumen i Eugen A. Nida, A Translator's Handbook on the Acts of the Apostles (qondon: United Bible Societies, 1972) 34-36.

²Ibid, str 35 (naglašavanje u tekstu).

³Ibid.

⁴Viljem Dž. MekDonald, "Glossolalia in the Nenj Testament," Speaking in Tongues, urednik Votson E. Mils, str. 129.

možda većina ljudi riječ glossa iz 1. Kor. 14,2 prevodi kao ekstatičan govor, koji je, takodje, činio dio helenističkih religija i koji je nazvan simblom božanskog nadahnuća.¹

Citirali smo ovaj najnoviji rječnik pošto je u njemu sadržano mišljenje većine. On navodi shvatanje različitih modernih teologa vezano za dva tipa govorenja jezika, koji se pozivaju na Novi zavjet.

U toku posljednjih stotinu godina desila se značajna promjena u gledanju na predmet govorenja jezika u Novom zavjetu. Najpoznatiji grčko-engleski rječnik Novog zavjeta, iz 1858. godine je, na primjer, isticao sljedeće:

Očigledno je da se, prema tekstovima iz Marka i Djela, ovdje radi o govorenju drugih jezika; uporedi Djela 2,6.8-11. Drugi kao osnovu za svoje mišljenje uzimaju tekst iz 1. Kor. za koji se pretpostavlja da označava "govorenje druge vrste jezika", a odnosi se na osobu koja je u stanju velikog duhovnog uzbuđenja ili ekstaze, koja potiče od nadahnuća i koja je nesvjesna stvari oko sebe, jer je potpuno predana obožavanju, druženju sa Bogom, koje se prekida naglim izražavanjem hvale i predanja, koje nije povezano, pa, prema tome, ne i uvijek razumljivo mnoštvu;... Većina prevodilaca je ispravno prihvatila prvo značenje; dok drugi opet pretpostavljaju da se radi o dva različita dara.²

Važno je napomenuti da je 1859. godine, kada je rječnik izašao iz štampe, postojalo samo nekoliko prevodilaca, koji su tvrdili da se radi o dva različita dara. Tumačenje glosolalije kao ekstatičnog govora u 1. Kor. 14 je u to vrijeme, i u toku narednih 150 godina, zastupalo samo nekoliko prevodilaca. Danas je, nasuprot tome, većina teologa prihvatila stanovište o dva različita dara, jednom iz Djela 2 i drugom iz 1. Kor. 14.

Volter Bauerov novi standardni grčko-engleski leksikon Novoga zavjeta govori o "specifičnom problemu" kada je riječ o govorenju jezika u Novom zavjetu i podržava mišljenje da u 1. Kor.14 "nema spora oko pitanja koje se odnosi na isprekidani govor osoba koje su u religioznom zanosu".³ U ovom su sadržani glavni pogledi savremenih teologa.

Problem, pred kojim se oštrouman čitalac nalazi, je: šta je dovelo do ove promjene u tumačenju? Koji su razlozi vodili moderne teologe današnjice da pretpostave dva različita iskustva, jedno iz Djela 2 i drugo iz 1. Kor. 14, koja su izražena istom terminologijom? Kako se opravdava ovakva promjena? Da li postoji dokaz za glosolaliju u helenističkim religijama? Postoji li dokaz ekstatičnog, nerazumljivog govora iz vanbiblijskog konteksta? Sljedeći dio je posvećen tim pitanjima.

¹Johanes P. qouv, Eugen A. Nida i drugi, Greek-English qexicon of the Nenj Testament Based on Semantic Domain (qondon/Nenj York: United Bible Societies, 1988) 1:389-90.

²Edvard Robinson, Greek and English qexicon of the Nenj Testament (Nenj York: Harper and Brothers, 1858) 149.

³Bauer, Arnt i Gingič, str. 162.

2. NEPOTVRDJENA GLOSOLALIJA U VAN BIBLIJSKOM KONTEKSTU

Šta je dovelo do promjene u tumačenju, u posljednjih stotinu godina, grčko-engleske leksikografije i govorenja jezika u Novom zavjetu? DA li je uzrok tome šire istraživanje upotrebe grčkih riječi glossa lalein, govorenje jezika, u drugoj grčkoj literaturi? Ili je možda otkriće novih grčkih tekstova u kojima stoji izraz glossa lalein, govoriti jezike, koji naglašavaju da, bez sumnje, postoji fenomen ekstatičnog govora nerazumljive vrste? Da li je to ponovno tumačenje novozavjetnih fraze glossa lalein, govoriti jezike, tu da stvori harmoniju sa modernom glosolalijom koja je prisutna među harizmatiskim hrišćanima? DA li je to nešto što je pronadjeno u Novom zavjetu?

Ova pitanja se postavljaju da predoče čitaocu različite mogućnosti. Da bi se pronašao odgovorajući odgovor na pitanje o promjeni u leksikografiji, koja se primjećuje u novijim grčko-engleskim rječnicima, važno je analizirati antički grčki jezik koji se koristio i van biblijskog konteksta. Ovo je, vjerovatno, uslovljeno tvrdnjom da je "ekstatičan govor" nerazumljive vrste "bio, takodje, dio helenističkih religija".¹

Istraživanje vezano za grčku kulturu, koje je sproveo Kristofer Forbes, visoko kvalifikovani naučnik, je rezultiralo analizom različitih argumenata i tvrdnji koje su, tokom godina, davali teolozi koji su zastupali mišljenje da je helenistička narodna religija uticala na rani hrišćanski, nadahnuti glosolaličan govor, spomenut u 1. Korinćanima 14, kao i u drugim tekstovima Novoga zavjeta, koji se odnose na govorenje jezika.² Osvrnućemo se na neke od glavnih Forbsovih tvrdnji.

Antički filosof Platon govori o Pitijinim sveštenicama u Delfima, koje su doživljavale neku vrstu mahnite zanesenosti prilikom izricanja proročanstava.³ Moramo biti svjesni činjenice da je proročište u Delfima glavni primjer koji navode teolozi, koji smatraju da postoji grčka pozadina za nerazumljiv, nadahnut govor. Običaj je već da se delfijsko proročište navodi kao pravi primjer antičke glosolaliije.⁴

Teolozi su pažljivo ponovo istraživali ove nepotvrđene "uporedne fenomene".⁵ Možda je iznenadjujuće, ali je u isto vrijeme i neoborivo, da "ne postoji očigledan dokaz koji upućuje na to da su Pitijine sveštenice ikada izgovorale njena proročanstva u obliku analognom glosolaliji".⁶ Još jedan, isto tako kompetentan naučnik,

¹qouv i NI da i drugi, str. 389-90.

²Krisofer Forbs, "Early Christian Inspired Speech and Hellenistic Popular Religion," Novum Testamentum 23/3 (1986) 257-70.

³Tipično je što prevodioci s razlogom tvrde da je postojao "ekstatičan govor" ili "govorenje na ekstatičan način" u delfijskom proporištvu i Pitijinoj religiji. Radi primjera vidi S. M. Roebek, "Tongues Gift of," The International Standard Bible Encyclopedia (Grand Rapids, MI: Eerdmans Publ. Co., 1988) 4:872, i rasprave u Forbsovoj knjizi, str. 269-70, koji je citirao tipične primjere poput primjera teologa kao što su N.I.Dž.Engelsen, q.T. Johanson, T.V. Džilesapaj, P. Roberts.

⁴Veoma citiran članak od F. Bema, "Glossa," Theological Dictionary of the New Testament, urednika G. Kitela (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1964) I:772, takodje se osvrće na Platonove komentare od delfijskom proročištvu u Frigiji, citirajući grčki tekst u potpunosti. Viti takodje i futnotu iznad, br. 3.

⁵Bem, "glossa," 722.

⁶Forbs, 260.

Jozef Fortenros, koji je tekstove antičkih grčkih autora nezavisno proučavao, zaključuje da Pitijina sveštenica u Delfima nije doživljavale mahnite zanose bijesa. Ona je bila pri čistoj svijesti, i nije govorila "nepovezanim brbljanjem".¹ Suprotno tome, sveštenica u Delfima je davala proročanstva usmenim ili pismenim putem, u obliku proze ili poezije.² To nije rezultat glosolaličnog izražavanja dobijenog nadahnućem ili ekstatičnim govorom. Šta više, ono što je Pitijina sveštenica prorokovala nije nikada bilo opisano izrazom glossa lalein, govorenje jezika, niti ma kojim drugim riječima, koje označavaju nerazumljiv, ekstatičan govor.³

Postoji tvrdnja koja kaže da su Pitijina "proročanstva nejasna (asaphe)".⁴ Da li to znači da su se delfijska proročanstva pretvarala iz nerazumljivog jezika u razumljiv ili da je potreban neko da prevodi ono što je nejasno? To, uopšte, nije tako. Nego, jednostavno, znači da su proročanstva, budući da su prelazila iz božanskog jezika u ljudski, postajala nerazumljiva. Iako su rečena potpuno razumljivim jezikom, teško ih je shvatiti jer su misteriozna, pa je zbog toga potrebno objašnjenje. Ne može se zaključiti da je ono što je teško razumjeti, a što je napisano/rečeno čistim grčkim jezikom, nerazumljiv govor. Ono što je teško razumjeti u jasnom jeziku se nikako ne može nazvati glosolalijom ili ekstatičnim govorom. Ova novija izučavanja delfijskog proročištva su korigovala neka ranija pogrešna tumačenja naučnika. Danas je poznato da ne postoji nikakvi pojmovni, niti lingvistički dokaz za bilo kakvu vrstu glosolalijske, prisutne u proročanstvima u Delfima, ili nadahnut, ekstatičan govor nerazumljive vrste.

Ponovno pozivanje na ranije tvrdnje teologa,⁵ koji su zastupali stav da postoji veza između glosolalijske i helenističke religije, i koji su pokušali da povežu Pavlovu upotrebu navedenog termina u 1. Kor. 14 sa ovim izvorom, neće podržavati analize i dokaze sada dostupne. To je ozbiljna prepreka za svakoga ko pokušava da tumači tekstove zapisane u 1. Kor. 12-14 i Marku 16,17, te Djelima 10 i 19, na osnovu nepotvrđene helenističke religiozne pozadine. Ona ne postoji.

3. UPOTREBA IMENICE GLOSSA I GLAGOLA LALEO VAN KONTEKSTA NOVOG ZAVJETA

¹Josef Fortenros, The Delphic Oracle (Berkeley: The University of California Press, 1978) 204-212.

²Forbs, 262-63.

³Ibid, 267-268.

⁴Citirano iz Forbsovog djela Dio Chrysostom, *ibid.*, 268.

⁵Ovo je tipično za N.I.Dž.Engelsena, Glossolalia and Other Forms of Inspired Speech According to 1 Cor. 12-14 (neobjavljena doktorska disertacija, Yale University, 1970), koji tvrdi da Pavle razlikuje razumljiv od nerazumljivog govora. NJega su slijedili mnogi pisci. Forbs zaključuje: "Engelsonov pokušaj da poistovjeti hrišćansku glosolaliju sa fenomenima grčke i helenističke religije je, međjutim proizvod i pogrešnih metoda i tumačenja, te se njegovi zaključci moraju odbaciti" (str. 269).

Kakvo značenje ima imenica glossa u grčkom jeziku van konteksta Novog zavjeta? Da li grčki termin glossa u okviru ma koje antičke grčke upotrebe ima značenje nerazumljivog govora?

Standardni leksikoni, koji opisuju period Grčke u antičkom svijetu, se slažu po pitanju značenja riječi glossa. Pažnju ćemo prvo usmjeriti na istraživanja papirusa, dokumenata antičke Grčke pisanih na materijalu napravljenom od trske. To je bila rasprostranjena praksa, pa se sada pronalaze mnogi tekstovi koji su pisani na tom materijalu. Fridrih Prejsikeov službeni rječnik grčkog papirusa nam ukazuje na to da glossa označava "jezik" (dio govornog aparata, prim. prev.), jezik kao sredstvo komunikacije i ništa više.¹ Za termin laleo kaže da nosi sljedeća značenja: "govoriti, komunicirati, reći".² Ne postoji nikakav dokaz koji ide u prilog tome da se glosolaličan govor spominje u literaturi pisanoj na papirusu. Sve se svodi na nivo razuma i jasnog govora.

Molton i Miligan su sve grčke termina izvukli sa papirusa i iz drugih neknjiževnih izvora, da bi objasnili rječnik Novoga zavjeta. I ovdje termin glossa označava organ u ljudskim ustima ili ustima životinja, ili označava razumljiv ljudski jezik.³

Njih dvojica ističu da "dok lego skreće pažnju na ono što je rečeno, onomatopeični glagol laleo naglašava upravo vidljivi govor..."⁴ Medjutim, to još nije dokaz da se glagol laleo pretvorio u izraz koji je označavao glosolaliju u starom svijetu. On ostaje termin koji se upotrebljava da označi razumljivi govor. To je slučaj i sa onim poglavljem u kojem moderni teolozi žele da pronadju tragove nerazumljivog govora. U 1. Kor. 14,19.29 glagol laleo označava jasan govor.⁵

Pošto smo ispitali papiruse i neknjiževne izvore, analizirajući riječ glossa, neophodno je da vidimo da li grčki jezik, mlađi od novozavjetnog, sadrži spomenuti termin kao onaj koji označava ekstatično izražavanje ili nerazumljiv govor. Zbog toga treba da se bavimo grčkom literaturom crkvenih otaca. Oni su pisali mnogo, pa su za sobom ostavili bogatu literaturu.

U patrističkom grčkom jeziku glossa znači "jezik, kao sredstvo govora", ili "jezik kao govorni organ", dok metaforično označava "bič" ili "šipku" od zlata.⁶

Istraživanja problema govorenja jezika medju ranim crkvenim ocima (koji su živjeli u periodu do 3. vijeka) su dovela do zaključka "da kada su rani crkveni oci razjašnjavali prirodu govorenja jezika koje se praktikovalo, opisivali su ih kao ksenoglične (govorenje poznatog jezika koji osoba nije naučila mehaničkim

¹Fredrih Prejsig, NJorterbuch der griechischen Papyrusurkunden (Heidelberg: Selbstvarlag, 1924) 1:299.

²Fredrih Prejsig, NJorterbuch der griechischen Papyrusurkunden (Berlin: Selbstverlag der Erben, 1925) 2:3 "sprechen, mitteilen, erzahlen."

³Džeims Houp Moulton i Džordž Miligan, The Vocabulary of the Greek Testament Illustrated from the Papyri and other Non-qiterary Sources (qondon: Hodder and Stoughton, 1952) 128.

⁴Ibid., 368.

⁵Robert H. Gundri, "Ecstatic Utterance (N.E.B.)?" Journal of Theological Study 17 (1969) 304.

⁶Dž.V.H. qamp, A Patristic Greek qexicon (Oxford: At the Carendon Press, 1962) 316.

putem)".¹ Drugim riječima, rani crkveni oci su fenomen govorenja jezika u svoje vrijeme vidjeli kao čudesno govorenje stranih jezika. U tom svjetlu su tumačili i 1. Kor. 14.

Važno je napomenuti da je najdetaljnije iztraživanje, koje pravi razliku između govorenja jezika kao razumljivog govora i onog nerazumljivog iz 1. Kor. 14, preduzeo N.I.Dž.Engelson, koji je zaključio da se grčki izraz za govorenje jezika, glossa lalein, ne susreće van stranica Novog zavjeta.² Jedini izuzetak je pronađen još dok istraživanje nije bilo objavljeno, ali se ni taj izraz ne odnosi na nerazumljiv govor.³

Iscrpili smo sve grčke tekstove koji su danas poznati. Ipak, ne postoji ni jedan tekst, poznat antičkom svijetu, koji koristi imenicu glossa, glagol lalein, ili novozavjetnu kombinaciju Govoriti jezike, glossa lalein, u smislu ekstatičnog govorenja jezika. Do dana današnjeg ni jedan teolog nije mogao da i jednom od ovih termina iz vanbiblijskih grčkih tekstova da značenje glosolalije u smislu nerazumljivog govora ili ekstatičnog izražavanja. Ovo je začudjujuća činjenica s obzirom na to da su mnogi ljudi koji su pisali o govorenju jezika prihvatili pretpostavku da je fenomen glosolalije bio poznat i van stranica Novog zavjeta, u antičkim paganskim religijama, odakle se uvuklo u crkvu u Korintu i drugdje.

4. UPOTREBA TERMINA GLOSSA LALEIN U SEPTUAGINTI

Konačno ćemo se osvrnuti na upotrebu termina glossa lalein u Septuaginti, koja je u prvom vijeku naše ere bila judaistički službeni prevod Starog zavjeta sa jevrejskog na grčki jezik. Grčki jezik Septuaginte su koristili pisci Novoga zavjeta kada su citirali neke odlomke iz Starog. Pitanje koje se nameće je: Da li se u Septuaginti koristi izraz glossa lalein sa značenjem nerazumljivog govora ili ekstatičnog načina izražavanja?

Profesor Roj A. Harsvil sažima dokaze u svom poznatom radu, koji tretira problem upotrebe termina glossa lalein u grčkom jeziku: "U Septuaginti se termin glossa uz glagol lalein pojavljuje sedam puta, četiri puta u jednini, i to nepromijenjeno (Jov 33,2; Ps. 36 (37),30; 38(39),4(3); Jer. 9,4(5)), kao i ti puta u množini, uz dodatke (Ps. 108 (109),2; Isaija 19,18; 28,11)."⁴ To je dokaz o identičnoj upotrebi spomenute fraze u Novom zavjetu.

Posmatrajući čitav niz upotrebe termina glossa u Septuaginti, kao i one slučajeve u kojima je dosta slična lingvističkoj upotrebi Novog zavjeta, profesor Harsvil je zaključio da "prevodilac Septuaginte nije poznavao ništa slično tehničkom terminu za govorenje jezika",⁵ koji bi imao značenje nerazumljivog govora. Upotreba imenice glossa ili kombinacije glossa lalein u Septuaginti, se odnosi na normalan jezik. Ni u jednom

¹Harold Hanter, "Tongues-Speech: A Patristic Analysis," Journal of the Evangelical Theological Society 23/2 (1980) 135. Takođe vidi Durije, str. 105, koji je naveo potpuno različite zaključke. On naglašava da nije moguće odrediti da li se grčki izraz glossa lalein u Novom zavjetu "može upotrebiti da bi opisao savremene fenomene govorenja jezika" (ibid.).

²Engelsen, str. 20. Ovu tvrdnju podržava i Garisvil, str. 41.

³Harisvil, str. 41, on je pronašao jedan primjer govorenja jezika, glossa lalein, u starom grčkom. Pronašao je taj izraz u rekonstrukciji himne Asklepiju iz biblioteke Oxyrhynchus Papyri.

⁴Harisvil, Speaking in Tongues, 39.

⁵Ibid, str. 41.

slučaju se nema da umu glosolalija. Prema tome, upotreba u Septuaginti je u skladu sa ostalim upotrebama ovog termina u grčkoj literaturi van konteksta Novoga zavjeta.

Ustvari, upotreba izraza glossa lalein u Septuaginti podržava stanovište da i na drugim mjestima van Septuaginte, odnosno u Novom zavjetu, ova fraza označava govorenje normalnim ljudskim jezicima.

Možemo sažeti činjenice vezane za izraz glossa lalein, govorenje jezika, navodeći da ovaj izraz nikada nije korišten van konteksta NOvog zavjeta da opiše ono što se danas naziva glosolalijom, koja ima značenje nerazumljivog govora ili ekstatičnog načina izražavanja. Takva upotreba nije poznata u grčkom jeziku i literaturi starog svijeta, našto jednodušno upućuju važna savremena istraživanja tog problema. Tako postaje sve teže tumačiti Pavlovu upotrebu termina kao onog sa značenjem ekstatičnog, nerazumljivog govora. Ne postoji nikakva spoljna podrška za takvo tumačenje, a to se suproti onome što su raniji teolozi bili spremni da tvrde.

5. MODERNE HIPOTEZE VEZANE ZA GLOSOLALIJU, KAO NERAZUMLJIVI GOVOR

Činjenica da ne postoje ni lingvistički, niti dokazi druge vrste, koji će potvrditi da je glosolalija ili ekstatično izražavanje bilo prisutno van stranica NOvoga zavjeta, može iznenaditi ljude koji se bave tim modernim fenomenima. S obzirom na to, ne postoji mnogo alternativa za osobe koje žele da tekst iz 1. Kor. 14 tumače kao glosolaliju. Profesor Harisvil je veoma jasno iznio činjenice: "Ukoliko ne prebacimo potpunu odgovornost na pisce Novog zavjeta za izmišljanje nove terminologije, moraćemo nastaviti istraživanje u pravcu ponalaženja stručnih termina za govorenje jezika koje postoji u Novom zavjetu."¹

Postoje dvije osnovne hipoteze za priznavanje grčkog izraza glossa lalein, govoriti jezike, kao onog koji ima tehničko značenje "nerazumljivog izražavanja"² u 1. Kor. 14. Jedna hipoteza tvrdi da je izraz proširio sam Pavle kao tehnički termin da pobije iskustvo nekih hrišćana u Korintu. Druga hipoteza naznačava da "je stručni termin rođen u prethrišćanskom judaizmu", odnosno da potiče iz prahrišćanskih jevrejskih izvora povezanih sa Kumranom.³

Ove hipoteze se ne mogu prihvatiti tek tako. Ne postoji vidljiva specifična upotreba u biblijskom ili vanbiblijskom jeziku ili literaturi, koja pokazuje da se značenje izraza govorenje jezika mijenja, i to da se govorenju normalnih jezika pripisuje pretpostavljeni nerazumljivi, ekstatičan govor. Činjenica da se Pavlu pripisuje stvaranje novog stručnog izraza upućuje na to da su pristalice te ideje prinudjene da priznaju da ne postoji ništa izvan Novog zavjeta što će podržati tvrdnju da izraz glossa lalein, govoriti jezike, označava glosolaliju bilo gdje u Starom svijetu. Oni su prinudjeni da Pavlu pripisuju zaslugu za tu inovaciju, jer nikakav drugi dokaz ne mogu nigdje da proandju. Johanes Bem u svom članku o riječi glossa u riječniku pod nazivom "Theological Dictionary of the

¹Ibid, str.43.

²Bem, 722.

³Harisvil, Speaking in Tongues, 44-50.

Nenji Testament", piše da se ona u Djelima 2,3.4 ne može poistovjetiti sa glosolalijom.¹ On je, bez sumnje, u pravu.

Teolozi, koji tvrde da glagol *lalein*, govoriti, vjerovatno onomatopeična riječ, odgovara glosolaliji,² nemaju jaku lingvističku podršku, izuzev nekih vlastitih pretpostavki³. Zašto bi Pavle izmislio stručno značenje neke riječi ako se bori protiv zloupotrebe duhovnog dara?

Oni koji su tvrdili da glosolalija vuče korijene iz jevrejskih ili helenističkih krugova su smatrani Engelsenovim zaključkom: "Možda je Pavle imao prethodnike u tome, ali oni nisu ostavili nikakav trag."⁴ To znači da hipoteze, izgrađene na osnovu nepotvrđene analogije iz jevrejskog ili helenističkog Pavlovog svijeta, nemaju nikakvu neposrednu ili posrednu podršku od strane starih pisanih izvora. Takav materijal nije dostupan.

Šta je sa jevrejskom sektom iz Kumrana? Da li je iza nje ostao ikakav trag iskustva glosolaličnog izražavanja ili ekstatičnog govora? I mada ne postoji dokaz iz Kumrana vezan za glosolaliju, kaže se da je ona postojala van ove zajednice. Ni Kumran ne obezbjeđuje ono što nedostaje Pavlovoj upotrebi izraza *glossa lalein*, kao stručnog termina za glosolaliju, niti podržava njeno hipotetično porijeklo.⁵ Niko ne može dokazati vezu između Kumrana ili drugih prahrišćanskih, jevrejskih kugova sa porijeklom glosolalije.

I dalje ostaje činjenica da niti u Kumranu, ni u krugovima povezanim sa tom zajednicom ne postoji ništa slično savremenoj glosolaliji ili onome što je opisano u 1. Kor. 14. Drugim riječima, to znači da hipoteze o porijeklu nepotvrđene Pavlove glosolalije, koje zavise od jevrejskih i drugih izvora, ne dobijaju neophodnu podršku iz danas nama dostupnih izvora. Važno je primjetiti da oni, koji su formirali ove hipoteze, priznaju, na osnovu savremenih dokaza, da izraz *glossa lalein*, govoriti jezike, nikada nije označavao glosolaliju kao ekstatično, nerazumljivo izražavanje van konteksta Novoga zavjeta.

6. ZAKLJUČCI

Ne postoji saglasnost među modernim teolozima u vezi porijekla nepotvrđene glosolalije, koju je Pavle, kako se pretpostavlja, imao na umu u 1. Kor. 12-14. Do dana današnjeg nisu pronađeni dokazi za fenomen glosolalije iz ma kojeg pristupačnog pisanog grčkog ili drugog izvora. Takođe, ne postoje ni dokazi koji bi optužili Pavla za izum nečega što ima oblik sličan ili identičan glosolaliji, koja je prisutna u hrišćanskoj i nehrišćanskim religijama danas. Sa stanovišta tumačenja Pisma, nije

¹Bem, str. 725-26.

²Vidi Bastian Van Elderen, "Glossolalia in the New Testament," Bulletin of the Evangelical Theological Society 7 (1964) 53-58; Viljem E. Richardson, qiturgical Order and Glossolalia: 1 Corinthians 14: 26c-33a and Its Implications (neobjavljena doktorska disertacija; Andrenjs University, Berrien Springs, MI, 1983) 89-91.

³Harisvil, Speaking in Tongues, str. 50, odbacuje porijeklo od Pavla i naznačuje da može da potiče iz "prehrišćanskih, jevrejskih izvora".

⁴Engelsen, str. 20.

⁵Harisvil, str. 44-48.

ispravno ubacivati modreni fenomen u kontekst Novog zavjeta - u ovom je slučaju riječ o glosolaliji koju praktikuju pentakostalci i neopentakostalci, te sljedbenici nehrišćanskih religija na različitim kontinentima. Ako to činimo, onda slijedimo metodu aizegeze (ubacivanja u tekst onoga što se iz njega ne može pročitati), a ne egzegeze (tumačenja onoga što tekst uistinu sadrži).

U Novom zavjetu ipak postoji jedan jasan i konačan tekst koji, nedvojbeno, definiše govorenje jezika, a on je zapisan u Djelima 2. Ako se uzme u obzir ono što tamo zaista piše, onda su "jezici" poznati, razumljivi jezici, koje su govorele osobe koje su primile dar Svetoga Duha i koje su razmjeli ljudi koji su došli iz različitih krajeva antičkog svijeta u Jerusolim.

Možemo postaviti pitanje o ispravnom tumačenju. Zar ne bi bilo metodološki ispravno da se prilikom tumačenja podje od poznate definicije i tekstova NOvoga zavjeta ka nejasnim i tekstovima težim za tumačenje?¹ Zar ne bi neki tumač, u tom slučaju, pokušao da teže tekstove iz 1. Kor. 12-14 objasni u svjetlosti jasnijih odlomaka iz Djela 2? Nije li takav pristup ispravan?

Vanbiblijski dokazi ne mogu podržati bilo kakav oblik glosolalije u Novom zavjetu. Metodološki je neispravno da se današnja praksa glosolalije u harizmatksom pokretu poveže sa Novim zavjetom. Dopustite nam da tumačimo Bibliju počinjući od nje same, i to one dijelove koji govore o jezičkom fenomenu o kome se raspravlja. Ova metoda je u skladu sa jezičkim pravilima i hermeneutički je ispravna, jer je položila je na ispitu vremena tokom proteklih vijekova.

¹Postoje neki teolozi koji na osnovu svojih analiza Djela 2 tvrde da je jasniji tekst onaj iz 1. Kor. 14. Oni traže da se prilikom analize podje od 1. Kor. 14 da bi se analizirao tekst iz Djela 2. Oni tvrde da je u Djelima 2 sadržana dublja tradicija koja je identična nerazumljivoj glosolaliji iz 1. Kor. 14, ali su kasniji izdavači redigovali Djela 2 da bi taj dar predstavili kao dar govorenja razumljivih jezika (vidi glavu IV). Ovakvom pristupu nedostaje podrška punog značenja teksta iz Djela 2, kao i podrška starih manuskripta, jer je on baziran na modernim rekonstrukcijama koje su suviše subjektivne da bi se mogle uzeti u obzir. Najbolje bi bilo koristiti pristup "temeljito iščitavanja" teksta.

GLAVA III

GOVORENJE JEZIKA U JEVANDJELJU PO MARKU

U ovom dijelu rada ćemo ispitati novozavjetni fenomen, tj. dar jezika, koji je Hristos, vaskrsli Gospod, obećao vjernicima. To znači da ćemo početi sa detaljnim analiziranjem novozavjetnih tekstova koji se odnose na govorenje jezika. U narednim poglavljima nastavićemo sa proučavanjem novozavjetnih aluzija na govorenje jezika po hrinološkom redu.¹

1. ISTORIJSKA POZADINA

Prva osoba koja je govorila o daru jezika je bio sam Isus Hristos. Prema zapisu jevandjelja, On je ukazao na to samo jedanput.

Tekst, koji to sadrži, je zapisan u Marku 16,17. On je dio "dužeg završetka"² koji je određeno vrijeme bio predmetom proučavanja. Postoji dobar razlog da taj tekst i nadalje čini dio naših modernih prevoda Biblije.³ Bilo bi suvišno zalaziti u detalje vezane za problem "dužeg završetka" jevandjelja po Marku. Mi ćemo, u tu svrhu, smatrati da su to istinite riječi našeg vaskrslog Gospoda.

¹Ne mislimo na hronološki red knjiga u kojima su ti odlomci zapisani, nego na hronologiju razvoja novozavjetne crkve.

²Tekst iz jevandjelja po Marku 16,9-20 postoji u većini grčkih manuskripta, ali je izostavljen u kodeksu Sinaitikus, Vatikanus, Bobiensis (starolatinski), Sinaitik (starosirski) i nekim drugim manuskriptima (E. Nestl, Novum Testamentum Graece (25.-o izdanje, Stuttgart, 1963), str. 163). I Euzebije i Jeronim su izjavili da su navedeni stihovi nedostajali u skoro svim manuskriptima koji su njima bili dostupni. Postoje tragovi ovih stihova iz doba Justina Mučenika (Apol. i 45), ali je najstarijei svjedok dužeg završetka jevandjelja po Marku Irije (iii.10.6). Iako su mnogi komentatori smatrali da ovaj dio jevandjelja po Marku ne pripada originalu, M.Ž. qagranž, Evangile selon Saint Marc (peto izdanje; Paris, 1929) str. 456-468, potvrđuje njegovu kanoničnost. Prema adventističkom komentaru iz Stventh-day Adventist Bible Commentary, urednik F.D. Nikol (NJashington, D.C., 1956) V, 659, "tekstualni dokazi idu u prilog tzv. dužem završetku, na štetu onog kraćeg".

³Radi rasprava o dužem završetku jevandjelja po Marku vidi: B.F.Vestkot i F.Dž.A. Hort, The Nenj Testament in the Original Greek, NJith Introduciton and Appendix (qondon: Macmillan and Co., 1882) Appendix, 2:28-51; B.H. Striter, The Four Gospels (Nenj York: Macmillan and Company, qimited) str. 333-360; B.B. Varfild, An Introduction to the Textual Criticism of the Nenj Testament (qondon: Hodder and Stoughton, 1886) str. 199-204; S.S.S. Vilijams, Alterations to the Text of the Synoptic Gospels and Acts (Oxford:Basil Blekvel, 1951) str. 40-44; R.G. Brtčer i E.A.Nida, A Translator's Handbook on the Gospel of Mark (qeiden: E.Dž.Bril, 1961) str. 517-522; V.F.Farmer, The qast Tnjelve Verses of Mark (qondon/Nenj York: Cambridge University Press, 1974) str. 1-124.

Pozadina ove tvrdnje je povezana sa nekoliko Hristovih izjava koje je on uputio svojim učenicima u vremenu između vaskrsenja i vaznesenja. Kontekst kazuje da su riječi izrečene kada je Hristos zapovjedio učenicima da propovijedaju jevandjelje po svemu svijetu (stih 15) i kada im je obećao moć da čine čuda (stih 17). Jedno od tih čuda je i sposobnost govorenja novih jezika.

2. HRISTOVA IZJAVA O GOVORENJU NOVIH JEZIKA

Hristos izjavljuje sljedeće:

A znaci onima koji vjeruju biće sljedeći: imenom mojim izgoniće djavole; govoriće novim jezicima (Marko 16,17; NASB - jedan od prevoda Biblije na engleski jezik, prim. prev.).¹

Interesantna su brojna razmišljanja o ovom tekstu:

a) Ovo je jedino mjesto gdje se u jevandjeljima spominje govorenje jezika. Značajno je da ta poruka dolazi iz usta samog Gospoda. To što je jedina izjava takve vrste u jevandjeljima, ne bi trebalo da umanjí njen značaj.

b) Ova aluzija na "nove jezike" je izrečena u obliku obećanja koje je vaskrsli Gospod uputio jedanaestorici učenika, u kontekstu objavljivanja velikog naloga "idite po svemu svijetu i propovijedajte jevandjelje svakome stvorenju" (stih 15). Hristos je time ponovio nalog da se propovijeda jevandjelje cijelom svijetu. U okviru tog konteksta vaskrsli Gospod govori o popratnim znakovima kao što su isjerivanje demona (Djela 8,7; 16,18; 19,12) i govorenje novih jezika. Priroda "znaka" upućuje na to da u ovom slučaju Hristos govori o čudima koja će učenici činiti. Budući da se On obraća svojim učenicima, ne govori o znaku čuda iz stiha 17, tj. o nečemu što će njegovi učenici dobiti ako budu vjerovali. Ti će se znakovi pokazati ako oni i dalje budu bili vjerni i odani.

c) Ova aluzija se smatra nečim što će se desiti u budućnosti, kao što naznačava glagol koji je u budućem vremenu (grčki lalesousin), kada Hristovi sljedbenici počnu da izvršavaju njegov nalog, znak govorenja novih jezika će se pokazati među vjernicima.

d) Znak govorenja novih jezika je isto tako čudo kao i drugi znakovi spomenuti u stihu 17. Svaki od njih je po porijeklu i prirodi natprirodan.

e) Priroda znaka, koji je vezan za buduću objavu "dobre vijesti", će omogućiti vjernicima da govore nove jezike (grčki glossais lalesousin kakinais).

Šta, ustvari, fraza "novi jezici" označava?

¹Pridjev "nov" (kainais) je izostavljen u odredjenim manuskriptima (Efrerni Reskriptus, Regius, Sv. Gal (037), Atos (044), Koptik Sahidik, Koptik Bohairik, Armenian), ali je isto tako prisutan u većeni najboljih manuskripata tako da bi trebalo da se smatra da postoji i u originalu (S.E.B. Kranfield, The Gospel According to St. Mark (CGTC; Cambridge, 1963) str. 474).

KJV: "novim jezicima"; RSV: "novim jezicima"; JB:"novim jezicima"; NEB: "čudnim jezicima"; TEV: "čudnim jezicima"; NAB: "novim jezicima"; NIV: "novim jezicima"; NRSV: "novim jezicima".

3. ZNAČENJE RIJEČI "JEZICI"

Grčka riječ za jezike je glossa. U prethodnom smo poglavlju vidjeli da ona može da ima različita značenja kako u Novom zavjetu, tako i u grčkom jeziku uopšte. Možemo sažeti već navedene činjenice:

1.) Koristi se da označi jezik kao organ govora (Marko 7,33.35; Luka 1,64; Rim. 3,13; 14,11; Isa. 3,5f; 1. Jov. 3,18; 1. Pet. 3,10; Otk. 16,10; Djela 2,26)¹. Opšte je prihvaćena činjenica da to značenje nije prisutno u Marku 16,17.

2.) Drugo značenje riječi je jezik u smislu sredstva za komunikaciju (Fil. 2,11; Otk. 5,9; 7,9; 10,11; 11,9; 13,7; 14,6; 17,15; Djela 2,6.11)².

Ovo značenje je prisutno u tekstu zapisanom u Marku 16,17 prema prevodu NASB (NJU Amerikan Standard Baibl) koji prevodi izraz kao "nove jezike".³ Izgleda da ova verzija teži da prenese ispravno značenje grčke riječi glossa. Knjiga "Translator's Handbook on the Gospel of Mark, objavljena 1961. godine, objašnjava da se riječ glosa u tom tekstu prevodi kao jezik jer "ima identično značenje riječi koja se upotrebljava u Djelima 2,4-11".⁴ Ova naznaka ima jezičku i kontekstualnu podršku, o čemu će biti riječi kasnije.

4. ZNAČENJE RIJEČI "NOVI"

Pridjev "nov" u frazi govoriti nove jezike zamjenjuje grčki pridjev kainais⁵, koji može da ima brojna semantička značenja.⁶ Neki engleski prevodioci su ovaj grčki termin zamijeli riječju "čudan" (NEB, TEV). Oni su slijedili metod dinamičnog, slobodnog prevodjenja koji se razlikuje od istorijskog, doslovnog prevodjenja. Dinamični prevodi teže

¹V.F. Arnt i F.V. Gingrič, A Greek-English lexicon of the New Testament (Chicago, 1957) str.161 (kasnije navedeni kao Arnt i Gingrič). Takodje Dž.H. Moulton i G. Miligan, The Vocabulary of the Greek Testament (qondon, 1952), str. 128. Ovo značenje se uvijek potvrđuje u grčkom jeziku, te to čine i H.G. qidel i R. Skot, A Greek-English lexicon (Oxford, 1940), I, 353; F. Preisik, NJorterbuch der griechischen Papyrusurkunden (Heidelberg, 1924), I, 299, i E. Kisling, NJorterbuch der griechischen Papyrusurkunden (Amsterdam, 1969), str. 58.

²Ovo značenje potvrđuju leksikoni spomenuti u prethodnoj futnoti. qidel i Skot, A Greek-English lexicon, str. 353, takodje navodi da je to "stara, strana riječ, koju je potrebno objasniti" ili bilo šta što je slično jeziku.

³Supra, futnota broj 1 na stranici 42.

⁴R.G. Bratčer i Eugen A. Nida, Translator's Handbook on the Gospel of Mark (qaiden, 1961) str. 512.

⁵Vidi V. Tejlor, The Gospel According St. Mark (qondon, 1963), str. 612, izostavlja ovu riječ iz svog teksta na grčkom, ali Kranfile, St. Mark, str. 474, tekst doslovno citira.

⁶Vidi Arnt i Gringrič, A Greek-English lexicon, str. 394f., i Dž. Bem, "kainos", Theological Dictionary of the New Testament, urednik G.Kitel (Grand Rapids, MI: Eerdmans 1965), 3:450ff.

da predstave prevodiočevo razumijevanje.¹ Grčki termin kainais se u Novom zavjetu nikada ne provodi tom riječju, osim u navedenom slučaju.

Ova razlika se najbolje može predstaviti kroz usporedbu dvije riječi koje su upotrebljene u grčkom jeziku Novoga zavjeta da bi izrazile ono što je novo. Jedna je riječ kainos, koja je upotrebljena u Marku 16,17 i to u množiti, tako da ona glasi kainais, a druga je riječ neos. "Od dvije najčešće riječi koje označavaju nešto novo u klasičnom periodu u Grčkoj, tj. riječi neos i kainos, prva je označavala "ono što prije nije postojalo," ono što se samo jednom pojavljuje, a druga "ono što je novo i značajno" u poredjenu sa drugim stvarima. Neos je nešto novo po vremenu i po porijeklu, mlado, sa nagovještajem preuranjenosti ili nedostatka poštovanja za staro... kainos je nešto novo po prirodi, različito od uobičajnog, impresivno, bolje od starog, supriornije po vrijednosti ili privlačnosti..."² Trebalo bi da odmjerimo ove razlike u definicijama, ali tako da imamo na umu činjenicu da sinoptici "koriste kainos s vremena na vrijeme, sa značenjem koje ima neos, da bi razdvojili novo... od starog koje već postoji..."³ Ako se uzmu u obzir ove činjenice, onda je termin čudan pogrešno odabran prilikom prevodjenja.

Značenje grčkog termina kainais u Marku 16,17 izgleda da upućuje na novo u smislu nečega što je nepoznato kao takvo, ali što je, u isto vrijeme, predivno za one koji govore.⁴ To je novo u smislu jezika koji govornik nije naučio ranije.⁵ Novo je u smislu čuda koje omogućava da se govore jezici koji nisu naučeni. Čudo se izjednačava sa onim koje je Gospod obećao u Marku 16,17.

Misao je jasna. Govoriti nove jezike znači govoriti jezike koji su novi za govornika, jer ih on nije naučio putem uobičajnog procesa, mada je mogao. Jezik, koji se tako govorio, je imao jedan novi kvalitet.

5. SVRHA GOVORENJA NOVIH JEZIKA

Izgleda očito da je tekst u Marku 16,17 usko povezan sa tekstom zapisanim u Djelima 2, na šta ukazuje i terminologija, koja je veoma srodna. U Marku 16,17 piše: "Govorićete nove jezike," dok u Djelima 2 stoji da će se govoriti "drugi jezici". Samo se u ova dva primjera pojavljuju pridjevi uz frazu govorenje jezika (gl. 1. Kor. 14). Sa lingvističke tačke gledišta, ova pridjevska upotreba termina spaja dva navedena teksta.⁶

¹Vidi Eugen H. Glasman, The Translation Debate. NJhat Makes a Bible Translation Good? (Donjners Grove, Iq: InterVarsity Press, 1981), str. 48-52.

²Bem, "kainos," 3:447.

³H. Harbek, H.G.qink, i S.Braun, "Nenj," The Nenj International Dictionary of Nenj Testament Theology Vol. 2 (Grand Rapids, MI: Zondervan, 1976), str. 671.

⁴Arnt i Gingrič, A Greek-English qexicon, str. 395. T.H.Tajer, Greek-English qexicon of the NT (Nenj York, 1889) str. 119: "Govoriti nove jezike koje govornik nije prethodno naučio."

⁵Vidi Tajer, Greek-English qexicon of the NT, str. 119: "Govoriti nove jezike koje govornik nije prethodno naučio." Vidi takodje Brtčer i Nida, Gospel of Mark, str. 512.

⁶Autoritativna gramatika grčkog jezika od F. Blasa, A. Debrunera i R.V. Fanka, A Greek Grammar of the Nenj Testament and Other Early Christian qiterature (Chicago: University of Chicago Press, 1961), str. 254, navodi da se u Marku 16,17 pojavljuje elipsa pridjeva gdje riječ heterais, drugi, koji pripada frazi "kao što je određeno u govoru gdje se fenomen prvo pojavio (A

To je još jedna spona između Marka 16,17 i Djela 2. Tekstovi se povezuju i na osnovu teološko principa predskazanja i ispunjenja. Marko 16,17 sadrži Gospodnje predskazanje čuda. Ono se ispunilo čudom govorenja jezika na dan Pedesetnice u Jerusalimu (Djela 2), nekoliko sedmica kasnije.

Neposredan kontekst ovog Markovog zapisa o daru jezika upućuje na službu Hristovih učenika u periodu između Hristovog vaskrsenja i vaznesenja. Hristovi učenici su primili čudesnu moć darom Svetog Duha. Oni su bili spremni da kazuju dobre vijesti o onome što je Hristos uradio za čovječanstvo, prvo za Izrael, a potom i za sve nacije, jezike i narode. Za vrijeme rane službe učenici su postojali samo u granicama Izraela (Matej 10,1-11; naročito 10,6) i Samarije (Luka 10,1-16), ali su se kasnije Hristovi sljedbenici, "oni koji ga vjeruju" (Marko 16,17), pojavili i van granica Palestine.

Za vrijeme rane službe, učenici su propovijedali jevandjelje na maternjem jeziku, ali je kasnije "novi dar bio obećan. Trebalo da je oni propovijedaju i među drugim narodima, zato su i dobili dar govorenja drugih jezika. Apostoli i njihovi drugovi su bili neobrazovani ljudi, ali je izlivanjem duha na dan Pedesetnice njihov govor, bilo da se radilo o maternjem ili stranom jeziku, postao čist, jednostavan i nadasve ispravan, i leksički i pa akcentu."¹ Vaskrsli Gospod je predkazao ono što će imati veliku ulogu u izvršenju naloga, i što određuje svrhu dara govorenja jezika. Pretpostavlja se da: a.) će učenici moći da govore nove, odnosno strane jezike koji su njima novi i b.) će govoriti sve jezike besprijekorno.

2,4)." Prema ovoj gramatici tekst iz Marka 16,17 i Djela 2,4 su usko povezani iako se pridjevi razlikuju.

¹Elen G. Vajt, The Desire of Ages (Boise, ID: Pacific Press, 1940), str. 823.

GLAVA IV

GOVORENJE JEZIKA ZAPISANO U DJELIMA 2

Najjasniji i najznačajniji tekst koji govori o daru govorenja jezika se nalazi u Djelima 2,1-13.¹ U ovom odlomku Luka, Pavlom prijatelj, izvještava o značajnom danu Pedesetnice. To je bio dan dramatične promjene za prvu hrišćansku crkvu. Izlivanje Svetog Duha na dan Pedesetnice je bilo iskustvo ranog dažda. Omogućilo je prvim hrišćanima da izadju iz "gornje sobe" i da učestvuju u objavljivanju radosne vijesti kao nikada ranije. To iskustvo je ranu crkvu pretvorilo u misionarski pokret, uprkos velikim zaprekama, koje će postavljati tradicija, predrasude i druge strašne stvari. Bog se stavio na stranu nove zajednice, a Božije djelo je, uz pomoć moći i prisustva trećeg lica svete Trojice, napredovalo. Sa darom govorenja jezika Bog je obezbijedio i način za prevazilaženje prirodnih zapreka, koje su sprječavale brzo i djelotvorno širenje jevandjelja.

1. ISTORIJSKA POZADINA

Dan Pedesetnice se praznovao pedeset dana nakon Pashe (3. Moj 23,15f; 4. Moj 28,16; 5. Moj. 16,9-12),² što znači da su se događaji iz Djela 2 desili sedam

¹Slažemo se sa drugim tumačima po pitanju bliske veze između svih pet novozavjetnih tekstova koji se odnose na govorenje jezika (uporedi Dž.Bem, "glossa," Theological Dictionary of the New Testament (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1964), 1:722). Tekst iz Djela 2 je drugi tekst koji bi trebalo analizirati po hronološkom redu, zato što je iskustvo na dan Pedesetnice predstavljalo prvu manifestaciju dara govorenja jezika. "Kada god da su Djela pisana, očigledno je da rane slike Crkve i njene doktrine upućuju na vrijeme prije Pavlovog" zaključuje S.S.S. Vilijams, A Commentary on the Acts of the Apostles (New York, 1957), str. 61. Vidi također V.q.Knoks, The Acts of the Apostles (Cambridge, 1948), str. 80f. Postoji mnoštvo različitih mišljenja o vremenu pisanja Djela apostolskih. Doba tendencioznog kriticizma, koji je dovodio u pitanje historijsku tačnost Djela i smatra da je knjiga pisana u 2 vijeku naše ere je sada prevaziđeno, pa su njegove teze odbačene (Ernst Hinken, The Acts of the Apostles. A Commentary (Philadelphia: Fortress Press, 1971), str. 15-24). Vidi također P.Fein, Dž. Bem i V.G.Kimel, Introduction to the NT (Nashville: Abingdon Press, 1966), str. 132). Mnogi teolozi smatraju da su djela napisana oko 70. godine (V.Majčlist, A.Vikenhauzer, S.S.S. Vilijams, O, Majkl, P.Benoit, T.V.Manson). Postoje neki koji smatraju da su Djela pisana nešto prije 64. godine, malo prije Pavlove smrti, vidi F.F. Brus, The Acts of the Apostles. The Greek Text with Introduction and Commentary (drugo izdanje; gondon, 1951), str. 1ff; idem, Commentary on the Book of Acts (gondon, 1968), str. 20ff; E.M. Blaklok, The Acts of the Apostle (gondon, 1959), str. 16ff.; Dž.Munk, The Acts of the Apostles (Anchor Bible; Garden City, N.Y., 1967), str. XqVI-qIV.

²Vidi također Jozefus, Antiluities III, 252.

nedjelja po Hristovom raspeću. Vaskršli Gospod se javljao učenicima u periodu od četrdeset dana (Djela 1,3; gl. 1. Kor. 15,3-7)¹, te im je govorio o carstvu Božijem".

Na dan vaznesenja Hristos je okupio svoje učenike da bi im u posljednjem razgovoru zapovjedio da ostanu u Jerusalimu (Djela 1,4) dok se Sveti Duh ne izlije na njih.

Posljednje riječi koje im je uputio su bile: "Nego ćete primiti silu kad sidje Duh sfeti na vas; i bićete mi svjedoci u Jerusalimu i po svoj Judeji i Samariji i tja do kraja zemlje" (Djela 1,8). Nakon što ih je uvjerio da će primiti Svetog Duha, bez koga ne mogu ispuniti nalog,² koji daje čudesnu moć za manifestaciju znakova obećanih ranije (Marko 16,17), Hristos se vaznio na nebo (Djela 1,9-12).

Sveti Duh je bio obećan; prvi vjernici su čekali Njegov dolazak u Jerusalimu, posljednjem mjestu koje bi oni izabrali zbog nedavnih događaja vezanih za raspeće Isusa Hrista.³

Bilo kako bilo, učenici u poslušali Hristovu zapovijest. Dar Svetog Duha su očekivali u društvu žena,⁴ Hristove majke, i Njegove braće (1. Kor. 9,5)⁵ u "gornjoj sobi" u Jerusalimu (Djela 1, 12-14). Obećani dolazak Svetog Duha je trebalo da se desi u roku od nekoliko dana.

Vrijeme iščekivanja je bilo vrijeme priprema. Hristovi sljedbenici su se posvetili molitvi (Djela 1,14), a u to vrijeme ih je u Jerusalimu bilo oko 120. Mala zajednica vjernih je bila u duhu jedinstva⁶ putem molitve (Djela 2,1). Vrijeme je bilo sazrelo za izlivanje Svetog Duha.

2. IZLIJEVANJE SVETOG DUHA

Kada su svi učenici bili na okupu, u osvit dana Pedesetnice, cijela kuće,⁷ u kojoj su bili, se iznenada napunila hukom jakog vjetro (pnoe).¹

¹Vidi S.F.D.Moul, "The Post-Resurrection Appearances in th qight of Festival Pilgrimages," NTS, 1 (1957), 58ff, radi različitih mjesta na kojima se Hristos pojavio.

²K. qejk i H.Dž. Kadbari, urednici, The Beginnings of Christianity (qondon, 1933), IV,8.

³Dž.A.E.Hal, The Holy Spirit in the Acts of the Apostles (Cleveland, 1968), str. 47, 81.

⁴"Žene" su (Djela 1,14), po svemu sudeći, bili medju onima koji su podržavali Hrista (quka 8,2; 23,49.55; 24,10), to nisu bile žene učenika, niti žene Hristove braće.

⁵Hristova braća su mu se u početku suprotstavljala (Marko 3,21; Jovan 7,5) ali su kasnije izmijenili svoj stav (1. Kor. 9,5). Prirodno je to što se ne samo Jakov, nego i ostala Hristova braća pridružila ranoj crkvi u Jerusalimu.

⁶Ranija ljubomora, koja se može vidjeti u neuspjelom pokušaju da izliječe demonima opsjednutog dječaka (Marko 9,14-29), u njihovoj borbi za veći položaj (quka 22,24), i odbijanju da operu noge jedni drugima (Jovan 13,3-7), je nestala zahvaljujući ispravnom razumijevanju onoga što im je Hristos objašnjavao u toku četrdeset dana, izmedju vaskrsenja i vaznesenja i zahvaljujući zajedničkoj iskrenoj molitvi za vrijeme očekivanja posebnog dara Svetog Duha.

⁷Neki su smatrali da se riječ kuće (oikos) odnosi na hram (Th. Zan, Die Apostelgeschichte des qucas (qeipzig, 1919), I:77; H. J. Holcman, Die Apostelgeschichte (HKNT; Tbingen/qeipzig, 1901), I:31). Ako je Jozefus jednom prilikom (Antiluities, VII, 3.2 65) koristi termin kuće (oikos) da označi Hram, koji na drugom mjestu označava sa naos, kontekst sasvim jasno upućuje na ono

Nebeska posjeta se mogla ne samo čuti, nego i vidjeti. "I pokazaše im se razdijeljeni jezici kao ognjeni; i sjede po jedan na svakoga od njih" (Djela 2,3). I jak vjetar i "jezici kao od vatre" su obilježja moći Svetog Duha. To su bila dva znaka² koja su predstavila dolazak i neprestano prisustvo Svetog Duha.

Pojava "jezika kao od vatre" ne znači da se vatra spustila sa nebesa, nego da su jezici (glosais) izgledali poput³ plamenova vatre, koji se razdvajaju tako kao da će dodirnuti svakoga od njih. To je "vidljiv dokaz da se Duh daje njima kao pojedincima".⁴

Luka je nastojao da izbjegne to da se stekne utisak kako su buka sa neba i vatri slični jezici skoro prirodni fenomeni. Svaki put je naglasio da je buka bila poput (hosper) one koju pravi brz vjetar i da su jezici bili pobut (hosei) plamenova vatre. A to, da vjetar i vatra koje spominje nisu bili slični prirodnim,⁵ je očito zbog upotrebe ove dvije poredbene partikle.⁶

Ispunjenje riječi u izvještaju Djela apostolskih pokazuje da izlivanje Svetog Duha nije bilo samo subjektivno iskustvo.⁷ Kasnije je to i podržano glagolom prevedenim riječju "pokazaše" (ophthesan) u trećem stihu. Ovaj je glagol namjerno upotrebljen da bi pokazao stvarnost koju su sljedbenici Hristovih svjedoka vidjeli svojim očima. Iskustvo tako ne može biti odbačeno objašnjenjem da je to bio samo plod mašte.

Izvještaj iz Djela 2,3b naglašava da Sveti Duh "sjede" (ekathisen) na svakoga od njih.⁸ Subjekt tog glagola bi mogla da bude imenica jezik (sa značenjem koje smo već ranije naveli)⁹ ili, što je manje vjerovatno,, imenica vatra,¹⁰ pa, čak, što je i najvjerovatnije, i Sveti Duh, koji se spominje u narednom stihu.¹¹ Mada se ne zna tačno o

što je on imao na umu. U ovom slučaju nije isto. quka kad govori o Hramu upotrebljava termin hieron (22 puta). Jedino drugo mjesto sastanka učenika za vrijeme desetodnevnog čekanja u Djelima je gornja soba (1,13). Prema izmještaju iz quke 24,53, oni su bili "neprestano u hramu, blagosiljajući Boga." Holcman (str. 26) pretpostavlja da je gornja soba bila dio hrama. Hinken, Djela, str. 153, ističe da to bazirano na "pogrešnom povezivanju Djela 1,13 sa qukom 24,52... Ustvari bi trebalo tekst iz quke 24,53 povezati sa Djelima 2,46." Takodje H.H Vend, Die Aposteigeschichte (Göttingen, 1913), str. 72.

¹Ovaj termin takodje označava vjetar ili dah. Vidi Art i Gingrič, A Greek-English qexicon, str. 686. Za osobe koje su govorile grči ovaj termin je bio srodan grčkoj riječi za duh/vjetar (pneuma), vidi Hiken, Djela, str. 167.

²Hal, The Holy Spirit, str. 58.

³Grci čitaju hosei, uporedi Blas-Debruner-Fank, A Greek Grammar of the NT, str. 219 # 425.

⁴Hinken, Djela, str. 168.

⁵Hal, The Holy Spirit, str.59.

⁶Često pozivanje na frazu jezici od vatre iz Enoha 14,8-15; 71,5, ne daje povoda da se napravi istinska paralela sa frazom iz Djela 2,3. Prvi izraz označava elemenat božanstva, ali ovaj drugi opisuje fenomen koji je fizički vidljiv, te se može uporediti sa plamenovima vatre.

⁷Usporedi H.Dž. Cadbury, "Acts and Eschatology," The Background of the NT and ist Eschatology, urednik V.D. Dejvis i D. Doub (Cambridge, 1956), 303.

⁸NEB prevodi izraz participom, "Počivajući na svakome od njih", te se zbog toga zanemaruje činjenica da riječ u grčkom nije particip, nego pravi glagol.

⁹Mank, Acts of the Apostles, 13.

¹⁰Brus, The Acts of the Apostles, 82, naznačava i da jezik i da vatra mogu biti mogući subjekti.

¹¹Arnt i Gingrič, A Greek-English qexicon, 391; Hal, The Holy Spiriti, 58.

kojem se subjektu u grčkom jeziku radi, glagol, sam po sebi (kathizo), znači "sjesti, počivati". On, kroz svoje značenje, ističe da se radi o trajnom naseljavanju, dok aorist¹ upućuje na početak davanja dara Svetog Duha.

Izraz "i sjede na svakoga od njih" znači: a) da je Duha Svetog primio svaki pojedinac prisutan u kući i b) da to nije bilo samo trenutno iskustvo ograničeno samo na dan Pedesetnice, nego da je predstavljalo trajni dar, koji su osobe, koje su ga primile, imale tokom čitavog života.²

3. PRIRODA GOVORENJA JEZIKA

I auditivni i vizuelni aspekt prisustva Svetog Duha na dan Pedesetnice je očigledan. Tome se pridodaje i treći aspekt, zapiisan u četvrtom stihu: "I napuniše se svi Duha svtoga, i stadoše govoriti drugim jezicima, kao što im Duh davaše te govorahu."

Riječ "davaše" se koristi da prikaže prirodu dara govorenja jezika.³ Taj dar nije naučeno iskustvo, nego je dar koji Sveti Duh daje vjernicima. Predstavlja suprotnost onome što se u pentakostalizmu i neopentakostalizmu naziva iščekivanim sastancima, na kojima "grupe ljudi čekaju i bivaju učene kako da razviju svoju svijest da bi zanemarile razum"⁴ i tako mogle govoriti glosolaliju.

Od presudnog je značaja da se temeljito ispita značenje riječi "stadoše govoriti drugim jezicima". Čim je Sveti Duh ispunio prisutne u gornjoj sobi, rezultat je već bio očigledan. Nije bilo vremena za učenje, nije bilo vremena da se neko poučava; oni "stadoše" (erxanto) govoriti⁵ odmah.

Sveti Duh je bio uzrok hrabrog nastupa učenika (2,4c). Termin koji Luka koristi se prevodi kao "govor" (NKJV; NASB) ili "sposobnost" (NRSV). Originalna riječ koja se koristi je apophtheggesthai,⁶ koja u vanbiblijskom grčkom jeziku znači "govoriti

¹Na osnovu gramatike i sintakse grčkog jezika ovo bi se najbolje moglo definisati "ulaznim aoristom" kojim se može označiti završena radnja kojom se naglašava ulazak u stanje. Uporedi Blas-Debruner-Fank, A Greek Grammar of the NT, 171; T. Robertson, A Grammar of the Greek NT in the light of Historical Research (London, 1914), 834; E. de V. Barton, Syntax of the Moods and Tenses in NT Greek (Edinburgh, 1898), 41; S.F.F. Moul, An Idiom-Book of NT Greek (drugo izdanje; Cambridge, 1959), 10.

²Hal, The Holy Spirit, 58: "Spominjanje počivanja na svakom označava da se to desilo u trenutku, ali da je dar bio stalan (uporedi Jovan 1,32)." F.D.Nikol, urednik, SDABC, VI, 137: "Iako su jezici kao ognjeni ostali na vjernicima samo za kratko vrijeme, efekat tog čina je traja u tokom čitavog života vjernih hrišćana koji su primili dar."

³Gotfrid Šil, Die Apostelgeschichte des Lukas "Theologischer Handkommentar zum Neuen Testament" (Berlin: Evangelische Verlagsanstalt, 1983), 96.

⁴R. Osborn, "Tongues, Speaking in," Evangelical Dictionary of Theology, urednik Volter A. Elvel (Grand Rapids, MI: Baker Book House, 1984), 1102-1103.

⁵Vidi H.Jaescheke, "qalein bei Lukas," BZ 15 (1971) 109-114.

⁶Ovaj glagol znači govoriti snažno ili nadahnuto, ali ne i ekstatično. Vidi Hinken, Djela, 168; Dž. Bem "Apophtheggomai," TDNT, I (1964), 447; Arnt i GIngrič, A Greek-English lexicon, 101.

jasno i glasno", "govoriti izražajno".¹ Smion govor onih koji su bili obdareni darom jezika, ne označava ekstatičan, nego razgovjetan, izražajan, glasan i jasan govor.²

Značajan izraz je onaj koji kaže da su vjernici govorili "druge jezike". NRSV (NJU Rivajzd Standard Veržn, jedan od novijih prevoda Biblije na engleski jezik, prim.prev.), dinamičan prevod, prevodi spomenuti izraz terminima "drugi jezici". Riječ koja zahtijeva pažnju je "jezik", tradicionalna zamjena izvorne riječi glossais.

Grčka riječ koja se koristi ovdje je identična onoj iz teksta zapisanog u Marku 16,17. U raspravi o tom stihu u glavi III i o jeziku u glavi II pokazano je da grčki termin glossa, tj. jezik, može u različitim situacijama da označava: a) jezik kao organ i instrument govora, te b) jezik u smislu maternjeg ili stranog jezika ili dijalekta.³ U drugoj glavi smo razmatrali široko značenje termina jezik u grčkom jeziku.

U Djelima 2 Luka precizno definiše pojam "jezika". U stihovima 6 i 8 on ga izjednačava sa značenjem jezika kao sredstva za komunikaciju. U ova dva posljednja stiha ne stoji grčka riječ glossa, nego dialektos. Ona označava "jezik nacije ili neke oblasti".⁴ U Djelima 1,19 ima značenje službenog jezika zemlje,⁵ kao i u 2,6-8.

Neki kažu da su u Djelima 2,6-8 ne misli na neki strani jezik, nego da dijalekte⁶, ekstatičan duhovan jezik⁷, natprirodni esperanto⁸, ili na određeno jevrejsko čitanje utvrđenih liturgijskih odlomaka⁹. Ove hipoteze ne mogu opstati jer se, ako zanemarimo Djela 2, 6,8, jezik kao organ izjednačava sa jezikom kao sredstvom komunikacije u stihovima 4 i 11.¹⁰ U vezi Djela 2 postoji naučna saglasnost mišljenja koje podržava ravnotežu jezika i dijalekata sa značenjem jezika kao sredstava za komunikaciju.¹¹ "Govorenjem drugih jezika vjernici upućuju na Svetog Duha koji čini čudo."¹²

¹Bem, 447.

²Šile, Die Apostelgeschichte des qukas, 96.

³Supra. U patrističkoj literaturi ova dva značenja su jednina koja su poznata. Vidi G.V.H.qamp, A Patristic Greek qexicon (Oxford, 1968), 316.29.22.

⁴Arnt i Gingrič, A Greek-English qexicon, str. 184; uporedi R. Minc, "Uber glotta und dialektos," Glotta, 11 (1921), 85-94.

⁵Hinken, Djela, 169.

⁶H.E. Edwards, "The Tongues at Pentecost: A Suggestion," Theology, 16 (1928), 248-252; R.O.P. Tejlor, "The Tongues at Pentecost," Expository Times, 40 (1928/29), 300-303; R.F.Stol, "The First Christian Pentecost," Ecclesiastical Reveinj, 108 (1943), 337-347.

⁷A.Vikenhauzer, Die Apostelgeschichte (četvrto izdanje; Regensburg, 1961), 39.

⁸E.Trokm, qe qivre des Actes et l'histoire (Paris, 1957), 202.

⁹G.Dž.Sirks, "The Cinderella of Theology: The Doctrine of the Holy Spirit," HTR, 50 (1957), 85; S.S.Man, "Appendix III. Pentecost in Acts," u Mankovoj knjizi, The Acts of the Apostles, 257. Man sam priznaje da "ova hipoteza... mora ostati hipotezom" jer ne postoje dokazi o vrsti liturgijskog čitanja koje hipoteza pretpostavlja.

¹⁰Postoji konsenzus mišljenja među teolozima svih škola da je quka htio da nam pretstavi da su sve osobe, koje su bile obdarene Duhom, samo tako mogle biti shvaćene među svim narodima.

¹¹Šil, Die Apostelgeschichte des qukas, 93-96.

¹²Simon Dž. Kestmejker, Nenj Testament Commentary. Exposition of the Acts of Apostles (Grand Rapids, MI: Baker Book House, 1990), 81.

Dodatna razmatranja su dala jaku podršku mišljenju da su jezici (tongues) identični jezicima (languages). (Ovaj dio se odnosi isključivo na prevod Biblije na engleski jezik, prim. prev.) Prvo zapazimo da slušaoci, koji još nisu bili u vjeri, nisu primila dar tumačenja. Oni su razumjeli vjernike koji su govorili jezike bez prevodioca. Drugo, ljudi su bili zadivljeni i zbunjeni (Djela 2,7). "Gomila je otkrila da govornici nisu stranci, nego da su Galilejci,"¹ te da tako nisu mogli naučiti strane jezike prirodnim putem. To znači da ljudi nisu smatrali da slušaju "duhovni jezik", "natprirodni esperanto", neki drugi jezik, ili jezik koji su Galilejci mogli da govore isto tako dobro kao i druge osobe. Konačno divljenje je bilo prouzrokovano činjenicom da su neuki Galilejci iznenada počeli da govore maternje jezike različitih vrsta slušalaca.

Luka nije izvještavao o čudu slušanja, kao što neki pretpostavljaju, odnosno nije pisao o tome da su učenici govorili svojim jezikom, ali da su ljudi razumjeli što su ono govorili, i to svaki na svom jeziku. Ovo stanovište su zastupali neki od crkvenih otaca, međutim, ono kasnije nije zadobilo ozbiljnu podršku. Luka je jasno zabilježio da "svaki od njih slušaše gdje oni govorašu njihovijem jezikom" (Djela 2,6). Riječ "njih" znači da su oni slušali hrišćane kako govore jezikom slušalaca i to svakog pojedinačnog.

Dodatni razlog, koji se protivi shvatanju da je čudo na dan Pedesetnice bilo čuto slušanja, se sastoji u tome što se čudo prenosilo sa učenika na neobraćeno mnoštvo. Ovome se može dodati činjenica da je govorenje jezika počelo prije nego što se pojavila publika (Djela 2,4).

Čudesan dar Svetog Duha je dan samo vjernicima. Omogućio im je da govore različite ljudske jezike, da bi ih tako šarolika grupa ljudi čula kako govore njihove maternje jezike (stihovi 6,8 i 11). Oni koji ne vjeruju nemaju učešća u ovom čudesnom daru Svetog Duha.

Navedene činjenice su veoma važne s obzirom na to da u savremeno doba glosolaliju govore i vjernici i nevjernici, odnosno i hrišćani i nehrišćani, pa čak i nereligiozne osobe kao što su agnostici i ateisti. Dar koji se spominje u Djelima 2 nije opšti po prirodi; to je dar ograničen samo na one koji su, pripremajući se na odgovarajući način, čekali dar Svetog Duha koji je bio obećan sam Hristovim sljedbenicima.

U Djelima 2 nevjernici su imali prednost da čuju radosnu vijest "veliĉine BoŹije" (stih 11), tako bi se i oni mogli pridruŹiti bratstvu vjernika. Međutim, nevjernici nisu obdareni darom Svetog Duha.

Pridjev "drugi" (heteros) u izrazu "govoriti druge jezike" u Djelima 2,4 takodje zasluŹuje paŹnju. Grĉki termin heteros znaĉi "stran, razliĉit"², tako da se izraz ispravno moŹe prevesti kao "govoriti strane jezike".³ Izraz "govoriti druge (strane) jezike," kako kaŹe H.V. Bejer, "oznaĉava govorenje razliĉitih jezika koji se razlikuju od maternjeg jezika govornika i koji su govorniku ranije bili nepoznati".⁴

Ovo jeziĉko oznaĉavanje opravdava kasniji izraz koji kaŹe da je svaki slušalac ĉuo kako govore njegovim "maternjim jezikom" (idia dialekto), Źto se u osmom stihu izravno naglaŹava. Tu se, takodje, navode i jezici razliĉitih grupa slušalaca. Da bi ih

¹Ibid.

²Arnt i Gingriĉ, A Greek-English lexicon, 315.

³NAB i F.DŹ. Foaks-DŹekson, The Acts of the Apostles (qondon, 1945), 10.

⁴H.V.Beje, "heteros", Theological Dictionary of the New Testament (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1964) 2:703.

razdvojio, Luka upotrebljava rječi "drugi" ili "maternji", tako da izrazom "drugi jezici" nije htio da označi neku vrstu glosolalije, koju karakteriše neartikulisan, nerazumljiv govor za koji je potrebno tumačenje jer ga niko ne razumije. Luka na mnogo načina pokušava da kaže da je čudesan dar govorenja jezika na dan Pedesetnice ustvari bila sposobnost govorenja artikulisanih, drugih razumljivih stranih jezika, koje govornici nisu ranije poznavali, niti su ih učili u to vrijeme.¹

Možemo zaključiti, na osnovu svjedočanstva onih koji se nalaze na popisu zemalja i naroda² iz svakog "naroda koji je pod nebom" (Djela 2,5) da su oni bili svjedoci čuda govorenja jezika podarenog vjernicima.³ Reći da je dar govorenja stranih jezika bilo prilično nepotrebno na dan Pedesetnice, jer su svi prisutni bili sposobni da govore ili razumiju aramejski ili grčki, je zavaravanje, što je i Luka, vjerovatno morao da zna. Naime, radi se o tome da ni Luka nije bio lud da kaže da su učenici dobili taj iako su ih slušaoci mogli i ovako razumjeti.⁴ Reakcija slušalaca, koji su čuli svoje (hemeterais) jezike (Djela 2,11), svjedoči protiv njihovog ubjedjenja da su oni ka jevreji i prozeliti (2,9) prepoznavali ono što je bilo rečeno njihovim maternjim jezikom (2,8). Dobro je iamtiti na umu da prozeliti nisu bili obavezni da uče jevrejski ili aramejski.⁵

Fenomen govorenja jezika na dan Pedesetnice je slikovito opisao poznati pisac u sljedećem oštroumnom zapažanju:

Sveti Duh je, uzimajući oblik jezika vatre, počivao na okupljenima. To je bilo obilježje dara tada poklonjenog učenicima, dara koi im je omogućio da tečno govore jezike sa kojima ranije nisu imali dodira... Svaki poznati jezik je bio darovan prisutnima.

¹Mnogi teolozi tumače govorenje jezika na dan Pedesetnice kao govorenje razumljivih stranih jezika i neki izmedju njih su: D.Braun, "The Acts of the Apostles, Chapter II, The DAY of Pentecost," Expositor, 1 (1875), 392-408; Dž.Bem, "glossa," Theological Dictionary of the New Testament (Grand Rapids, Mich., 1964) I, 725; A.Bil, "Donum linguarum juxta Act. Apost. ii. 1-13," Collationes Brugensis, 35 (1935), 417-420; S.qajonet, "De glossolalia Pentecostes euslue significatione," Vebrum Domini, 24 (1944), 65-75; E. Endrjus, "Tongues, Gift of," Interpreter's Dictionary of the Bible (Nashville, 1962) IV, 671; F.V.Bir, "Speaking njith Tongues. A Critical Survnyj of the NT Evidence," JBq 83 (1964), 237; Dž.D.Dejvis, "Pentecost and Glossolalia," Jorunal of Theological Studies, 3 (1952), 228-231; R.H.Gandri, "Ecstatic Utterance" Journal of Theological Studies, 17 (1966), 299-307; S.Alen, "Zungenreden," Biblisch-historisches Handnjorterbuch (Göttingen, 1966), III, 2249; Th. Zan, Die Apostelgeschichte des qukas (drugo izdanje; qeipzig, 1919) 93; A.Steinman, Die Apostelgeschichte (Bon, 1934), 29; Foaks-Džekson, The Acts of the Apostles, 11; Herman V.Bejer, "heteros," Theological Dictionary of The New Testament, G. Kittel (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1964), 2:702-704; E.qohs, "Die Bedeutung des Pfingstberichtes im Rahmen des lukanischen Geschichtsnjerkes," EvTh, 13 (1953), 424; G.Krečmar, "Himmelfahrt und Pfingstan," ZKG, 61 (1954/55), 235; Brus, Commentary on the Book of Acts, 59; Mank, The Acts of the Apostles, 14; Štalin, Die Apostelgeschichte (Göttingen, 1967) 33; Hal, The Holy Spirit, 62; Hinken, Djela, 168; Kistmejker, Djela, 81.

²Krečmar, "Himmelfahrt und Pfingsten," 235, naglašava da "quka stavlja podjednak značaj na značenje riječi glossa kao jezika, koji postoji medju jezicima maroda..."

³Vidi Hinken, Djela, 165.

⁴Hal, The Holy Spirit, 62.

⁵Vidi Filon, uporedi Hinken, Djela, 171.

Ova raznolikost jezika bi bila velika zapreka propovijedanju jevandjelja; Bog je zato na čudesan način ispravni nedostatak apostola. Sveti Duh je učinio za njih ono što oni ne bi mogli postići u toku svog č života. Sada su mogli propovijedati istinu jevandjelja i u inostranstvu, govoreći sa tačnošću jezike onih kojima su govorili. Čudesan dar je bio snažan dokaz svijetu da njihova misija nosi nebeski pečat.¹

Ovaj sažetak pentakostalnog fenomena ukazuje na ono o čemu je riječu Djelima 2.

4. SVRHA GOVORENJA JEZIKA

Moramo se zapitati; Koja je svrha davanja dara govorenja stranih jezika? Kao što smo već vidjeli, Sveti Duh se spustio na vjernike koji su bili okupljeni u gornjoj sobi², te je svaki od njih bio obdaren Svetim Duhom. Tako su mogli govoriti razumljive strane jezike.

Na osnovu Hristovog obećanja, koje je zapisano u Marku 16,17 i kontaksta u kojem se taj stih nalazi, svrha dara jezika je da obezbijedi sredstva za komunikaciju da bi se propovijedalo jevanđelje svijetu (Marko 16,16). Hristove riječi zapisane u Djelima 1,5 se ispunjavaju u drugom poglavlju na dan Pedesetnice, izlivanjem Svetog Duha.

Okupljeni u gornjoj sobi su sišli na ulice, čudesno govoreći strane jezike, koji su im ranije bili nepoznati. Kada su ljudi, pristigli iz različitih regija i zemalja, čuli taj zvuk, nesumljivo govorenje stranih jezika (stih 4)³, učenici su svjedočili propovijedanjem "Božijih djela i snage" (stih 11). A to je uključivalo "govorenje na svih jezika tada poznatih i pripovijedanje o Hristovojm životu i službi"⁴.

Konačan rezultat spomenutog iskustva i Petrove propovijedi na dan Pedesetnice (2,14-41) je bilo 3000 krštenih duša na taj dan (stih 41). Ubiranje prvih plodova svjetske žetve se desilo na dan Pedesetnice kroz čudesan dar saopštavanja radosne vijesti svima koji su došli iz različitih krajeva antičkog svijeta da praznuju taj dan u Jerusalimu. Svrha govorenja jezika je da se naglasi da je Bog prebrodio svaku jezičku zapreku, koja bi mogla smetati širenju radosne vijesti. Šta više, dar jezika, koji se manifestovao preko Svetog Duha, ostaje sredstvo komunikacije koje je omogućilo crkvi da se utvrdi širom svijeta. Onih 120 osoba, koje su bile na okupu u gornjoj sobi, je preraslo u svjetsku crkvu, koju su činili ljudi iz svih krajeva civilizovanog svijeta tih dana.

¹E.G.Vajt, The Acts of the Apostles (Mountain View, Calif., 1911), 39.40; uporedi E.G.Vajt, The Story of Redemption (NJashington, D.C., 1947), 242-244, 246.

²Djela 1,13. Prema H.q.Straku i P.Billerbeku, Kommentar zum NEuen Testament aus Talmud und Midrash (München, 1972), II, 594, gornje sobe su korištene "da služe učenicima kao mjesto okupljanja, proučavanja i molitve." To su bile obične sobe koje su se nalazile na posljednjem spratu velikih kuća. U domu muktarove kuće u jednom arabijskom selu danas postoji jedna gornja soba koja služi za zabavu gostiju. Vidi O.R.Selers, "Upper Room," IDB (1962), IV, 735.

³Brus, The Acts of the Apostles, 83. Može također uključiti i "zvuk" iz drugog stiha.

⁴Vajt, Acts of the Apostles, 40.

5. REAGOVANJE ISMIJAVAČA VJERE NA GOVORENJE JEZIKA

Medju slušaocima su postojale "neke" (heteroi)¹ osobe koje su se prezirivo rugale govoreći: "Nakitili su se vina"² (2,13). Ovi ismijavači su tvrdili da su oni, koji su govorili jezike, bili u pijanom stanju.

Ko su, ustvari, bili ti ljudi? "Neki će možda pomisliti na jerusalimske jevreje koji nisu govorili strane jezike"³ i na one koji su odlazili rugajući se⁴ i govoreći da su se vjernici napili.

Ovo je jedan detalj koji je neke od slušalaca⁵ začudio i zbunio. Neki su i dalje bili zbunjeni, jer nisu mogli objasniti ovo čudo na prirodan način. Spomenuti nevjernici, antički svjetovni ljudi, se mogu izjednačiti sa "svijetom koji počinje ismijavati; zatim zapitkivati (4,7); prijetiti (4,7); hapsiti (5,18); odrediti kaznu bičevanja (5,40); i koji na kraju ubija (7,58)."⁶ I mada Bog izvodi čuda za sva ljudska bića da vide i da čuju, uvijek će biti nevjernika koji, dok im dokazi prolaze ispred nosa, odbijaju da prihvate istinu. Rugajući se i ismijavajući, ti ljudi čine svoje srce tvrdim, tako da više ne mogu da vide niti da čuju (Isaija 6,9-10).

Važno je naglasiti vezu izmedju Djela 2 i 1. Kor. 14. Činjenica, da su pojedinci iz okupljene mase mogli optužiti one koji su prvi primili Duha da su popili suviše slatkog vina, je slična optužbi "ljudi sa strane" da su vjernici korintske crkve, koji su govorili jezike, vjerovatno bili ljudi (1. Kor. 14,23).⁷ Ako nehrišćanin dodje u zajednicu, on

¹Grčki termin naznačava "druge od različitih vrsta", a ne "druge od iste vrste" što bi mogla da označi riječ alloi. Time se naznačava da se misli na različitu klasu govornika uspoređujući stih 13 i stihove 5-12.

²Riječ gleukos se pojavljuje samo na ovom mjestu u Novom zavjtu, ali se može naći i kod Aristotela (384-322. prije Hrista) sa značenjem nefermentovanog groždjanog soka (Meteorologica 388.b.9-13). Pošto groždje ne sazrijeva prije avgusta, neki naglašavaju da je ovdje riječ o fermentovanom vizu zašćerenom medom (Strak i Bilerbek, Komentar zum NT, II, 614). Tako nešto je moguće, jer novo vino još ne bi bilo kiselo. Kolumela, zemljoradnik koji je živio u 1.vijeku naše ere je ostavio recept kako da se sačuva neprevreo groždjani sok (On Agriculture 12,21,1). O tome govori i Virgil (70-19. naše ere) koji je našao podatke iz Georgisa 1, 295-96, i Plinija, Natural History 14, 11 80. Vidi Samjuel Bakioki, NJine in th eBible. A Biblical Study on the Use of Alcoholic Beverages (Berrien Springs, MI: Biblical Perspectives, 1989), 179-82, radi dokaza da glukoza u Djelima 2,13 označava neprevreo groždjani sok.

³Henken, Djela, 171.

⁴Neki su vjerovatno pokušavali da čudesnu prirodu fenomena objasne na prirodan način. Uporedi Brus, The Book of Acts, 65.

⁵Postojale su dviej suprotstavljenje grupe medju slušaćima: jedni su pranili čudesno iskustvo ranih vjrnika prepoznavši njihov dar Duha za govorenje stranih jezika, a drugi su odbacivali to mišljenje. quka često govori o tim dvjema grupama, vidi Djela 5,34; 14,4; 17,18; 23,6; 28,24.

⁶Džon Albert Bengel, Gnomon of the Nenj Testament, ured. A.R. Fauset (Edinburgh: Clar, 1877), 2:526.

⁷Paralela je napravljena na osnovu paganskih religija misterije u gojima se za proroka vjerovalo da je pod uticajem "duha" kada se ponaša kao osoba koja se napila vina. Ekstaza i pijanstvo su važni aspekti u tumačenju paganskih ekstatičnih penomena. H.Conzelman, Der erste Brief an die Korinther (Göttingen, 1969), 286.

može pomisliti da je Duhom ispunjena osoba, koja govori jezike, luda. U Korintu je, međutim, postojala zbrka uzrokovana razuzdanim načinom djelovanja.

6. GOVORENJE JEZIKA I HIPOTEZE IZ MODERNIH IZVORA

Veza između reakcije neprijateljski raspoložene grupe na dan Pedesetnice (Djela 2,13) i one nehrišćanskih posjetilaca korintske crkve, sa aluzijom na jezike, je u oba slučaja potakla teologe da postave hipotezu koja kaže da u sadašnjem obliku Djela 2,1-13 sjedinjuju dva različita izvora pentakostalnog iskustva. Jedan najavljuje početak govorenja jezika terminom glosolalije, tj. neartikulisanim, nerazumljivim, ekstatičnim načinom izražavanja, dok se drugi izvor sastoji od čuda, tj. govorenja razumljivog, poznatog stranog jezika.

Budući da prostor ne dozvoljava detaljnu raspravu o hipotezama iz izvora, koje je tokom godina razvio istorijsko-kritički metod, mi ćemo se ograničiti na dva, već predstavljena, primjera.

Na kraju ranijeg razdoblja, vezanog za postavljanje hipoteza među teolozima istorijsko-kritičkog pravca, pojavio se rad F Spita.¹ On je već 1891. godine tvrdio da postoje dva osnovna izvora. "Istorijski izvor A", koji je vjerovatno sadržavao Djela 2,1a; 4,11-36, gdje se govorenje jezika označava terminom nerazumljivog govora kao što je, kako je on pretpostavio, slučaj sa 1. Kor. 14. Ostali dio Djela 2 potiče od "mitskog izvora B", tj. glasa Božijeg koji govori jevrejskom narodu. Stihovi 3b i 7f su umetnuti od strane kasnijeg izdavača koji tako govori o ljudskom jezičkom čudu.²

O.Bauenfind, u svom komentaru iz 1939. godine, pripisuje Lukinom izvoru samo čudo silaska Svetog Duha i čudo jezika.³ On tvrdi da "nema velike razlike" između čudesnog razumijevanja glosolalije od strane jednog prevodioca (1. Kor. 14,28) i "čudesnog razumijevanja od strane čitave zajednice, ili bar većine prisutnih".⁴

Čak su i teolozi, kritičari, shvatili da je razlika prilično velika, tim prije što to samo vodi H. Ventovom zaključku da su učenici govorili ekstatičan "duhovni jezik", koji je svaki slušalac razumio kao da je njegov maternji, čak i ako je znao da nije!⁵

S.S.S. Vilijams je 1957. godine pretpostavio da postoji originalni (aramejski?) izvor u kojem dvanaestorica učenika slikovito prikazuju da su ispunjeni Svetim duhom i da su poslani u 12 različitih krajeva svijeta. Luka je izmijenio ovaj izvor s ciljem da dopusti da se razvije postupan napredak misije.⁶

Za razliku od njega, E.Trokm⁷ je, te iste godine, svijetu predočio drugu hipotezu. On naglašava da je u Djelima 2,1-6.12-13 Luka bio obavezan da navede izvor

¹Frederik Spit, Die Apostelgeschichte, ihre quellen und deren geschichtlicher NJert (Halle, 1891).

²Skoro se Hinken, Acts, 29, zadivio " time što je cijela knjiga Djela bila podijeljena u ova dva izvora, a da se nije mnogo teksta ostavilo samom piscu."

³Oto Buerfind, Die Apostelgeschichte (Gottingen, 1939), 55.

⁴Ibid.,56.

⁵H.Vent, Kritisch-Exegetisches Handbuch uber die Apostelgeschichte (sedmo izdanje; Gottingen, 1888), 64. Uporedi Hinken, Acts, 172.

⁶Vilijams, The Acts of the Apostles, 61-62.

⁷Trokm, qe qIvre des Acts, 202-203.

koji je govorio o tome kako je božanska milost odstranila zbrku jezika, predstavljenu u priči o vavilonskoj kuli (1. Moj. 11,1-9)¹ i to izljevajući "natprirodni esperanto" baziran na midrašu iz 2. Moj. 19². Tako je Luka uveo ideju o stranim jezicima u stihovima 7.8.11.

Edvard Ljohs, luteranski biskup, je oprezniji po tom pitanju. On pretpostavlja da je Luka koristio sam usmenu tradiciju, a da je sam preobrazio govorenje jezika iz ekstatičkog, nerazumljivog govora u čudo stranih jezika.³ U svom novijem komentaru Djela, Ernst Hanken naznačava da Luka "nije mogao mnogo da računa na izvore; jer nije bilo stare ili jednolične tradicije"⁴. Ali Luka je bio teolog koji je, pod uticajem jevrejskog pentakostalnog iskustva, preoblikovao ideju o Hristovom slanju Svetog Duha svojim učenicima u priču sa ekstatičnim govorom, nejanim većini slušalaca, ali razumljivim za neke.⁵

Osnova za naš pokušaj da procijenimo različite pisane ili nepisane hipoteze je potreba da prepoznamo pretpostavke i presupozicije u radu teologa kritičara. Prije svega, mora se mžnaglasiti da ovi teolozi, koji su u velikom broju, dijele zajedničko mišljenje da se vjerovatno izvorno pentakostalno iskustvo govorenja jezika sastojalo od glosolalije, a ne od govorenja poznatih, razumljivih jezika.

Pitanje koje se postavlja je: Na kakvom su temelju bazirane ove pretpostavke? Mogući odgovor je da 1. Kor. 14 dokazuje da je izvorni dar glosolalije, nerazumljivi govor. Drugim riječima, teolozi istorijsko-kritičkog pravca žele da znaju tačnu prirodu iskustva u Korintu, do čega se dolazi kroz tumačenje 1. Kor. 14, i to pomoću obnovljenih savremenih fenomena u paganskim religijama, koje su, vjerovatno, uticale na crkvu u Korintu. U drugoj glavi smo pisali o tome kako ova opšta pretpostavka, da je glosolalija znana i u paganskim religijama, nema podršku od antičkih izvora. To neće pomoći stvaranju pozadine na osnovu koje treba da se tumači 1. Kor. 14, te da se to tumačenje kasnije umetne i u Djela 2. Takav metod podsjeća na dokazivanje koje se vrti u krug i upotrebljavanje hipoteza koje ostaju nedokazane.

Druga važna pretpostavka je da pentakostalno iskustvo u Djelima treba tumačiti pomoću 1. Kor. 14. Ključ za razumijevanje govorenja jezika u Djelima 2 je govorenje jezika opisano u 1. Kor. 14. Na ovaj način, pokušaj razumijevanja počinje sa 1. Kor. 14 da bi se vratio na ranije iskustvo zapisano u Djelima 2. Po hronologiji, iskustvo zapisano u Djelima 2 prethodi onom zapisanom u 1. Kor. 14. Ta činjenica je nesumnjiva.

Niko ne želi da porekne vezu izmedju iskustva hrišćana u Korintu i onih u Jerusalimu. Ustvari, postoji veza na fenomenološkoj, lingvističkoj, teološkoj i misiološkoj osnovi. Medjutim, na osnovu hronologije manifestacije govorenja jezika, sasvim je jasno da se prvo iskustvo desilo u Jerusalimu na dan Pedesetnice. Iskustvo jezika u Korintu se

¹Ideja da je govorenje jezika proces obrnut zbrci iz vavilonske kule, sve više privlači pažnju teologa. Vidi Dejvis, JTS, 3 (1952), 228; Brus, The Book of Acts, 64: "Dogadjaj sigurno nije manje važniji od prokletstva prilikom gradnje kule." K. qejk, "The Gift of the Spirit on th Day of Pentecost," The Beginnings of Christianity (qondon, 1933), 5:114.

²Kaže se da se Filon bazirao na pretpostavljenom midrašu.

³qohs, "Die Bedeutung des Pfingstberichtes im Rahmen des lukanischen Geschichtsnjerkes," Evangelische Theologie, 13 (1953), 424; idem, "pentekoste," Theological Dictionary of the Nenj Testament, urednik G. Kotel (Grand Rapids MI: Eerdmans, 1968), 6:51.

⁴Hinken, Acts, 173.

⁵Ibid., 174.

desilo ko dvije decenije zatim. Prema tome, polazna osnova za istraživanje i tumačenje dara jezika bi trebalo da bude tekst iz Djela 2, koji opisuje prvu manifestaciju toga dara.

Svaki teolog, koji zastupa hipotetične teorije izvora, je prinudjen da dodje do zaključka da se govorenje jezika fenomen zapisan u Djelima 2 u sada dostupnom grčkom tekstu, mora shvatiti kao govornje pravih jezika. Neizbježan zaključak se nikako ne može uskladiti sa njihovim razumijevanjem 1. Kor. 14. Da li je metodološki ispravno postaviti hipotezu da postoje brojni izvori, pa se uredjivačka aktivnost prenosi na Djela 2 samo zato što se ovaj raniji fenomen jezika, tu zapisan, ne podudara sa problematičnim tumačenjem modernih teologa 1. Kor. 14? Ova činjenica postavlja brojna metodološka pitanja.¹

Postoji i drevni princip tumačenja Biblije. On vuče porijeklo još iz perioda reformacije, pa čak i iz novozavjetnog doba; Biblija je sama svoj tumač. Iz istorije hrišćanstva je poznato kao protestantsko pravilo Sola Scriptura (samo Pismo). Prostor nam ne dozvoljava da se bavimo različitim granama ovog hermeneutičkog principa. Pavle je preporučio "uporedjivanje duhovnih stvari sa duhovnim stvarima" (1. Kor. 2,13). Osnovna misao je da se duhovne stvari spoje na osnovu nadahnute riječi poznanja (12,8; 10,12). Petrova ozbiljna opomena je da "ni jedno proroštvo književno ne biva po svome kazivanju" (2. Petrova 1,20). Hrišćani koji se drže Biblije i slijede princip dopuštanja da Biblija tumači samu sebe i da bude isključivi autoritet u onome što se odnosi na doktrine i praksu. Pisac smatra da bismo morali da dopustimo Bibliji da bude sama svoj tumač, "uporedjujući pismo sa pismom"²

Ideju o tome da je Biblija jedna i jedina "norma doktrina i osnova svih reformi" treba da imaju na umu svi koji tvrde da slijede hermeneutički princip tumačenja Pisma. To znači da tradicija ne može odrediti ispravno tumačenje Svetog Pisma.³ A, takodje, i da filosofija ne omogućava ključ za tumačenje, niti komparativan pristup škole istorije religija, ili ma koji drugi medod stran nadahnutom otkrivenju. Odnosno, iskustvo, tradicije, filosofija, nauka ili vanbiblijske religije ne odredjuju ispravno značenje teksta Svetog pisma. Razlog za ovo se nalazi u činjenici da, kao jedinstveno nadahnuo božansko otkrivenje, Sveto pismo samo govori o sebi, te mu se mora dozvoliti da govori za sebe. Uopšteno govoreći, to znači da tumačenje nije ništa drugo nego dozvoljavanje tekstu da govori sam o sebi; to je poces pojašnjavanja i utvrdjivanja onoga o čemu tekst zapravo govori, i to mu omogućava, kao što je rečeno, da govori o sebi, kao da učitava očigledno značenje. Ne smije se pretpostaviti da je svaki put ili u većini slučajeva značenje tekstova Svetog pisma očigledno jasno, te da ne zahtijeva napor i posvećeno istraživanje da bi se razjasnio odredjeni problem. Osnova za svako tumačenje je Sveto pismo, kao riječ Božija. Kao takvo, ono mora tumačiti samo sebe. Postoji razlika između

¹Vidi Gerhard F. Hazel, Biblical Interpretation Today (NJashington,DC: Biblical Research Insitute, 1985).

²Elen G. Vajt, The Great Controversy (Mountain Vienj, CA: Pacific Press, 1905), 595.

³Protiv ovog problema se borio Martin quter, reformator. Princip sola scriptura je pobio katolički hermeneutički princip koji tvrdi da se Pismo ne može razumjeti van tradicije predstavljene u Crkvi i svetim magisterijom.

Božije riječi i riječi čovjeka (iskustva, tradicije, nauke, filosofije, itd.). Riječ čovjeka ne može biti presudna u analiziranju značenja riječi Božije.¹

Navedene hermeneutičke činjenice obezbjedjuju okosnicu i siguran temelj za raspravu o pojedinim biblijskim tekstovima u kojima je riječ o govorenju jezika. Kao što je već rečeno, rasprava se odvija po hronološkom redu i, u isto vrijeme, od jasnih tekstova iz Djela 2, 1-13 ka onim nejasnim u drugim dijelovima Novog zavjeta.

Još jedna pretpostavka, koja je teolozima jedna od najvažnijih, upućuje na slušaoce koji su bili zbunjeni praksom govorenja jezika (Djela 2,13). Tu zbunjenost koriste mnogi moderni teolozi da bi u Djela 2 uvukli nerazumljivi govor, tj. glosolaliju. To ih je vodilo da pretpostave "da sadašnji oblik Djela 2 sjedinjuje dva različita značenja, od kojih jedno govori o početku govorenja jezika u ranoj crkvi, a drugo o čudu govorenja stranih jezika"². Mora se naglasiti da ne postoji objektivan dokaz za postojanje nerazumljive vrste govora u Djelima 2,13. Ni ovaj tekst, niti bilo koji drugi iz Djela 2 ne spominje nerazumljivi govor. Zbunjenost kod ljudi, koji su iznenada počeli govoriti druge jezike, ne pretvara to govorenje u nerazumljivo izražavanje.

Strani jezik koji druga osoba nije razumjela je još uvijek stran jezi, a ne ekstatičan, nerazumljiv govor. Ako neko govori nabatinski³, koji razumiju samo osobe koje su došle iz Arabije (Djela 2,11), onda se ne može očekivati da ga razumije neko ko je došao iz drugih krajeva Azije. Oni, pak, mogu poznavati medijanski, ili druge lokalne jezike, koje, opet, ostali ne mogu razumjeti, i tako dalje. Osim toga, u gomili ljudi su, bez sumnje, postojali neki koji su bili neprijateljski raspoloženi prema hrišćanima iz Galileje (Djela 2, 17).⁴ Samo pedeset dana ranije jevrejske vodje su ostvarile svoju zavjeru; ubili su Hrista. Sada neki od slušalaca, koji su možda sudjelovali u zavjeri, nisu mogli da priznaju da se čudo odigrava. Zato se i mogla čuti zlobna izjava o tome kako su govornici opijeni vinom.⁵

Ne proizilazi iz konteksta da su oni, koji su optuživali učenike za pijanstvo, mislili da učenici govore nerazumljiv govor, tj. glosolaliju. Da je to bio ekstatičan, nerazumljiv govor Galilejci bi ga mogli naučiti i sto kao i bilo koja druga osoba, ali nisu mogli da nauče strane jezike ma kojim prirodnim putem. Jevreji iz dijaspore, međjutim, su

¹Vidi Gerhard F. Hazel, "The Totality of Scripture versus Modernistic qimitations," Journal of the Adventist Theological Society 2/1 (1991) 30-52.

²Bejer, "heteros," 2:703.

³U novozavjetna vremena Arabija se odnosila na carstvo nabatinskih Arapa, koji su tada bili na vrhuncu moći pod Aretasom IV (9.prije Hrista - 40. poslije Hrista), sa poznatim glavnim gradom Petrom.

⁴Zanimljivo je spomenuti da je jedanaest učenika bilo iz Galileje (Marko 3,14). Vaskrsli Gospod se javio učenicima u Galileji isto kao i u Jerusalmu. Galilejci su u to vrijeme imali osoben govor (uporedi A. Nojbauer, "The Dialects of Palestine in the Time of Christ," Studia Biblica, 1 (1885), 51), pa su ih, zbog toga, lako prepoznavali (Matej 26,73). To što su naglašavali galilejsko porijeklo je značilo da su isticali da nikako nisu mogli naučiti strane jezike kao svoje maternji (uporedi Hinken, Acts, 169).

⁵E.G.Vajt, Acts of the Apostles (Mountain Vienj, Calif, 1911), 40: "Sveštenici, koji je trebalo da čudesnu moć učenika objasne kao normalnu pojavu, su izjavili da su se učenici napili pijući novo vino pripremljeno za svetkovinu."

kazali: "Pa kako mi čujemo svaki svoj jezik u kojem smo se rodili?" (Djela 2,8).¹ Sve dok se ne prihvati pretpostavka da se na dan Pedesetnice nije dogodilo čudo stranih jezika, što se ne slaže sa izrečenim svjedočanstvom slušalaca, ne postoji ni najmanja šansa da se podrži pretpostavka vezana za izvore. Hipoteze bazirane na ovakvim stavovima ne stvaraju uvjedenje u ispravnost zaključaka takvog ispitivanja.

Različite hipoteze izvora nekih teologa istorijsko-kritičkog pravca su postavile ozbiljno pitanje integriteta. Budući da su spomenuti teolozi pretpostavili da se izvorno iskustvo na dan Pedesetnice sastojalo od nečega što se razlikuje od pravih ljudskih jezika i budući da sadašnji, konačan tekst zapisan u Djelima 2 očevidno upućuje na to da je zapisano iskustvo bilo čudesno govorenje stvanih jezika, trebalo bi da se konačno zaključi da je Luka (ili drugi pisac) promišljeno lažno predstavio glosolaliju ili neku drugu vrstu nerazumljivog govora.² Ideja o izvrtanju tog dijela teksta od strane pisca nije ubjedljiva. Bilo je i suviše očevidaca i svjedoka koji su mogli reći istinu, u slučaju da biblijski pisac nije tačno predstavio događaj. Savremeni trend, koji vlada u krugu teologa, je mišljenje da je pisac Djela pouzdan istoričar.³ To se suprotstavlja tvrdnji da Luka (ili drugi autor) smišljeno izvrće realne činjenice. Istorijska pozadina, zapisana u Djelima, je istinita.⁴

Pitanje da li iza teksta iz Djela 2,1-13 stoje neki otkriveni izvori⁵, je predmet proučavanja nekih studija. N.Adler dokazuje, nasuprot onih koji podržavaju hipoteze izvora, da je izvještaj o izlivanju Svetog Duha, koje je rezultiralo trajnom obdarenošću učenika da govore strane jezike, u Djelima 2,1-13 pisan tipičnim Lukinim stilom.⁶ Edvard Lohs je nedavno zaključio da "književna kritika ne može da dodje do pisanog izvora ili izvora koje je Luka mogao imati na raspolaganju. I jezički i stilski sav prikaz je u cjelini Lukin..."⁷ Novija negativna reakcija na drugog teologa kritičara o hipotezama izvora se može dodati. Ernst Hajken piše da Luka "nije mogao da računa na izvore"⁸ jer njih nije moglo biti mnogo.

Neizbježno je zaključiti da hipoteze izvora, koje su razvijali različiti teolozi, pripadnici istorijsko-kritičkog pravca, uzimajući u obzir Djela 2,1-13 ne opravdavaju same sebe. Dovele su do korjenitih kontradiktornih rezultata, jer su zasnovane na

¹Prevod pisca knjige.

²Vidi Hal, The Holy Spirit, 62.

³S.K.Baret, quke the Historian in Recent Study (drugo izdanje; qondon, 1970), 26, sadrži koristan sažetak pogleda brojnih modernih teologa. Trebalo bi obratiti pažnju na H.Dž. Dadbaria, The Book of Acts in History (Nenj York, 1955). Radi pretmeta historiografije i izvora vidi D. Gatri, The Gospels and Acts. Nenj Testament Introduction (qondon, 1965), 321-344.

⁴Vidi V.Var Gask, A History of Criticism of the Acts of the Apostles (Tibingen: Mohr, 1975); Žak Dipon, The Sources of Acts (Nenj York: Herder and Herder, 1964); Konrad H. Gemf, urednik, The Book of Acts in the Setting of Hellenistic History (Tibingen: Mohr, 1989).

⁵Dipon, The Sources of Acts, 166, piše: "Uprkos najpažljivijim i najdetaljnijim istraživanjima, nije moguće definisati bilo koji izvor koji je koristio pisac Djela."

⁶N.Adler, Das erste christliche Pfingstfest, Sinn und Bedeutung des Pfingstberichtes, Ag 2, 1-13 (Neutestamentliche Abhandlungen, 18, Minster, 1938), 32-35.

⁷qohse, "pentekoste," 6:51.

⁸Hinken, Acts, 173.

nedokazanim presupozicijama i pretpostavkama. Tako odražavaju subjektivnu prirodu pravca kritike izvora.

7. ZAKLJUČCI

Sažmimo glavne zaključke po pitanju porijekla, prirode, funkcije i svrhe govorenja jezika, zapisanom u Djelima 2:

1.) Izlivanje Svetog Duha na dan Pedesetnice je bilo ispunjenje Hristovog obećanja o dolasku Duha (Luka 24,36-51; Marko 16, 15-17; Djela 1,1-11; Jovan 14,15-17.25f; 15,26f; 16,5-11.12-15).

2.) Primanje Svetog Duha od strane vjernika u gornjoj sobi je bio stvaran, a ne izmišljen fenomen. Tako je rana crkva prerasla iz jevrejske zajednice u zajednicu vjere sastavljenu od vjernika iz poznatog civilizovanog ondašnjeg svijeta.

3.) Sveti Duh su osobe primale pojedinačno. Dar obećanog Duha nije bio darovan masi ljudi koji su slušali, nego samo onima koji su bili okupljeni u gornjoj sobi, gdje su tražili i čekali da Gospod dariva svakog pojedinačno.

4.) Vizuelni i auditivni dokaz primanja Svetog Duha je bila sposobnost vjernika iz gornje sobe da "govore druge jezike" (Djela 2,4).

5.) Sposobnost da se "govore drugi jezici" znači čudesno omogućavanje tečnog govorenja živih stranih jezika ranije nenaučenih i nepoznatih govorniku.

6.) Svrha duhovnog dara čudesnog govorenja stranih jezika kao trajnog dara je bila da ranoj Crkvi obezbjedi sredstvo za propovijedanje radosne vijesti svijetu.

7.) Duhovni dar govorenja stranih jezika koji su primili Hristovi sljedbenici je bio znak nevjernicima da je služba učenika božanskog porijekla.

8.) Dar govorenja stranih jezika je bilo trajno, a ne privremeno i neponovljivo iskustvo.

GLAVA V

GOVORENJE JEZIKA U DJELIMA 10

Treći tekst Novoga zavjeta u kojem se spominje govorenje jezika je zapisan u Djelima 10. Tako se čitalac knjige Djela prebacuje sa prve pojave jezika među Jevrejima u Jerusalimu na dan Pedesetnice (Djela 2,1-13) u neznabožački grad, Cezareju (Djela 10,1.24).

1. ISTORIJSKA POZADINA

Prvo krštenje neznabožaca se spominje u Djelima 10, kao ono koje se obavilo u gradu Cezareji. Desilo se to nakon obraćenja Kornelija, rimskog centuriona (stih 48), pa su time, nakon mnogo poteškoća, prebrodjene prepreke koje je judaizam postavio izmedju Jevreja i neznabožaca.

Andjeo se javio Korneliju, pobožnom čovjeku, koji je kao takav (stih 2)¹ učestvovao u službi u sinagogi.² U očima Jevreja takvi ljudi su i dalje bili nečisti i prezreni, te se nisu mogli sa njima združivati u svakodnevnom životu.³ Zbog toga Jevrji nisu sjedili za istim stolom sa pripadnicima drugih naroda, pa čak i sa onima koji su imali u sebi straha Božijeg. Oni nisu bili nečisti i prezreni sa stanovišta jevrejskog Pisma, Starog zavjeta, nego ih je takvim načinila rabinska tradicija koja je Jevreje odvajala od njihovih savremenika nejevreja.⁴

Andjeo je uputio Kornelija da potraži apostola Petra, koji je u to vrijeme bio u Jopi. U medjuvremenu je Petar, još uvijek prožet jevrejskom tradicijom, putem vizije bio pripreman da odbaci jevrejsko-rabinske predrasude i da se spremi za propovijedanje neznabožcima (stihovi 10-16). Kada je Sveti Duh naredio Petru da podje sa vjesnicima, on Ga je rado poslušao, pa je ušao u Kornelijevu kuću (stih 23-25). Nakon što je Petar ispričao svoje iskustvo (26-29) i Kornelije svoje (30-33), Petar je otvorio svoja usta (stih 34)⁵ i počeo da propovjeda o onome što je bilo "naročito prikladno za tu priliku".¹ Govorio

¹Bogobožni su bili oni neznabožci koji su poštovali Boga, ali nisu bili uključeni u jevrejsku zajednicu. Vidi Emi. Širer, The History of the Jewish People in the Age of Jesus Christ (175 prije Hrista - 135. poslije Hrista), revidirano od strane Geza Vermesa i Fergus Milara (Edinburgh: T. and T. Clark. 1987), 3:173-74; T.M.Fin, "The God-Fearers: Some Neglected Features," Journal for the Study of the New Testament 32 (1988): 17-26; Kolin Dž. Hemer u knjizi The Book of Acts in the Setting of Hellenistic History, urednik Konrad H. Gempf (Tibingen: Mohr, 1989), 444-447.

²Brus, The Acts of the Apostles, 215.

³Hinken, Acts, 346; Kirsop qejk, "Proselytes and God-fearers," The Beginnings of Christianity (gondon, 1933), V, 74-96.

⁴Kolin Haus, "Defilement by Association: Some Insights from the Usage of koinos/koinoo in Dcts 10-11," AUSS 21 (1983), 143-54, polazuje da je to bila rabinska tradicija i da takve običaje nije podržavalo Pismo.

⁵Brus, The Book of Acts, 224.

je o životu i radu Isusa Hrista prije njegove smrti na krstu, govorio je o Njegovoj smrti i vaskrsenju, uključujući i Hristov nalog o propovijedanju jevandjelja svim ljudima (34b-43).

Dok je Petar propovijedao Sveti Duh se spustio na one koji su slušali riječ (Djela 10,44). Slušaoci na koje se Sveti Duh spustio su bili "Kornelije, njegovi rodjaci i bliski prijatelji" (stih 24). Sveti Duh se nije spustio na Petra i hrišćane koji su došli sa njim iz Jope.²

2. VEZA IZMEDJU DJELA 2 I DJELA 10

Iskustvo govorenja jezika u Cezareji je veoma važno. Ono je dosta slično iskustvu prvih Hristovih sljedbenika na dan Pedesetnice u Jerusalimu. Sličnost se okleda u sljedećem:

- 1.) Obje grupe su činili vjernici.³
- 2.) Sveti Duh se spustio (epepsen)⁴ na obje grupe iznenada.⁵
- 3.) Obje su grupe imale isti nastup među drigim ljudima, naime "oni su ih čuli da govore jezike" (stih 46).
- 4.) Obje su grupe pričale o Bogu i onome što je On za njih učinio.
- 5.) Izraz govorenje jezika se koristi u obje situacije.
- 6.) Obje grupe su doživjele nešto što su "čuli" (akouo) i drugi.
- 7.) Obje grupe su zahvaljujući Svetom Duhu doživjele nešto novo, što nikada prije nisu doživjeli, mada je Sveti Duh već bio prisutan u njima.
- 8.) Obje grupe su radile u velikim mjestima naseljenim stanovništvom koje je govorilo različite jezike.

Izraz govorenje jezika (lalounon glossais) u stihu 46 se eksplicitno poistovjećuje sa govorenjem jezika na dan Pedesetnice na osnovu riječi "kao što i mi" (hos kai hemeis)⁶ u stihu 47. Ova veza je veoma važna zbog poistovjećivanja iskustva Kornelijevo domaćinstva sa onim na dan Pedesetnice.

¹Voaks-Džekson, The Acts of the Apostles, 93. Ova propovjed nije qUkin dodatak kao što tvrdi M.Dibelius, Studies in the Acts of the Apostles (qondon, 1956), 110, i što je prihvatio Hinken, Djela, 351, između ostalih. Dokaze protiv kritičkog pristupa ovoj propovijedi potražite kod S.H.Doda, The Apostolic Preaching and its Development (qOndon, 1936), 56; Brus, The Book of the Acts, 225.

²Mank, The Acts of the Apostles, 95; Hinken, Acts, 353; i drugi, nasuprot Ventu, Apostelgeschichte, 185.

³Iako ne postoji eksplicitna veza sa vjerom u neposrednom kontekstu Djela 10,46, ona je ipak prisutna. Definisana je u Petrovom izvještaju u Djelima 11,17 riječima "kao i nama koji vjerujemo Gospoda Isusa Hrista", u kojem od otvoreno kaže da se Sveti Duh spustio na neznabošce kada su povjerovali. Uporedi Brus, The Book of the Acts, 230.

⁴Isti glagol se koristi za silazak Svetog Duha i na dan Pedesetnice u Jerusalimu (Djela 11,15) i ovdje u Cezareji (10,44).

⁵Uporedi V.H. qamp, The Seal of the Spirit (qondon, 1951), 66.

⁶Vent, Handbuch uber die Apostelgeschichte, 254; Zan, Die Apostelgeschichte des qukas, 361.

U Djelima 2,11 slušaoci govore da su ih "čuli kako pričaju"... o veličini Božijoj. Ova fraza je ekvivalentna¹ onome što se čulo u Cezareji, odnosno veličanju Boga iz Djela 10,46. Veza koja ovdje postoji počiva na činjenici da: a) se u obje prilike nešto posebno čulo (akouo) i b) je ono što se čulo bilo ono što je Bog uradio preko Isusa Hrista.

Obje grupe vjernika su dar govorenja jezika primile u velikim mjestima; Jerusalimu i Cezareji. Jerusalim je bio poznati jevrejski grad, u kojem su manjinu činili ljudi koji su govorili strane jezike. U vrijeme godišnjih praznika u Jerusalim su dolazili ljudi iz svih krajeva jevrejske dijaspe, civilizovanog svijeta tih dana.

Cezareja je bila rimska metropola Judeje, smještena na obali mora. Kroz Cezareju je prolazila cesta koja je povezivala Tir sa Egiptom, pa je predstavljala i trgovački i pomorski centar. Cezar Avgust ju je, 30. godine prije Hrista, dao na upravljanje Irodu Velikom. Irod je obnovio grad, pretvorivši ga u vitrinu Istoka. Sa jedne strane uticaj rimske, a sa druge črčke kulture je doveo do stvaranja mješovite populacije. U gadu je, takodje, živio i manji broj Jevreja.

Znanje stranih jezika bi vjernicima pomoglo da propovijedaju vijest jevandjelja u Cezareji i medju ljudima koji su putovali kroz ovu metropolu.

3. PRIRODA GOVORENJA JEZIKA

Sličnost izmedju dvije manifestacije govorenja jezika, zapisane u Djelima 2 i 10, je naglasio Petar, očevidac, u Djelima 11,15: "A kad ja počeh govoriti, sidje Duh sveti na njih, kao i na nas u početku." Pišući braći u Jerusalimu, Petar je povezo dva događaja. Bio je ubijedjen da je dar govorenja jezika, koji su dobili vjernici u Cezareji, bio isti dar (ten isen dorean) čudesnog govorenja stranih jezika kao dar koji su oni i drugi Hristovi sljedbenici primili na dan Pedesetnice.²

4. SVRHA GOVORENJA JEZIKA

Dar govorenja jezika, koji je bio poklonjen vjernicima u Cezareji, je bio neosporan znak jevrejskim hrišćanima da je Bog prihvatio neznabošce isto kao i Jevreje,³ naročito otkake se Sveti Duh izlio samo na vjernike.⁴ Silazak Svetog Duha na

¹Brus, The Acts of the Aposstles, 228.

²Mank, The Acts of the Apostles, 95: "Govorenje drugih jezika je opisano sličnim terminima kao ono iz 11 poglavlja;..."

³F.H.Čas. The Credibility of the Acts of the Apostles (qondon, 1902), str 79, predpostavlja da je iskustvo izlijevanja Svetog Duha u Cezareji predstavljalo "Pedesetnicu neznabožackog svijeta". Uprkos mnogim različitim paralelama izmedju Pedesetnice i iskustva u Cezareji, izlijevanje Svetog Duha u Cezareji je podređeno iskustvu na dan Pedesetnice i naznačava značenje izlijevanja Duha za spasenje neznabožaca (N.B.Stonhaus, "Repentance, Baptism and the Gift of the Holy Spirit," NJestminister Theological Journal, 13 (1950/51), 8) i označava da su neznabošci takodje uključeni i izvršavanje velikog naloga o propovijedanju jevandjelja svakom plemenu.

⁴Vidi iznad, futnotu broj 8.

neznabošce "pokazuje da su i neznabošci dio crkve i kao takvi potpuno jednaki jevrejskim hrišćanima".¹

Dar jezika je uputio na to da i neznabošci i jevrejski hrišćani imaju istu ulogu u izdanom nalogu, a to je propovijedanje jevandjelja svijetu. Obje grupe su obdarene istim duhovnim darom koji prevazilazi jezičku barijeru i omogućava nesmetano širenje radosne vijesti medju svim ljudima.

5. ZAKLJUČCI

Tekst iz Djela 10 ukazuje na sljedeće činjenice:

1.) Barijere koje su postojale u jevrejskoj tradiciji izmedju jevreja i neznabožaca ne važe u crkvi. Sveti Duh ne pravi razliku medju ljudima.

2.) Petar i drugi vjernici, jevreji, su doživjeli izlivanje Svetog Duha na dan Pedesetnice na isti način kao i bogobožni neznabožac Kornelije sa prisutnim članovima njegovog domaćinstva. Obje manifestacije Svetog Duha su iste po porijeklu, prirodi i svhi.

3.) Govorenje jezika u Djelima 2 i Djelima 10 predstavlja isti dar, što naglašava apostol Petar. To je čudesno govorenje stranih jezika radi propovijedanja jevandjelja svakome narodu.

4.) Sveti Duh se spustio na bogobožne neznabošce u Cezareji prije njihovog krštenja, što upućuje da a) Krštenje Svetim Duhom i krštenje vodom imaju istu vrijednost i b) običaj obrezivanja više nije potreban medju hrišćanima. Srce je to koje treba da bude obrezano.

5.) Luka ne treba da objašnjava fenomen govorenja jezika, zato što Petar već Povezuje Iskustvo na dan Pedesetnice sa iskustvom neznabožaca u Cezareji. Oba venomena su identična i Oba predstavljaju izlivanje Svetog Duha na vjernike. Petar upućuje na to da je silazak Svetog Duha zapisan u Djelima 2 i u Djelima 10, ustvari, dar.

¹Kistmejker, Acts, 399.

GLAVA VI

GOVORENJE JEZIKA U DJELIMA 19

Govorenje jezika se treći i posljednji put pojavljuje u knjizi Djela apostolskih u poglavlju 19,1-6. Ovaj put je vezano za veliku metropolu, grad Efes, smješten u Maloj Aziji (današnja Turska), daleko od Palestine, u kojoj su se nalazili Jerusalem i Cezareja. U ovom poglavlju je govorenje jezika vezano za Pavlovu misiju neznabošcima. Prema tome, u Djelima 19 je riječ o drugom podneblji i drugom misionaru.

1. ISTORIJSKA POZADINA

Izgleda da je hrišćanstvo steklo uporište i u Efesu. Zahvaljujući Akili i Priskili, vjernim Pavlovim prijateljima (Djela 18,1-3; 1. Kor. 16,9),¹ koji su napustili Rim kada je na snagu stupio Klaudijev edikt o protjerivanju Jevreja (oko 49. godine naše ere).²

U okviru svog drugog misionorskog putovanja (Djela 18,18-21), Pavle j, na kratko, posjetio Efes. Dok ga je ranije Sveti Duh opominjao da ne ide u Aziju (Djela 16,6), postoji čvrst dokaz da je Pavle smatrao Efes gradom važnim za širenje radosne vijesti.

U okviru trećeg misionorskog putovanja on je ponovo došao u Efes, da bi tu ostao oko dvije godine (Djela 19,8.10). Za vrijeme tog perioda desilo se iskustvo govorenja jezika.

Efes je bio jedan od većih gradova starog svijeta. Nadmašio je Pergam po važnosti kada su ga rimljani proglasili glavnim gradom provincije Azije. Tako je, smješten na zapadnoj obali oblasti koja danas pripada azijskoj Turskoj, postao najvažnijim gradom provincije.

Efes je bio sagradjen na rijeci Kajster, pa je tako bio raskrsnica puteva koji su spajali sjeverne krajeve sa južnim. Put se protezao istočno do Laodikeje i Frigije. Efes je bio i glavni trgovački centar, a u njegovoj blizini, na udaljenosti od tri milje, se nalazila i luka. Jedno vrijeme je more dosezalo čak do Efesa, ali je u Pavlovo vrijeme mulj tazvorio prilaz prodovima. Efes je bio i veliki izvozni centar, smješten na kraju azijske ceste, a, takodje, i luka za brodove koji su pristizali iz Rima.

Grad je bio poznat po poštovanju boginje Dijane (Djela 19,27.35), ali je bio prisutan i kult poštovanja cara. Boginja Artemida, koju su rimljani nazivali Dijanom, je bila zaštitnica divljih životinja, prirode, a naročito plodnosti i radjanja djece. Artemida, ili Dijana, je bila anatolijska Velika Majka, a bila je poznata i kao Sajbel, zaštitnica plodnosti i oplodnje.

¹E.M.B. Grin, "Ephesus," The Neny Bible Dictionary, urednik Dž.D.Daglas (drugo izdanje; Grand Rapids, MIch., 1965), 381.

²S.H.Horn, Seventh-day Adventist Bible Dictionary (NJashington, D.C., 1960), 61; M.Dž.Skrojer, "Aluila and Priscilla," Interpreter's Dictionary of the Bible (Nashville, TN: Abingdon Press, 1962), 1:176.

Artemidin hram je bio najvažnija gradjevina u Efesu. Kaže se da je trebalo 120 godina da bi se izgradio, a bio je uništavan i rekonstruiran 7 puta. Imao je 127 stubova, od kojih je svaki bio visok 60 stopa, te je predstavljao jednog od careva. Čitav hram je zauzimao prostor od 425 sa 225 stopa. Prilozi namijenjeni za održavanje hrama su bili slati iz svih krajeva Male Azije, pa čak i šire. I posjetioci su dolazili iz različitih dijelova zemlje.

Druga gradjevina po važnosti u Efesu je bio amfiteatar, koji je mogao da primi od 24 000 ljudi u 66 redova sjedišta. Pozornica je zauzimala prostor od 115 sa 70 stopa.

U Pavlovo vrijeme je u gradu živjelo ok 200 000 stanovnika, među kojima se izdvajala velika kolonija Jevreja.¹ Efes je bio važan kako trgovački, tako i politički i religiozni centar staroga svijeta.²

2. EFEŠKI "UČENICI", HRIŠĆANSKO KRŠTENJE I SVETI DUH

Posjećujući crkve u Galatiji, Pavle je, 54. godine naše ere³, po drugi put došao u Efes. Tu je sreo dvanaestoricu "učenika" (Djela 19,1.7). Termin "učenici" je veoma zanimljiv zato što je tih dvanaest osoba "kršteno Jovanovim krštenjem" (Djela 19,3). Luka, u knjizi Djela apostolskih, obično koristi termin učenik da označi hrišćanske vjernike. S obzirom na to da ih je Pavle pitao da li su primili Svetog Duha kada su povjerovali, čini se da ih je smatrao vjernicima. Prema tome, može se reći da su to bili vjernici, ali za djelimičnim znanjem.

Ova hrišćanska braća⁴ nisu znala za postojanje Svetog Duha (stih 3), na što nas jasno upućuje Pavlovo pitanje o primanju Svetoga Duha (stih 2).⁵ Kada su ti vjernici

¹Jozefus, Antiquities, xiv. 10. 12, 25.

²O Efesu vidi F.V.Fison, "Ephesus and the NT," BA 8 (1945), 73-80; M.M.Parvis, "Archeology and St. Paul's Journeys in Greek lands. Part IV: Ephesus," BA 8 (1945), 66-73.

³Viljam M. Ramzej, St. Paul the Traveler and the Roman Citizen (treće izdanje; Grand Rapids, Mich., 1965), 265, 269-282, vjeruje da je Pavle stigao u Efes u oktobru 53. godine. Ovaj datum također naglašava i G.B.Kard, "Chronology of the NT," The New Bible Dictionary, 228, i mnogi drugi.

⁴Mnogi komentatori ističu da za quku griči termin mathetes, učenik, nesumnjivo označava hrišćanina. Uporedi N. Velauzen, Kritische Analyse der Apostelgeschichte (Berlin, 1914), 39; A. Quizi, Actes des Apotres (Paris, 1920), 718; Zan, Apostelgeschichte, 673; qejk i Kadbari, The Beginnings of Christianity, 4:237; E. Kazman, "The Disciples of John the Baptist in Ephesus," Essays on New Testament Themes (London, 1964), 136; Brus, The Acts of the Apostles, 353; Hinken, Acts, 553.

⁵Fraza je prevod participia grčkog aorista pisteusantes koji, prema Dž.H.Moultonovoj knjizi, A Grammar of the New Testament Greek (treće izdanje; Edinburgh, 1908), I,131, je "podudaran particip aorista" koji je "doktrinalno važan". Prema ovoj ideji to znači da će se Sveti Duh izliti na njih kada postanu vjernici i budu kršteni. Veza između primanja Svetog Duha i vjerovanja je bolje naznačena u sljedećim ERV, RSV, NEB, NAB, NASB, prevodima Biblije na engleski nego u AV verziji. Roberston, A Grammar of the Greek New Testament, 860, 1113, objašnjava da "dva aorista ukazuju na jasnu stvar," particip aorista pisteusantes izražava "istovremenu akciju." Ove

javno priznali da ništa ne znaju o tome, Pavle je počeo da ih ispituje, imajući na umu kojom su vrstom krštenja kršteni. Ispitivanje je bilo na svom mjestu, jer u Novom zavjetu "svaki onaj koji nije kršten hrišćanskim krštenjem uopšte ne pripada zajednici".¹ Oni su mu odgovorili da su kršteni "Jovanovim krštenjem" (stih 3). Tada je Pavle počeo da im objašnjava vezu između Jovanovog i hrišćanskog krštenja (stih 4). Jovanovo krštenje je bilo preteča onoga što je Hristos trebalo da uradi; hrišćansko krštenje je zasnovano na Hristovom ovozemaljskom djelu za nas, na njegovoj smrti i vaskrsenju. Time je Pavle poveo ove učenike ka potpunijoj vjeri u Isusa Hrista u koga su se oni uzdali. Dok je ovih dvanaest ljudi slušalo Pavlovo objašnjenje, slušalo je i razumjelo radosnu vijest. Poruka jevanđelja se potpuno uselila u njihova srca. Vjerom su prihvatili riječ spasenja, te su tako bili kršteni.

Na osnovu Pavlovog svjedočenja, ova vjerna braća su bila voljna da se krste jedinim pravim krštenjem. To je istinsko krštenje u ime Gospoda Isusa Hrista (stih 5)². Jovanovo krštenje pučuje na Hrista, ali krštenje u ime Isusa Hrista se bazira na Njegovom djelu za nas.³

Nakon krštenja Pavle je položio svoje ruke, te se i Sveti Duh izlio na njih (stih 6b). Izgleda da postoji sličnost između Pavlovog polaganja ruku na dvanaestoricu vjernika u Efesu i Petrovog i Jovanovog polaganja ruku na samarićanske obraćenike (Djela 8,17). Polaganje ruku nije bio samo simbol krštenja Svetog Duha,⁴ nego je ovdje, kao i ranije za samarićanske vjernike, bio znak da su primili nalog da propovijedaju jevanđelje svakome koljenu.⁵ Kao što je Jerusolim bio jezgro iz kojeg se širila misija (Djela 1,8; 2,1), tako su i vjernici iz neznaboštva učestvovali u misionarskoj aktivnosti u Cezareji, u Judeji (Djela 1,8; 10,46), koja se proširila na Samariju (Djela 1,8; 8,13), gdje su se samarićanski hrišćani, takodje, uključili u širenje misije.

Efes je trebalo da bude "drugi odlučan trenutak u istoriji misionstva"⁶, sa darom Svetog Duha, koji se izlio na dvanaestoricu novokrštenih učenika. Uz Njegovu pomoć, hrišćanska misija je napredovala onako kako je to vaskrsli Gospod predvidio; iz Jerusolima preko Judeje, Samarije, pa sve do kraja svijeta (Djela 1,8).

U različitim značajnim centrima (Jerusolim, Cezareja, Efes) Sveti se Duh pokazao na poseban način. Neprestano napredovanje u propovjedanju jevanđelja

gramatičke i sintaktičke primjedbe ne podržavaju pentakostalno tumačenje učenja o "drugom blagoslovu". Vidi Hoekem, Ehat About Tongue-Speaking?, 66; M.F.Anger, Nenj Testament Teaching on Tongues (drugo izdanje; Grand Rapids, MIch., 1972) 68-73.

¹Kazman, "The Disciples of John the Baptist in Ephesus," 144. Viti takodje i F.V.Noris, "Christians only, but not the only Christians (Acts 19,1-7)," Restoration quarterly 28 (1985-86): 97-105.

²"Ovo je jedini primjer ponovnog krštenja koji se može pronaći u Novom zavjetu" (Brus, The Book of Acts, 386). Jovanovo krštenje je sigurno bilo krštenje uranjanjem, preteča. Pavlovo krštenje nije bilo ponovno krštenje osobe koja je već krštena u ime Isusa Hrista. To je bilo prvo hrišćansko krštenje koje su doživjeli "učenici". Tako da se ovdje ne može govoriti o ponovnom krštenju, jer ono prethodno nije po prirodi bilo slično krštenju u Isusa Hrista.

³Kistmejker, Acts, 680.

⁴Vajt, Acts of the Apostles, 238.

⁵Vajt, Early NJritings, 101.

⁶qemp, The Seal of the Spirit, 76.

svijetu ukazuje na neprekidnu manifestaciju Svetog Duha u knjizi Djela apostolskih. F.F. Brus izrazito naglašava da je Efes "novi centar za neznabožačku misiju".¹

Postoji još jedna spona između manifestacije Svetog Duha u Efesu (Djela 19,1-7) i one ranije. Prvi put kada se Sveti Duh spustio na vjernike iz neznaboštva (ne na Samarićane) radio je preko jednog apostola.² Kao što je Petar bio posrednik za izlivanje Svetog Duha na Kornelija i njegove rođake i prijatelje (Djela 10,44-46), tako i Pavle priziva Svetog Duha da se izlije na hrišćane u Efesu (Djela 19,1).³ Veza između izlivanja Svetog Duha i apostola se predstavlja ovako: "Četiri manifestacije Svetog Duha, zapisane u Djelima potvrđuju apostoli; u Jerusalimu dvanaestorica, u Samariji Petar i Jovan, u Cezareji Petar i u Efesu Pavle".⁴

Jasno je da se Sveti Duh u Cezareji izlio nezavisno od polaganja ruku. U knjizi Djela apostolskih se vidi da se on mogao spustiti na vjernike i bez tog čina (Djela 2,1; 9,10; 10,46).⁵ Ne postoji dokaz koji bi potvrdio da su svi vjernici u Efesu primili Svetog Duha kada je Pavle položio ruke nad dvanaesticom učenika. Biblijsko učenje ne kazuje da se Sveti Duh može spustiti samo preko polaganja ruku. Šta više, Novi zavjet ne podržava mišljenje da se kao rezultat primanja Svetog Duha govore jezici.⁶

3. GOVORENJE JEZIKA I PROROŠTVO

Vidljivi znak primanja Svetog Duha u Efesu je isti kao i onaj u Cezareji u Jerusalimu; naime, oni koji su primili Svetog Duha "su govorili jezike i proricali" (Djela 19,6).⁷

Prvo bi trebalo da obratimo pažnju na izraz govorenje jezika. Isti grčki termin za glagol govoriti se koristi kao i u prethodnim tekstovima u Djelima vezanim za govorenje jezika. Radi se o imperfektu glagola lalein. Ovaj oblik naznačava da je Luka

¹F.F.Bjrus, The Book of Acts (revidirano izdanje; Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1988), 365.

²Samarićanski vjernici su primili Svetog Duha zahvaljujući i Petru i Jovanu. Međutim, oni su dijelili vjeru Jevreja, koja nije bila istinska vjera rimskog centurion Kornelija, koji je bio istinski neznabožac iako se plašio Boga.

³quka teži da naglasi paralele između Pavlove i Petrove službe. Uporedi tekstove o Pavlu 13,6; 14,8; 16,18; 16,25; 20,9, i o Petru 8,18; 3,2; 5,16; 12,7; 9,36.

⁴Kistmejker, Acts, 681.

⁵Vidi Brus, The Book of the Acts, 182, o ljudima koji su podržavali stanovište da je polaganje ruku apostola bilo neophodno za izlivanje dara Duha. Takvo stanovište je kritikovao qemp, The Seal of the Spirit, 69.

⁶Vidi A.A.Hoekema, Holy Spirit Baptism (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1972), 44-45.

⁷U NEB prevodu Biblije na engleski jezik stoji da su "oni govorili jezike ekstaze i proricali," ali riječ ekstaza nije prisutna ni u jednom do sada poznatom manuskriptu. To je čisto tumačenje teksta koje nema tekstualnu podršku. U TEV prevodu Biblije na engleski (ili Gud NJuz Bajbl) stoji sljedeće: "i govoriše čudnim jeziima i propovijedaše Božiju poruku." Riječ čudan takodje na postoji ni u jednom grčkom tekstu. Posljednja fraza "i propovijedaše Božiju riječ", je slobodan prevod riječi proricaahu. Oba ova prevoda predstavljaju primjer dinamičnih, slobodnih prevoda, koji tekst ne prevode doslovno, nego slijede misao, što nije baš najsretniji metod.

namjeravao da naglasi trajnu i stalnu radnju u okviru ovog dara.¹ Iskustvo govorenja jezika u Efesu nije bilo samo trenutna stvar vezana za jedan događaj.² Oni, kojima je dar tako poklonjen, su ga dobili na trajnu upotrebu. To je bio stalan dar, identičan onome koji se spominje u Djelima 2 i Djelima 10.

Termin za jezike je uobičajan grčki termin glossa, koji je u množini, i koji se nalazi u Marku 16,17; Djelima 2,4.11; 10,46³. Luka, Pavlov prijatelj, je govorio o poklanjanju dara govorenja jezika u Efesu koristeći istu terminologiju kao i kada je ranije opisivao iskustvo na dan Pedesetnice u Jerusalimu i ono kasnije u gradu Cezareji. On je, bez sumnje, htio da njegovi čitaoci shvate da je dar vjernicima iz ova tri grada, Jerusalima, Cezareje i Efesa, bio identičan, tj. da se radi o čudesnom govorenju stranih jezika.⁴ Ovaj zaključak se temelji na kontekstualnim, historijskim, lingvističkim i fenomenološkim dokazima. Svrha dara je bila da omogući širenje poruke jevandjelja u Efesu i Maloj Aziji. Kao što je F.F.Brus, uvaženi komentator knjige Djela, već izjavio, Efes je postao centrom za misiju među neznabošcima.⁵

Drugi vid vidljivog znaka primanja Svetog Duha je bila sposobnost "proricanja". Važno je to spomenuti iz mnogo razloga. Prvi tekst koji u Novom zavjetu dovodi u vezu ova dva duhovna dara, govorenje jezika i proricanje, i koji ih povezuje sa Crkvom u kojoj je Pavle već uveliko radio je tekst zapisan u Djelima 19,6. Odmah se može napraviti paralela sa 1. Kor. 14, gdje Pavle govori o jezicima i o proroštvu.

Bilo bi, međutim, pogrešno zaključiti da su jezici i proroštvo jedino vezani za Pavla, jer bi se time tekstovi iz Djela 19 i 1. Kor. 14 odvojili od drugih tekstova Novoga zavjeta u kojima je riječ o govorenju jezika. Već je ranije naglašeno da je sadržaj govorenja jezika, zapisanog u Djelima 10,46, definisan kao veličanje Boga. To je značenjski isto što i propovijedanje velikih djela Božijih, zapisano u Djelima 2,11. Kao što se tekst iz Djela 10,46 povezuje sa čudom govorenja jezika u Djelima 2, tako se i iskustvo propicanja (epropheteuon)⁶ zapisano samo u Djelima 19,6 vezuje za proroštvo iz Djela 2,17.18.

Pošto smo uputili na vezu proricanja i propovijedanja dijela Božijih, koja su prikazana kroz Hrista u drugim dijelovima knjige Djela apostolskih, preostaje nam da analiziramo ideju izraženu terminom proricanje. Ona u sebi može nositi misao o povezanosti sa govorenjem jezika, tj. da oba termina označavaju istu stvar.⁷ Iako su je

¹Moul, An Idiom-Book of NT Greek, 8.

²U NASB i NAB prevodima Biblije na engleski piše sljedeći: "i počеше da govore jezike."

³Ovdje imamo elipsu pridjeva heterais, drugi, kao u Djelima 10,4b prema Blas-Debruner-Fank, A Greek Grammar of the NT, 254. Pridjev heterais ima slabu podršku starih prevoda u Djelima 10,46 i 19,6. Vidi Zan, Apostelgeschichte, 361.

⁴Ovo stanovište podržava Zan, Apostelgeschichte, 102; Dejvis, JTS, 3 (1952), 228; Anger, NT Teaching on Tongues, 79; S.q.Johnson, "The Gift of Tongues and the Book of Acts," Bibliotheca Sacra (Oct., 1963), 311; i drugi.

⁵Vajt, Acts of the Apostles, 283, naglašava: "Učenici Jovanovi su tada bili kršteni u ime Hristovo... primili su takodje krštenje Svetim Duhom, koje ih je osposobilo da govore jezike drugih naroda i da prorokuju. Tako su bili kvalifikovani da rade kao misionari u Efesu i u njegovom zaledju, te širom Male Azije."

⁶Ovo je imperfekt grčkog glagola koji upućuje na to da je ovaj dar bio trajan po prirodi.

⁷A.qiozi, ges Actes des Apotres (Paris, 1920), 723.

zastupali mnogi teolozi, ipak teško da ovakva misao može da bude vjerovatna. U 1. Kor. 12,28-30 i 14,1-5 Pavle pravi jasnu razliku između ove dvije prakse. Nema razloga da se pretpostavlja da su dva dara ustvari samo jedan.¹ Luka govori o dva dara Svetog Duha, odnosno o govorenju jezika i o proroštvu. Ona su odvojena na listi duhovnih darova u Novom zavjetu. Ne bi ih trebalo poistovjećivati, te prikazivati kao jedan dar.

Druga hipoteza navodi da se proricanje odnosi na proročki zanos. U Novom zavjetu se ne može pronaći dokaz koji bi tvrdio da proricanje uključuje ekstatično iskustvo. Tekstovi poput onih zapisanih u 1. Kor 12-14 i 2. Petrove 1,21 govore da hrišćansko proroštvo nije ekstatično po prirodi. Iskustvo govorenja jezika u Djelima, također, nije ekstatično.²

Proricanje se može definisati kao mogućnost koju Bog daje vjernicima u Hristu, posredstvom Svetog Duha, da bi imali riječ otkrivenja, što im omogućava da propovijedaju radosnu vijest snažno i ubjedljivo. Dokaz koji se navodi u Djelima je da svi "hrišćani, koji su ispunjeni Svetim Duhom, razumljivo svjedoče za Isusa Hrista".³

4. DA LI KRŠTENJE DUHOM DOVODI DO GLOSOLALIJE?

Budući da smo razmotrili sve tekstove o govorenju jezika u knjizi Djela apostolskih, možemo sa pravom da postavimo pitanje: Da li krštenje Svetim Duhom dovodi do glosolalije? To je tvrdnja mnogih pentakostalaca, neopentakostalaca i današnjih harizmata.

Kao prvo, vidjeli smo da se u knjizi Djela ne spominje vrsta glosolalije koja je raširena u današnjem svijetu, tj. glosolalija kao nerazumljivi govor.

Kao drugo, krštenje u Efesu je krštenje u ime Isusa Hrista, a ne u ime Svetog Duha. Nakon krštenja Pavle polaže urke na novokrštene vjernike koji primaju Svetog Duha. Rezultat toga je da su oni počeli i govoriti jezike i proricati. Prema tome, nije opravdana tvrdnja da krštenje Duhom dovodi samo do glosolalije. Ukoliko je ispravno, trebalo bi rezultirati i govorenjem jezika i proricanjem. Zašto bi danas rezultiralo samo jednim darom? Sa druge strane, ne postoji ništa u Djelima 19 što bi uputilo na ono što se naziva krštenjem Duhom. Dar Svetog Duha je znak istinskog obraćenja. Krštenje je krštenje vodom.

Kao treće, knjiga Djela izvještava da su mnogi ljudi kršteni u različitim sredinama i nisu počeli da govore jezike. Misli se na 3000 krštenih na dan Pedesetnice (Djela 2,41), etiopskog evnuha (Djela 8,38-39), na Pavla u Damasku (Djela 9,18), Ijidiu i njene ukućane (Djela 16,15) i na tamničara i njegove ukućane (Djela 16,33).

¹Vejn A. Grudem, The Gift of Prophecy in 1 Corinthians (NJashington, DC: University of America Press, 1982), 174.

²Terens Kalan, "Prophecy and Ecstasy in Greco-Roman Religion and 1 Corinthians," Novum Testamentum 27 (1985), 125-40; vidi također Robert H. Ganry, "Ecstatic Utterance (N.E.B.)?" Journal of Theological Study 17 (1966), 299-307; Grudem, The Gift of Prophecy in 1 Corinthians, 174-76.

³Kistmejker, Acts, 682.

Konačno, bilo je ljudi ispunjenih Svetim Duhom, ali ne postoji zapis da su i oni govorili jezike, kao ni Petar pred Sinedrionom (Djela 4,8), ni Stefan (Djela 7,55), niti apostol Pavle pred Elimom (Djela 13,9).

5. ZAKLJUČCI

Ukratko sažet, duhovni dar govorenja jezika u Djelima 19,6 ima sljedeća obilježja:

1.) Dar jezika se pojavljuje u Efesu, najvažnijem gradu Azije, kap što se pojavio ranije u Jerusalimu i Cezareji. Svaki od ova tri grada je bio centar propovijedanja jevandjelja i polazište za dalje širenje misije.

2.) Dar jezika je bio auditivan spoljni znak primanja Svetog Duha.

3.) Dar jezika se izlio posredstvom paostola Pavla, slično ranijoj manifestaciji Svetog Duha pomoću Petra i Jovana (Djela 8,14; 10,45). Ovo povezuje trojicu vodja rane crkve.

4.) Dar jezika je čudesan dar koji je krštenim vjernicima omogućio da govore strane jezike.

5.) Duhovni dar govorenja stranih jezika nije neponovljiv, nego je trajao.

6.) Dar jezika nije poklonjen svakom vjerniku. Postojalo je u Efesu još vjernika koji nisu primili taj dar.

7.) Njegova svrha je da omogući onima koji su ga primili da propovijedaju jevandjelje kako u samom gradu, tako i u unutrašnjosti zemlje.

8.) Duhovni darovi, govorenje jezika i proroštvo, se pojavljuju zajedno u bliskoj vezi, kao što je slučaj u Djelima 2 i 1. Kor. 14.

Navedene karakteristike govore o povezanosti ideja, koncepata i motiva koji se vezuju u neraskidivi lanac od nekoliko tekstova o pojavljivanju dara jezika u knjizi Djela apostolskih.

GLAVA VII

GOVORENJE JEZIKA U

1. KORINĆANIMA 12-14

Tekstovi Novoga zavjeta koje smo prethodno proučavali su zapisani u Marku 16,17; Djelima 2,1-14; 10-11; 19,1-6. Postoji još jedan tekst koji govori o govorenju jezika. Zapisan je u prvoj Pavlovoj poslanici Korinćanima, u poglavljima 12, 13 i 14. On zahtijeva pažljivo i detaljno proučavanje, jer se o značenju ovoga teksta često raspravlja.

Svi pentakostalni/harizmatski hrišćani tvrde da je 1. Kor 14 ključ za današnje prepoznavanje glosolalije. Oni obično naglašavaju da je ono što Pavle opisuje oblik ekstatičnog govora nerazumljive vrste, koji daruje Duh Sveti, i koji ostaje nerazumljiv i govornicima i slušaocima. Zbog toga je i potreban prevodilac. Ukoliko ga nema, onda se preporučuje da se govorenje jezika iz 1. Kor. 14 praktikuje nasamo, kao oblik molitve koju Bog razumije. Neki klasični pentakostanci tvrde da je govorenje jezika iz 1. Kor. 14

ustvari rijetko korišten ljudski jezik, koji se govori negdje u svijetu, mada sve veći broj pentakostalaca i harizmata danas vjeruje, na osnovu novijih istraživanja vezanih za modernu glosolaliju, koja su vršili lingvisti i brojni drugi naučnici¹, da biblijski fenomen opisuje andjeoski jezik. Kao podršku tome oni ističu tekst iz 1. Kor. 13,1.

Postoji još jedan važan pristup tumačenju biblijskih podataka o govorenju jezika. Tumači moderne liberalne tradicije napredne učenosti, tj. teolozi koji koriste istorijsko-kritički metod tumačenja, uzimaju tekst iz 1. Kor. 14 kao novozavjetni dokaz nerazumljivog, ekstatičnog govora, neke vrste ravnomjernog izmjenjivanja izgovaranja vokala, u starom svijetu navodno znanog pod nazivom glosolalija.² Ovakav metod se koristi i u okviru tzv. pristupa istorije religije gdje se poredbeni materijali iz drevnih paganskih religija koriste kao pozadina za tumačenje biblijskog fenomena govorenja jezika.³ To znači da teolozi istorijsko-kritičkog metoda ne tumače Bibliju pomoću nje same, jer oni biblijske događaje, u ovom slučaju govorenje jezika, tumače na osnovu rekonstruisanih sadržaja socio-kulturoloških fenomena starog svijeta.⁴

I treći važan aspekt danas postoji. On je naišao na podršku velikog broja tumača hrišćanstva, od ranih crkvenih otaca preko perioda reformacije, uključujući ti i Kalvina i druge reformatore, pa sve do početka dvadesetog vijeka. I dan danas se podržava od strane tumača koji su isto tako kompetentni kao i prethodna grupa, ali s tom razlikom što se oni drže biblijskog principa tumačenja teksta. Oni govorenje jezika iz 1. Kor. 12-14 tumače kao pojam koji se odnosi na autentičan duhovni dar govorenja istinskih stranih jezika, ranije nenaučenih.⁵ U 1. Kor. 14 bide sliku zloupotrebe duhovnog dara, pogrešno upotrebjenog za lično izgradjivanje i dobrobit. Oni ne smatraju da Pavle uvodi pagansku praksu u crkvu u Korintu, već da istinski duhovni dar Svetoga Duha usmjerava u pravcu izgradjivanje crkve kao tijela Hristovog. Kaže se da su u korintskoj crkvi, kada su se okupili sveti, tj. različiti hrišćani, koji su primili čudesni dar govorenja jezika, upotrebili taj dar svi u isto vrijeme, ne obazirući se na red, niti na svrhu dara, koja se sastoji u propovijedanju radosne vijesti nevjernicima. Istovremeno govorenje različitih jezika od strane različitih hrišćana ostavlja na nevjernike, koji su prisustvovali sastanku, utisak da su govornici ludi. Pokušavši da donekle koriguje ovu zloupotrebu, Pavle naglašava da je svaki dar poklonjen s ciljem izgradjivanja crkve, a ne zbog sebične upotrebe. On tako ističe uputstvo za upotrebu, te preporučuje da govornik u crkvi čuti ukoliko nije prisutan niko ko bi mogao da prevodi te jezike, za dobrobit onih koji ih ne razumiju. On možda želi da govori samo sebi i Bogu.

¹Vidi prvo poglavlje ove knjige.

²Možda čitalac želi da konsultuje bibliografije sljedećih disertacija: N.I.Dž.Engelsen, Glossolalia and Other Forms of Inspired Speech According to 1 Cor. 12-14 (neobjavljena disertacija, Yale University, 1970); Viljem E. Ričardson, qiturgical Order and Glossolalia: 1 Corinthians 14,26c-33a and Its Implications (neobjavljena disertacija, Andrenjs University, 1983).

³Vidi P.S.Miler, "In Praise of Nonsense," Classical Mediterranean Spirituality, urednik A.H.Armstrong (qondon, 1986); A.S.Tiselton, "The Interpretation of Tongues; A Nenj Suggestion in the qight of Greek Usage in Philo and Josephus," Journal of Theological Study 30 (1979), 15-36.

⁴Vidi Eta qinman, Njissenschaft oder Meinung? Anfragen und Alternativen (Neuhausen-Stuttgart: Hanssler Verlag, 1986); na engleski preveo R.NJ.Yarbrough, Historical Criticism of the Bible. Methodology or Ideology? (Grand Rapids, MI: Baker, 1990).

⁵Vidi posljednju futnotu ovog poglavlja.

Razmimoilaženje u mišljenjima medju teolozima i čitaocima Novog zavjeta zahtijeva od nas da pažljivo čitamo ono što je Pavle napisao. Činjenica da on nikada nije objasnio šta u biti predstavlja govorenje jezika iz 1. Kor. 12-14, ostavlja čitaocu ovih poglavlja zadatak da oprezno i promišljeno istražuje spomenuti tekst.

Ispravno tumačenje će dozvoliti izolovanje 1. Kor. 14 od prethodna dva poglavlja iste poslanice i od fenomena govorenja jezika spomenutog u drugim dijelovima Novoga zavjeta. Mora se posvetiti pažnja i navodnoj sličnosti sa helenističkim paganskim religijama na šta su se teolozi već pozivali, i što se i danas uveliko koristi kao pomoć prilikom tumačenja govorenja jezika iz 1. Kor. 12-14.

1. ISTORIJSKA POZADINA

Da bi se, donekle, razjasnio tekst iz 1. Kor. 12-14, potrebno je najprije sagledati situaciju koja je vladala u Korintu i hrišćanskoj zajednici toga grada.

Očigledno je da se govorenje jezika još jednom dogodilo u jednoj od metropola novozavjetnih vremena. Korint je smješten u Evropi, i jedan je od najpoznatijih gradova antičke Grčke.

Korint je bio glavni grad rimske provincije Ahaje. Tako se od može pridružiti Efesu, Cezareji i Jerusalimu kao četvrta metropola u kojoj se, prema novozavjetnom izvještaju, pojavilo govorenje jezika.

Korint je kontrolisao trgovački put koji je spajao sjevernu Grčku sa Peloponezom, a zahvaljujući lukama, zapadno i istočno od grada, postao je trgovačkim središtem mediterana. Pomorska trgovina je stanovništvu obezbjedila život u izobilju. Međutim, Korint je postao i sinonimom seksualne razuzdanosti.

Nekoliko vijekova prije Pavlovog dova, hram posvećen Afroditi je bio opslizhen sa 1000 robinja koje su bile posvećene razvratnom obožavanju.¹ Julije Cezar je, 46. godine prije Hrista, obnovio grad, ali ovoga puta kao rimsku koloniju. Tako većinsko stanovništvo činili Rimljani, vjerovatno oslobođeni robovi iz Italije, ali i Grci i Levantinci, uključujući i Jevreje.

Raznolikost populacije se odrazila i na religiozni život. U Korintu je postojalo mnogo svetinja stranih božanstava, kao što su Izis i Serapis.² Naročito slavan je bio i Apolonov hram. Posjetio sam Korint nekoliko puta i vidio ruševine tih hramova. Zaista djeluju impresivno!

Pavle je došao u Korint u okviru svog 2. misionškog putovanja. U samom gradu je proveo 18 mjeseci (oko 51.-52. godine), a za to vrijeme je osnovana i crkva (Djela 18,1-18). I dalje je Apolonov hram radio veoma uspješno (Djela 18,24.27; 19,1; 1. Kor. 3,4).

Nakon Pavlovog odlaska iz Korinta pojavili su se brojni doktrinalni i etički problemi. Za vrijeme službe u Efesu (oko 54.-57. godine) Pavle je bio obaviješten o naglom porastu stranačkog duha u korintskoj crkvi. I sama crkva se obratila Pavlu sa izvjesnim pitanjima koja je on dobio pismenim putem (1. Kor. 7,1).

¹Strabo, *Geography*, VIII, vi, 20.

²H.S.Robinson, "Excavations at Ancient Corinth, 1959-1963", *Klio*, 46 (1965), 289.

Pavle je na ta pitanja uspješno odgovorio koristeći uvodni obrazac "a sada uzimajući u obzir,"¹ koji se pojavljuje u 1. Kor. 7,1; 7,25; 8,1; 12,1, 16,1 i 16,12. U tim djelovima se raspravlja o braku i razvodu (7,1-40), o idolskim žrtvama (8,1-13), duhovnim darovima (12, 1-14.40), priložima za Jerusalim (16,1-4) i o Apolonu (16,12). Pavlova poslanica Korinćanima je vjerovatno pisana u proljeće 57. godine.² On je, svakako, odgovorio i na druga pitanje u 1. Kor. 7-16, iako nije pisao istu uvodnu formulu.³

2. KRATAK SADRŽAJ 1. KORINĆANIMA 12-14

Radi lakšeg razumijevanja problema govorenja jezika iz 1. Kor bilo bi dobro imati na umu da se on javio u crkvi u Korintu u vezi duhovnih darova uopšte (1. Kor. 12-14). Pavle piše o tome.

U okviru odgovora na ovaj opšti problem Pavle navodi različite darove Svetog Duha (12,31). Mada ne znamo kako je tačno glasilo pitanje upućeno Pavlu, možemo pretpostaviti da se radilo o obilju duhovnih darova (12,28), naročito o vezi izmedju proroštva i govorenja jezika (14,1-40).

a) 1. Korinćanima 12. Prvi dio 1. Kor. 12-14 uvodi pitanje duhovnih darova (12,11)⁴ i dolazi do vrhunca u objašnjenju šta osoba koja govori potaknuta Duhom Božijim može da kaže (12,3), Pavle odmah zatim govori o izvoru i sadržaju govorenja. Ono potiče od Svetog Duha. Mada govorenje jezika ne spominje direktno, ipak je malo vjerovatno da se ne radi o tom problemu budući da koristi uobičajnu terminologiju.

Kada Pavle piše o paganskoj pozadini korinćanskih vjernika, tj. o idolima paganskih kultova, on koristi riječi "kako god da ste vodjeni" (stih 2) ili "zavedeni" (NRSV, prevod Biblije na engl., prim.prev.).

Ne postoji jedinstveno mišljenje o tome šta ovaj izraz znači. Kaže se da se upravljanje idola odnosi na njihovu vlast nad korinćanskim vjericima u toku njihovog ranijeg paganskog načina života. Oni su bili robovi idola.⁵

Neki tumači u ovom vide aluziju na zanos ili entuzijazam, na ekstatičan entuzijazam koji se obično pripisuje različitim paganskim kultovima.¹ Poznato je, kao što

¹H.Conzelmann, Der erste Korinther (Gottingen, 1969), 139; F.Brus, 1 and 2 Corinthians (Nenj Century Bible; gondon, 1971), 66.

²Ovaj datum su prihvatili Horn, Seventh-day Adventist Bible Dictionary, 224; D. Gatti, The Pauline Epistles. Nenj Testament Introduction (drugo izdanje; gondon, 1963). Ranije datume u posljednje vrijeme pretpostavljaju S.K.Baret, The First Epistle to the Corinthians (Nenj York, 1968), 8: "prvih mjeseci 54. godine, ili čak je moguće i 53"; Konzelman, Der erste Korinther, 16, proljeće 55; Brus, 1 and 2 Corinthians, 25, "vjerovatno 55. godine naše ere."

³Vidi Brus, 1 and 2 Corinthians, 66.

⁴Dejvid q.Bejker, "The Interpretation of 1 Corinthians 12-14," Evangelical quarterly 46 (1974), 228 piše: "U 12,1 ton pneumatikon se smatra da se odnosi ponekad na duhovne ljude, ali češće na duhovne darove i, mada su oba prevoda moguća, upotreba termina u 14,1 kao i paralela sa charismata (12,31) ide u prilog ovog posljednjeg značenja..."

⁵K.Mali, Mundige Gemeinde (Stuttgart: Katholisches Bibelwerk, 1967), 186.

smo već vidjeli², da govorenje jezika ili glosolalija, nije bilo prisutno u antičkim kultovima. Tako se ne može vjerovati da je Pavle imao na umu aluziju te vrste. Važno je napomenuti da ne postoji dokaz za ma koju vrstu paganske ekstatične manifestacije jednake modernoj glosolaliji u nehrišćanskim religijama. Pavle pažljivo pravi razliku između dara Svetog Duha i fenomena iz paganskih religija.

U 1. Kor. 12,4-7 Pavle govori o trojedinom izvoru svih duhovnih darova; o Duhu-Sinu-Ocu. Ovo je Pavlova prva izjava opšteg principa. Svi duhovni darovi se moraju dobiti iz trojedinog izvora ili, u suprotnom, za njih nema mjesta u zajednici vjere u Korintu.

Svrha duhovnih darova u crkvi je namijenjena opštem dobru (12,7). Ni jedan dar se ne daje za ličnu upotrebu, nego za opšte dobro svih vjernika (1. Kor. 6,12; 10,23). Pavle to ponovo naglašava³ u 1. Kor. 14 gdje otvoreno kaže još jednom da svi duhovni darovi mora da služe izgradjivanju, a ne samoisticanju.

U 1. Kor. 12,8-11 Pavle navodi devet oblika manifestacije Svetog Duha, govoreći od mnogim darovima (charismata) jednog Svetog Duha. Posljednja dva duhovna dara su različite vrste jezika i tumačenje jezika. Da li ih Pavle spominje na kraju zato što su jezici bili naročito cijenjeni među Korinćanima? Da li ih je spomenuo na kraju zato što je to posljednji značajan duhovni dar?

Nakon analiziranja pitanja jedinstva tijela Hristovog, uprkost raznolikosti poslova i službi članova crkvenog tijela (1. Kor. 12,12-31), Pavle stavlja naglasak na osam vrsta vjernika, od kojih je svaki obdaren različitim duhovnim darom. Očito je da su vrste jezika (stih 28) i prevodjenje (stih 30)⁴ opet spomenuti na kraju.

Pavle zaključuje taj predmet opomenom da se vjernici ne trude da dobiju najveće darove (12,31). To su oni na vrhu ljestvice i naročito naglašavani brojevima (12,28). Naglašavanje je očigledno. Pavle pokušava da vjernicima crkve u Korintu pokaže da dar, koji su oni smatrali najvčažnijim, tj. govorenje jezika nije na vrhu ljestvice.

On koristi sedam pitanja (stihovi 29-30) da bi objasnio princip raznolikosti duhovnih darova među različitim vjernicima, dok naglašava jedinstvo njihovog izvora. On, takodje, opovrgava tvrdnju da Duhom ispunjene osobe moraju da govore jezike.

Važno je naglasiti da je od 4 liste duhovnih darova u Novom zavjetu dar govorenja jezika spomenut na samo dvije (1. Kor. 12,10, 12,28.30) i to na posljednjem mjestu. Nasuprot tome, jedini duhovni dar, koji se ojavljuje na sve četiri liste je proroštvo (Rim. 12,6; 1. Kor. 12,10; 12,28; Ef. 4,11). Na jednoj listi proroštvo se nalazi na prvom mjestu (Rimlj.), na dvije list je na drugom (1. Kor. 12,28; Ef. 4,11) i na preostaloj se nalazi u sredini (1. Kor. 12,10). Visoko mjesto proroštva i posljednje mjesto jezika i tumačenja ne može biti stvar slučaja; to je, bez sumnje, Pavlov promišljeni plan, kojim je htio da dar govorenja jezika stavi na prvo mjesto u niz duhovnih darova koji služe za podizanje crkvi.

¹Vidi Volter F. Oto, Dionysius (drugo izdanje; qeipzig, 1939). Kristijan Volf, Der erste Brief des Paulus an die Korinther "Theologischer Handkommentar zum Neuen Testament, 7/II" (Berlin; Evangelische Verlagsanstalt, 1982) 98-99.

²Vidi drugo poglavlje.

³Conzelman, Der erste Korinther, 246, ispravno naglašava da Pavle u sedmom stihu ističe riječi "opšte dobro".

⁴Prevodioci jezika nisu posebno uvršteni u ovu listu, ali se ipak spominju 12,30.

b) 1. Korinćanima 13. U ovom poglavlju Pavle predstavlja najbolji put, to je put ljubavi. Riječ je o agape ljubavi. To je ona najuzvišenija vrsta, ljubav koju je Otac pokazao kada je dao svoga jedinorodnoga Sina (Jovan 3,16).

Prvi dio naglašava superiornost ljubavi (stih 1-3), drugi dio govori o potrebi ljubavi (stih 4-7), i posljednji dio naglašava njeno vječno trajanje (stih 8-13). U kontekstu darova Svetog Duha, koji su različito rasporedjeni, Pavle naglašava da je sklad ljubavi rod Duhovni (Galatima 5,22-23). Ne može se izjednačiti on sa najobilnijom upotrebom bilo kojeg duhovnog dara.

Rod ljubavi daje Sveti Duh (Rimljanima 5,5). Čak je veći od proroštva i jezika (1. Kor. 13,1) Oba dara će nestati, ali ljubav nikad neće (stih 8).

c) 1. Korinćanima 14. Pavle sažima prethodno poglavlje u 1. Kor. 14 riječima: "Držite se ljubavi."

Preostali dio ovog poglavlja govori o duhovnim darovima proroštva i jezika, izražavajući nadu da vjernici zaista žele duhovne darove (14,1). Pavlova je namjera da proroštvo stavi iznad jezika.

1. Kor. 14 se može podijeliti na dva dijela. Prvi se bavi pitanjem proroštva i govorenja jezika (stihovi 1-25), dok drugi dio tretira problem reda u toku hrišćanskog bogoslužjenja.

Ova glava sadrži i Pavlovo učenje o govorenju jezika. Usmjerićemo svoju pažnju na razmatranje tog predmeta iz 1. Kor. 14.

Na osnovu konteksta Pavlovog podučavanja, možemo analizirati ono što on kaže u vezi govorenja jezika u okviru ovog diskutabilnog poglavlja.

Ne postoji nagovještaj da je fenomen govorenja jezika iz 1. Kor. 14 satanska patvorina. Pavle je uvrstio jezike među duhovne darove koji se dobijaju od Duh Božijeg. Važno je primjetiti da u ovom poglavlju Pavle tri puta spominje govorenje jezika ili jezike.¹

3. GOVORENJE JEZIKA U MODERNIM PREVODIMA (riječ je samo o prevodima Biblije na engleski jezik, prim. prev.)

Engleski prevodi, isto kao i oni drugih modernih jezika, otkrivaju složanost problema govorenja jezika u 1. Kor. 14. Već je bilo riječi o tome da prevodioci u prevod umeću riječi koje ne postoje u izvornom tekstu ili da različito prevode istu grčku riječ iz izvornog teksta. Postoje i druge nepravilnosti. NJima ćemo se sada pozabaviti.

Pridjev nepoznat, koji se u King Džejms Verziji nalazi u 1. Kor. 14,2.4.14.19.27 ne postoji u izvornom grčkom tekstu. NJega su umetnuli prevodioci. Nova verzija King Džejms kao i prevodi NASB, RSV I NRSV, ne sadrži tu umetnutu riječ.

NJu Inšliš Bajbl (NEB) prikazuje grčki termij jezik kao ekstatično izražavanje, govor, jezik² ili kao govor/jezik ekstaze³. Medjutim, ne postoji tekstualna

¹1. Kor.12,10a,b.28.30; 13,1.8; 14,2.4.5a.b.6.9.13.14.18.19.23.26.27.39.

²1. Kor. 12,10.28; 14,6.9.13.19.26.27.39.

³1. Kor. 12,30; 13,8; 14,2.4.5a.b.23.

osnova za upotrebu riječi ekstatičan ili ekstaza.¹ Ovi termini su rezultat problematičnog tumačenja riječi jezik.

Prevod Biblije na engleski jezik pod nazivom Djeruzalm Bajbl (JB) sadrži drugu vrstu izmjena. Svaki put kada se u grčkom izvornom tekstu spominje termin jezik, JB ga prevodi sa darom jezika. Tako je riječ dar umetnuta, te se razlika između jednine i množine termina jezik ne može primjetiti u ovom prevodu.

D Gud NJuz Bajbl, tzv. Tudejs Ingliš Veržn (TEV), sa svojim prevodima na mnoge druge moderne jezike, također, koristi riječ koja se ne pojavljuje u grčkom tekstu. Pridjev čudan se umeće svaki put prije riječi jezik u 1. Kor. 14. Ova riječ jezike opisuje kao nešto što Pavle možda jeste, a možda i nije imao na umu, oslanjajući se na tumačenja modernih teologa. Pošto nema podršku u izvornom grčkom tekstu, mora se posmatrati kao riječ koju su umetnuli prevodioci.

Prevod Biblije na engleski jezik nazvan NJu Internešnal Vržn (NIV) u 1. Kor. 14 koristi termin jezik s tim da na margini dodaje alternativu u vidu izraza "drugi jezik", i to uz stihove 2,4,13,14,19,26 i 27, te izraz "drugi jezici" uz stihove 5,6,18,22,23 i 39. Ova alternativa za jezik ili jezike je "rezultat razumijevanja govoreja jezika kao govorenja ljudskih jezika prije nego besmislenog ekstatičnog govora."²

NJu Rivajzd Standard Veržn (NRSV) koristi imenicu jezik (language) svaki put u Djelima 2 gdje u izvornom tekstu stoji riječ glossa. Međutim, ovaj prevod u 1. Kor. 14 koristi riječ jezik (tongue) svaki put kada se on pojavljuje i u grčkom tekstu. To na neopreznog čitaoca može ostaviti utisak o dvije različite riječi koje se kriste u grčkom originalu u Djelima 2 i 1. Kor. 14. Prema tome, stvara se utisak da se u tim tekstovima spominju 2 različita dara, koja nisu međusobno srodna.

Može biti veoma zanimljivo što novo izdanje prevoda Biblije na njemački poznato pod nazivom Džrman Bajbl ili "Elberfelder Bibel" (iz 1986), koje važi za najbukvalniji prevod koji je dostupan na njemačkom jeziku i koji je najvjerniji originalnom tekstu, kristi riječ jezik (njemački "Sprache") svaki put kada se u 1. Kor. 12-14 upotrebljava grčka riječ glossa. Drugim riječima, ovaj prevod prikazuje da se dar jezika iz 1. Kor. 12-14 sastoji od govorenja pravih jezika.

Ovi primjeri izmjena u modernim prevodima sa umetanjem termina koji ne postoje u izvornom jeziku i zamjenom termina jezik sa drugim riječima su pravi dokaz za tvrdnju da je tekst iz 1. Kor. 14 problematičan. Zbog toga, nije ispravno sa stanovišta metodologije tumačiti cijeli fenomen govorenja jezika u Novom zavjetu na osnovu svima poznatog problematičnog teksta iz 1. Kor. 12-14, ili samo 1. Kor. 14, samo zato što je to najduži tekst koji govori o ovj temi. Ovaj dio Svetog pisma nije prikladan da se smatra jedinim ključem za razumijevanje novozavjetnog fenomena govorenja jezika.

Kratak pregled razlika u prevodima također obavještava čitaoca o razlici između "Formalnog prevoda", koji slijedi izvorni tekst skoro doslovni i "dinamičnog

¹Robert H. Gandri, "Ecstatic Utterance (N.E.B.)?" Journal of Theological Study, N.S. 17 (1966), 299-307.

²S.M.Robek, "Tongues, Gift of," The International Standard Bible Encyclopedia, urednik G.V.Bromili (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1988),4:872.

prevoda", koji prati tok misli i prevodiocu daje slobodu.¹ U ovom drugom slučaju prevod postaje više tumačenje ili čak mini komentar. Dobro bi bilo da analiziramo jezik iz izvornog teksta 1. Kor. 12-14.

4. TERMINOLOGIJA GOVORENJA JEZIKA

Da li se jezik, koji je Pavle koristio prilikom opisivanja fenomena govorenja jezika, razlikuje od onog drugih novozavjetnih opisa govorenja jezika? Da li je jezik koji Pavle upotrebljava za govorenje jezika identičan religioznom ekstatičnom govoru okolnih helenističkih paganskih religija? Da li Pavle u 1. Kor. 12-14 opisuje fenomen koji su hrišćani u Korintu usvojili od svoje paganske okoline? Ovu vrstu pitanja i problema ima na umu svaki pažljivi čitalac navedenih poglavlja iz 1. Kor. Zbog toga je neophodno da obratimo pažnju na jezik koji Pavle koristi kada piše o govorenju jezika. Trebalo bi da se uporedi sa jezikom iz ostalog dijela Novog zavjeta i kulturnog okruženja crkve u Korintu.

Riječ jezik se u 1. Kor. 12 pojavljuje 4 puta² dva puta u 1. Kor. 13³ i 17 puta u 1. Kor. 14⁴, a sve ukupno 23 puta. Važno je napomenuti da svaki put, i to bez izuzetaka, da je riječ jezik zamijenila grčku riječ glossa, istu riječ koja je zapisana u Marku, u Hristovom proročanstvu o novim jezicima, i koju Luka upotrebljava u Djalima kada opisuje iskustvo na dan Pedesetnice, te pojavljivanje ovog dara jezika u Cezareji i Efesu.

Postoji još jedna primjedba. Svaki put kada se pojavljuje izraz govoriti jezike (12 puta)⁵ glagol govoriti je prevod istog grčkog glagola lalein, glagola koji upotrebljava Luka u Djelima za govorenje jezika i Marku u Marku 16,17. To znači da postoji apsolutna jednakost jezika u svakom tekstu Novoga zavjeta koji tretira pitanje govorenja jezika.

Neki teolozi tumače grčki termin glossa, jezik, kao zastario, čudan ili misteriozan način izražavanja, ekstatičan po prirodi.⁶ U grčkom jeziku termin glossa se može odnositi na "zastarjelu ili stranu riječ".⁷ Bilo kako bilo, to se još uvijek razlikuje od onoga što smatraju zastupnici ove hipoteze. Ustvari, upotreba termina glossa kao

¹Vidi E.A.Nida i S.R.Tabor, The Theory and Practice of Translation (qeyden; E.J.Brill, 1969); Gerhard F. Hasel, Understanding the giving NJord of God (Mountain Vienj, CA: Pacific Press, 1980), 100-105.

²1. Kor. 12,10a.b.28.30.

³1. Kor. 13,1.8.

⁴1. Kor. 14,2.4.5a.b.6.9.13.14.18.19.23.26.27.39.

⁵1. Kor. 12,30; 13,1; 14,2.4.5a.b.6.13.18.23.27.39.

⁶S.Klemens, "The Speaking in Tongues of the Early Christians," Expository Times 10 (1898/99), 344-352; qindsej Deuar, "The Problem of Pentecost," Theology 9 (1924), 249-259; V.S.Tomson, "Tongues at Pentecost, Acts ii," Expository Times 38 (1926/27), 284-286; F.S.Sajng, "The Spirit in the Pauline Epistles," Church quarterly Revienj 119 (1934) 79-93; Ajra Dž. Martin, "Glossolalia in the Apostolic Chruuch," JBq 63 (1944), 123-130.

⁷qidel i Skot, A Greek-English qexicon, I, 353. Vidi i F. qibker, Reallexikon des klassischen Altertums (osmo izd., 1914), 418.

odrednice za razumljiv, shvatljiv jezik utiče i na njeno korištenje u vanbiblijskom grčkom jeziku.¹

Kakvi se dokazi mogu pronaći u prevodu Biblije na grčki (Septuaginti i Novom zavjetu) kao podrška hipoteze koja kaže da je glosolalija oblik govora koje je nerazumljiv? Kao što sm prikazali u drugoj glavi ovoga rada, analiza upotrebe termina glossa u Novom zavjetu pokazuje da se on samo koristi za jezik kao organ govora² i za razumljivi ljudski jezik³. A to, takodje, važi i za upotrebu termina u Septuaginti. Čak i u Isaiji 29,24, 32,34, gdje izgleda da on upućuje na mucanje, ne postoji nikakav pokazatelj ekstaze ili nečega sličnog tome.⁴ Čak se i u ta dva teksta odnosi na jezik⁵. Tako je vrlo vjerovato da upotreba imenice glossa u Bibliji ne podržava ideju ekstatičnog načina izražavanja.

Primjećeno je da grčki pridjev heteros, drugi (Djela 2,4) nedostaje u 1. Kor. 12-14. Neki teolozi su, zato, tvrdili da se Pavlov jezik razlikuje od onoga u Djelima. Da li je ovo izostavljanje pridjeva drugi presudno u tolikoj mjeri da se dva fenomena govorenja jezika moraju razdvojiti? Moramo imati na umu da heteros, drugi, se ne nalazi u 1. i 2. Solunjanima, Titu i Jovanu (osim u 19,37), Marku (osim u 16,12), 1. i 2. Petrovoj, te u Jovanovim poslanicama. Nije neophodno da se kristi nakon Djela 2,4 u izrazu govorenje jezika zato što se u ovom tekstu govorenje jezika predstavlja kao nešto što je drugačije, i znači da je onaj, koji je primio dar na dan Pedesetnice, govorio različite jezike koji su se razlikovali od maternjeg jezika govornika i koji su mu do tada bili nepoznati.⁶ Treba naglasiti da se grčki izraz glossa lalein, doslovno govoriti jezike, takodje pojavljuje u Djelima 10,46 i 19,6 bez pridjeva. To može naznačavati da je nakon iskustva na dan Pedesetnice govornje jezika postalo stručna odrednica⁷ sa tačno utvrđenim značenjem gdje se pridjev drugi podrazumijeva i bez ponavljanja. Vrlo je vjerovatno da je kraći oblik govorenja jezika bez člana u grčkom tekstu i bez pridjeva, skraćeni izraz dužeg izraza "govorenje novih/drugih jezika" koje postoji samo u Marku 16,17 i Djelima 2,4.⁸ Tako, upotreba izraza u Djelima 10 i 19 i 1. Kor. 12-14 može predstavljati kraći oblik izvorno dužeg izraza. Engelson kaže da izvorni termin postoji u nerekonstruisanoj prošlosti,⁹ ali je vjerovatnije da postoji u Marku 16,17 i Djelima 2,4 gdje je pridjev prisutan u oba slučaja. Neizbježno je zaključiti da je hrišćansko govorenje jezika, a slično postoji i u

¹Robert H. Gandri, "Ecstatic Utterance (N.E.B.)?" Journal of Theological Study 17 (1966), 299-307.

²quka 1,64; 16,24; Marko 7,33.35; Djela 2,26; Rim. 3,13; 14,11; Jakov 3,5; 1. Jov. 3,18; 1. Kor. 14,9; 1. Pet. 3,10; Otk. 16,10.

³Djela 2,6.11; Pil. 2,11; Otk. 5,9; 7,9; 10,11; 11,9; 13,7; 14,6; 17,15.

⁴Gandri, "Ecstatic Utterance," 299-302.

⁵Ford, "Tonjard a Theology of Speaking in Tongues," 277.

⁶H.V.Bejer, "heteros," Theological Dictionary of the New Testament, urednik G. Kittel (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1983), 2:703.

⁷Deling, NJorship in the New Testament, 32: "Izraz glossais lalein je tehnički termin, upotrebljava se bez člana."

⁸Vidi A. Blass, F.Debruner i R.Fank, A Greek Grammar of the New Testament and Other Early Christian Literature (Chicago, Iq: University of Chicago Press, 1961), 254.

⁹Engelsen, Glossolalia, 92-93, 100, 161,176, 191.

antičkom svijetu, jasno počelo na dan Pedesetnice.¹ Dar govorenja jezika, kao iskustvo na dan Pedesetnice, je "novo stvaranje"², koje poduzima Sveti Duh.

Ne treba da ponavljamo ono što je bilo rečeno u drugom poglavlju ovoga rada u vezi jedinstvene upotrebe jezika za govorenje jezika u Novom zavjetu. Taj grčki izraz se upošte ne upotrebljava van stranica Novoga zavjeta. Zbog toga je stvoreno nekoliko hipoteza koje kažu da je fenomen govorenja jezika iz 1. Kor. ustvari glosolalija, tj. nerazumljiv i neartikulisan govor besmislenih slogva. Jedna od glavnih hipoteza je ona koja nevozavjetni fenomen tumači pomoću religijsko-istorijskih sličnosti. Ovome ćemo se vratiti malo kasnije, iako smo jedan dio problema već razmotrili u drugoj glavi.

Još jedna hipoteza kaže da se navodno iskustvo glosolalije u Korintu može terminološki objasniti pomoću grčkog termina *laleo*. Stari crkveni otac Origen je već bio razmišljao o nekoj vrsti govorenja. U novije doba se ponovo pretpostavlja da *laleo* označava neku vrstu nejasnog govorenja ili nešto što je slično tome terminu.³ Ova hipoteza predstavlja govorenje jezika kao glosolaliju, tj. neartikulisani i nerazumljivi govor, ali ipak priznaje da se glosolalija ne može izvesti iz termina jezik. Bilo kako bilo, ona ne zapaža neke važne činjenice o upotrebi termina *laleo* u 1. Kor. 14. U devetom stihu tog teksta Pavle koristi riječ *laleo* kada govori o govorenju koje je poznato u smislu aktivnosti uma. U 1. Kor. 14,29 se daje nalog dvojici ili trojici proroka da govore i oni počinju da govore obične jezike. U 1. Kor. 14,34-35 im se ne dopušta da govore. Opet je riječ o običnom govoru normalnog ljudskog jezika. Tako Pavle koristi riječ *laleo* u 1. Kor. 14 u kontekstu govorenja jezika (stih 9), govorenja proroka (stih 29), govorenja žana u crkvi (stih 34.35). Takav kontekst dozvoljava da se riječ *laleo* odnosi na običan ljudski jezik. Možemo se složiti sa zaključkom Dž.M. Forda koji kaže da "se Pavlova upotreba riječi *laleo* (infinitiv *lalein*) ne protivi tvrdnji da su jezici ustvari ljudski jezici"⁴.

Ovaj zaključak podržava i citat iz Isaije 28,11 i 1. Kor. 14,21 gdje se kaže da će usne stranaca, tj. Asiraca, govoriti (*laleo*) narodu Izrailja drugim jezicima, a to su jezici⁵ koje ne razumiju oni koji govore samo jevrejski.

Možemo tvrditi, na osnovu prethodnih razmatranja, da ne postoji terminološki razlog koji bi opravdao zaključak da se terminologija govorenja jezika iz 1. Kor. 12-14 na bilo koji način razlikuje od ostalog dijela Novog zavjeta. Tako ne postoji ni opravdanje za tvrdnju koja kaže da se govorenje jezika u Kkorintu odnosi na glosolaliju, tj. "isprekidan govor osobe koja se nalazi u religioznom zanosu"⁶ ili nečemu sličnom tome.

¹q.Karlajl Mej, "A Survey of Glossolalia and Related Phenomena in Non-Christian Religions," Speaking in Tongues. A Guide to Research in Glossolalia, urednik Votson E. Mils (Grand Rapids, MI:Eerdmans, 1986), 54. Mej raspravlja o različitim antičkim fenomenima za koje smatra da su slični glosolaliji, ali ne može da napravi jednu direktnu analogiju.

²Ž.Getman, "qa Pentecote premices la nouvelle creation," Bible et vie chretienne 27 (1959), 59-69.

³Vidi Ričardson u futnoti broj dva na 79. stranici.

⁴Dž. Masinbird Ford, "Tonjard a Theology of Speaking in Tongues," Speaking in Tongues. A Guide to Research on Glossolalia, urednik Votson E.Mils (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1986),277.

⁵Teodor Zan, Die Apostelgeschichte des qucas (qepzig/Erlangen, 1922), 104.

⁶Arnt, Gingrič i Danker, A Greek-English qexicon, 162.

Mi ćemo se zadržati na klasičnoj definiciji govorenja jezika, tj. na tekstu iz Djela 2 koji govori o događajima na dan Pedesetnice. To je jedini tekst u Novom zavjetu koji sadrži definiciju govorenja jezika. Naša je tvrdnja da: 1) u Novom zavjetu postoji samo jedan dar jezika koji se dobija od Svetog Duha, 2) je govorenje jezika isto u cijelom Novom zavjetu, što podržava ista terminologija, kontekst rada Svetog Duha i jedinstvenost govorenja jezika ranih hrišćana i 3) je taj govor neekstatičan po prirodi.¹ Naredni dijelovi našeg istraživanja govorenja jezika u 1. Kor. 12-14 će otkriti da li je ova tvrdnja, bazirana na lingvističkom i terminološkom polju istraživanja, ispravna.

5. GOVORENJE JEZIKA I JEZIK ANDJELA

Jena hipoteza polazi od 1. Kor. 13,1 kao ključa za tumačenje Pavlovog govorenja jezika. Osobe koje je zastupaje tvrde da je govorenje jezika "govor anđela u kome se otkrivaju tajne nebeskog svijeta".²

Da li Pavle zaista namjerava da izjednači govorenje jezika sa jezikom anđela? Njegove riječi glase: "Ako jezike čovječje i anđeoske govorim, a ljubavi nemam, onda sam kao zvonu koje zvuči ili praporac koji zveči" (1. Kor. 13,1).

Šta se zna o anđeoskom jeziku? Nekoliko tekstova jevrejske literature govori o govoru anđela. Za taj jezik se kaže da je "anđeoski dijalekt" (aggelike dialektos)³ koji je otkriven u apokrifnom spisu Jova, pisanom u 1. vijeku prije ili poslije Hrista⁴. U ovom dokumentu postoji aluzija na tri kćerke, od kojih se jedna izražava govorom (dialektos) anđela(48,3).⁵ Postoji još jedna aluzija na dijalekat arhonta (49,2), dijalekt heruvima (50,2) i osobni dijalekt (57,2) kojim svaka kćerka govori.⁶ Treba napomenuti da je u ovom jevrejskom dokumentu riječ govor/dijalekat prevod grčke riječi dialektos. Sa druge strane, Pavle ne koristi taj termin u 1. Kor. 13,1 u svojoj aluziji na jezike anđela. On upotrebljava riječ glossa, jezik, umjesto dialektos, dijalekat. Tako ne postoji sličnost

¹Devid q. Bejker, "The Interpretation of 1 Corinthians 12-14," Evangelical quarterly 46/4 (1974), 230 ističe da je Pavle predstavljao govorenje jezika vjerovatno kao "govorenje stranih jezika". On je bio protiv govorenja jezika ekstatičnih po prirodi: "Ali pravila koja Pavle daje radi kontrolisanja dara u 1. Kor. 14,26-33, zajedno sa iskustvom onih koji su to praktikovali, naznačava da je govorenje nešto što je van kontrole pojedinca, te da se zato ne treba opisati kao ekstatično" (str. 229-230).

²V.Boset citiran od strane Bema, "glossa," 1:726.Vidi Arnt, Gingrič i Danker, Greek-English lexicon of the New Testament, 162. Vidi takodje Stjuart D. Kiri, "Speaking in Tongues," Interpretation 19 (1965), 278-79, ponovo štampano u Speaking in Tongues. A Guide to Research on Glossolalia, urednik Votson E.Mils (Grand Rapids, MI:Eerdmans, 1986), 91-92.

³Vidi Kiri, Speaking in Tongues, 93.

⁴R.Tornhil, "The Testament of Job," u The Apocryphal Old Testament, urednik H.F.D.Sparks (Oxford University Press, 1984), 618; R.P.Spittler, "Testament of Job," The Old Testament Pseudepigrapha. Vo. 1: Apocalyptic literature and Testaments, urednik Džejms H. Čarlsvort (Garden City,NY: Doubleday, 1983), 829.

⁵Prevod Torntona, str.646. Osvrt Spittlera (vidi futnotu iznad), "ona je govorila ekstatično anđeoskim dijalektom" (866), nije ispravan.

⁶Ovo su Spittlerovi prevodi, str. 866-867.

vezana za terminologiju sa ovim jedinim dokumentom starog svijeta u kome se spominje jezik andjela, pa se ni ideologije ne podudaraju.

Rad Stjuarta Kirija o andjeoskom jeziku otkriva da ne postoji dokaz da su ljudi govorili andeoski jezik, niti postoji vodič koji može objasniti kako se taj jezik može prepoznati.¹ F.F. Brus kaže da niko ne treba na prečac da zaključuje da su Pavle ili korinćanska crkva ukazivali na mogućnost govorenja andjeoskih jezika.²

Moramo priznati da Pavle u 1. Kor. 13,1 govori hipotetično,³na što upućuje grčka uslovna rečenica. Pavle upotrebljava kondicionalni veznik ean,⁴ ako, iza kojeg stoji konjunktiv lalo.⁵ Takva vrsta kondicionalne rečenice u grčkom jeziku ne govori o stvarnosti. Izgleda da Pavle govori hiperbolično da ako su mu sve jezičke mogućnosti, uključujući i andjeoski govor, na raspolaganju, a ljubav mu još jedino nedostaje, onda mu sve to što ima ništa ne znači. "Pretpostavlja se da Pavle ne govori jezike andjela..."⁶

Priroda kondicionalne rečenice sa hipotetičnom prirodom one Pavlove u 1. Kor. 13,1 sasvim jasno govori da ključ za razumijevanje Pavlovog govorenja jezika nikako ne može biti ovaj tekst. Tako će moderni glosolalisti, sa sintaksičke, lingvističke i komparativne tačke gledišta, teško moći da se pozovu na ovu rečenicu kao dokaz identiteta glosolalije koja je prisutna među njima.

6. GOVORENJE JEZIKA KAO KAZIVANJE TAJNI

Pavle razvija temu o proroštvu u 1. Kor. 14 upoređujući je sa govorenjem jezika. U 1. Kor. 14,2 osoba koja govori jezik govori tajne po Duhu (NRSV).⁷

NASB prevodi taj stih izrazom "u svom duhu govori tajne". Ova verzija dozvoljava alternativni prevod na margini,⁸ ali termin duh shvata kao ljudski duh u kome govornik govori jezike.

U KJV jednostavno piše "u duhu" (što je slučaj i sa NKJV, JB i drugim prevodima), bez objašnjenja da li se radi o ljudskom ili Svetom Duhu. Prevod u duhu je moguć sa razliku od revoda u svom duhu, zato što riječ "svom" ne postoji u izvornom grčkom tekstu.

¹Kiri, Speaking in Tongues, 94.

²Brus, 1 and 2 Corinthians, 125.

³Robertson i Plamer, First Corinthians, 314.

⁴Prevod AV "mada govorim" nije tačan u odnosu na grču kondicionalnu rečenicu, osim ako se ne shavati kao konjunktiv.

⁵Konzelman, Der erste Korinther, 262 kaže da "jezik ne zahtijeva izjednačenje govora andjela i govorenja jezika." E.Endrjus, "Tongues, Gift of," IDB (1962), 4:762, ovako gleda na stvar: "To je bezvrijedna spekulacija."

⁶Ford, "Tonjard a Theology of Speaking in Tongues, 277.

⁷Postoji zanimljiva zapadna tekstualna varijanta: "ali Duh govori." Ovo nije izvorna verzija, nego ona koja upućuje na rano razumijevanje originalnog teksta. Vidi K.Aland, M. Bek, B.Mecger i Alen Vikgren, The Greek New Testament (Stuttgart: NJurtembergische Bibelgesellschaft, 1966), 608.

⁸Na margini NASB verzije piše: "Ili od strane Duha."

Pavle ostaje pri tome da je govorenje jezika u Korintu duhovni dar (1. Kor. 12,10.28.30) koji se dobija od Svetog Duha.¹ Zbog toga se aluzija na "duh" u okviru šireg konteksta vjerovatno odnosi na Sveti Duh. U ovom je slučaju on izvor tajne koja se kazuje.

"Tajne" koje kazuje govornik jezika nisu tajne, niti "tajne istine". Riječ tajne u Pavlovim spisima imaju važno mjesto. To, takodje, važi i za Novi zavjet u cjelini.² Pavle je tak koji najopširnije objašnjava tajne.

Sam termin (grčki *mysterion*) se pojavljuje nekoliko puta u 1. Kor. (2,1.7; 4,1; 13,2; 14,2; 15,51). Ali riječ dostiže kulminaciju u poslanici Kološanima i Efescima, gdje e koristi bar deset puta.³

Zanimljivo je akko Pavle tretira ovaj termin, a naročito oblik množine koji postoji i u 1. Kor. 14,2. On se koristi samo tri puta u 1. Kor. i nigdje više u Novom zavjetu. Prvo se pojavljuje u 1. Kor. 4,1. Pavle insistira na tome da su on i njegovi saradnici "nadzornici Božijih tajni" (NRSV). Bog ima "tajne" koje je povjerio Pavlu i njegovim saradnicima da ih kao nadzornici nadgledaju. Ove božanske tajne predstavljaju široko prostranstvo hrišćanskog učenja.⁴

Druki tekst se nalazi u 1. Kor. 13,2. Odnosi se na tajne u okviru Pavlove tvrdnje da "ako znam sve tajne i sva znanja,... a ljubavi nemam, ništa sam". Kaže se da "Pavle koristi riječ tajna da označi eshatološku volju Božiju..."⁵ Ovo upućuje na tvrdnju da je Bog postao poznat davši otkrivenje svoje volje i plana koji je jednom bio skriven od čovjeka.

Riječ tajna se koristi u jednini u 1. Kor. 15,51: "Evo vam kazujem tajnu; jer svi neećmo pomrijeti, a svi ćemo se pretvoriti ujedanput..." Ona tu predstavlja otkrivenje činjenice da neki neće umrijeti i da će biti preobraženi u trenutku kada Hristos dodje po drugi put.

U 1. Kor. 2,7 termin tajne se po prvi put upotrebljava u ovoj poslanici. Pavle potvrđuje: "Nego govorimo premudrost Božiju u tajnosti skrivenu, koju odredi Bog prije svijeta za slavu." U širem kontekstu svoje tvrdnje, on upotrebljava termin tajna da obuhvati čitav božanski plan spasenja koji je Bog otkrio ovim jednim širokim terminom⁶. Tajna je nešto što otkriva Bog usmjeravajući pažnju na Hrista i propovijedanje Hrista.⁷ Ideja o otkrivenju predstavlja osnovu za ideju tajne.

Upotreba u 1. Korinćanima pokazuje da su tajne nešto pozitivno. Tajnu je jednom sakrio Bog, da bi kasnije otkrio svima. To je u skladu sa upotrebom ovog termina u jednini u Pavlovim spisima. Izgleda da su A. Robertson i A. Plamer u pravu kada objašnjavaju: "Misterion u Novom zavjetu označava istinu od Bogu, jednom skrivenu, ali

¹Vrus, 1 and 2 Corinthians, 130; Baret, The First Epistle to the Corinthians,315; F.D.Nikol, urednik, Seventh-day Adventist Bible Commentary,VI 788: "To znači, pod uticajem Duha,..."

²G.Bornkam, "mysterion in the Nenj Testament," Theological Dictionary of the Nenj Testament, urednik G.Kitel (Grand Rapids, MI:Eerdmans, 1967), 4:817-24.

³G.V.Barker, "Mystery," The International Standard Bible Encyclopedia, urednik G. V. Bromili (Grand Rapids, MI:Eerdmans, 1986), 3:453.

⁴Ibid.

⁵Volf, Der erste Brief des Paulus an die Korinther, 121.

⁶R.E.Braun, "The semitic Background of the Nenj Testament Mysterion," Biblica 39 (1958), 437.

⁷Bornkam, "mysterion in the Nenj Testament," 819-20.

sada očiglednu."¹ U 1. Kor. 14,2 tajne su istine o Bogu koje je On jednom sakrio, a koje su sada poznate i otkrivene u punom svjetlu. Pomoću Svetog Duha govornik jezika kazuje ove tajne, tj. Božiju istinu i poruku o Hristu nekad sakrivenu, koja je sada potpuno poznata. Ali ove tajne nisu razumljive. Pavle zato kaže da onaj koji govori jezike treba da govori o stvarnim tajnama ili istinama Božijim, nekada sakrivenim ali sada otkrivenim, ali čak iako oni pričaju o njema, uz pomoć Svetog Duha, one neće biti korisne ako drugi ne razumiju šta se govori.

Ključna misao u 1. Kor. 14,2 je da ljudi, slušaoci, moraju imati koristi od duhovnog dara govorenja jezika. Ako ne mogu da razumiju, onda onaj koji govori jezike govori samo Bogu, jer ljudi nisu u stanju da razumiju onoga koji propovijeda božanski otkrivene tajne.

Ako se ispravno shvati, ovaj važan uvodni stih o jezicima zapisan u 1. Kor. 14,2 ne tvrdi da onaj koji govori jezike govori u svom duhu samo Bogu i da je to svrha govorenja jezika. Ne znači da je njegovo govorenje jezika ekstatično po prirodi kao proizvod besmisleno izgovaranja slogova, samo zato što ga slušaoci ne razumiju. Ne kaže se da je ono što se govori tajna, te da je toga radi govor nerazumljiv.

Vidjeli smo da su tajne, koje su nekad bile sakrivene, natprirodna Božija otkrivenja o Hristu. Tajne označavaju hrišćansko učenje apostola i učitelja,² u 1. Kor. 14,1. U drugoj poslanici Pavle moli Efežane da se mole za njega da može da obznani tajnu jevandjelja (Ef. 6,19).

1. Kor. 14,2 tako ne naznačava da je govorenje jezika glosolalija, tj. nerazumljivi govor besmislenih slogova u kome su tajne kao sakrivene tajne jedino poznate Bogu. Ovaj tekst je u skladu sa govorenjem jezika, tj. govorenjem poznatog ljudskog jezika pomoću koga otkrivene Božije tajne postaju znane ljudskom rodu.

7. GOVORENJE JEZIKA I RAZUMIJEVANJE

Koncept razumijevanja je od velike važnosti za Pavlovu raspravu o govorenju jezika u 1. Kor. 14. U drugom stihu se kaže da ga niko ne razumijevaše (NIV) ili njih (NRSV). Riječi "njega/njih" ne postoje u izvornom tekstu pa su ih prevodioci umetnuli.

Trebalo bi da pažljivo analiziramo šta se podrazumijeva pod riječju razumjeti i ko je taj koji razumije. U tekstu se jasno kaže da oni, koji slušaju osobu koja govori jezike, je ne razumiju. Budući da ga slušaoci ne razumiju, govornik jezika govori Bogu, a ne ljudima. I bez obzira što on govori, i što ga ljudi čuju, ipak ne mogu da ga razumiju.

To što ljudi ne razumiju šta govornik kazuje ne mora da znači da je njegov govor ekstatičan, ili da predstavlja nerazumljivo brbljanje, ili da izgovara besmislene slogove. To jednostavno znači da među slušaocima ne postoji osoba koja razumije

¹A. Robertson i A. Plamer, A Critical and Exegetical Commentary on the First epistle to the Corinthians (drugo izd.; Edinburgh; T. and T. Clark, 1914), 306.

²Viljem F. Arnt, F. Vibur Gingrič i Frederik V. Danker, Greek-English lexicon of the New Testament and Other Early Christian literature (drugo izd.; Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1979), 530.

strani jezi, koji on govori. Zbog toga Pavle insistira na osobi koja može da prevodi (stihovi 13.27). Pitanje tumačenja ćemo tretirati nešto kasnije.

Problem razumijevanja je povezan sa stihom koji se u ovom poglavlju pojavljuje nešto kasnije, ali koji sada zahtijeva našu pažnju. 1. Kor. 14,9: "Tako i vi ako nerazumljivu riječ rećete jezikom, kako će se razumjeti šta govorite? Jer ćete govoriti u vjetar." Prvi dio rečenice je ispravnije preveden, i upućuju na jezik kao organ u ustima govornika¹, od koga potiču riječi ili govor.

Za govor se kaže da je nerazumljiv (NRSV; NIV; itd.) ili da nije jasan (NASB), niti lak za razumijevanje (NKJV). Grčka riječ *eusemos*, koja se koristi u ovom tekstu, se ne pojavljuje na drugom mjestu u Novom zavjetu. U grčkom jeziku van stranica Novog zavjeta ona označava nešto što je "lako prpozatljivo, jasno, razgovijetno".²

Da li je ovaj govor o kome Pavle piše, i koji se doslovno prevodi kao riječ (Grč. *logos*), glosolalija, odnosno "nerazumljivo brbljanje besmislenih slogova od kojih podsvjeni rad čovjekovog uma stvara besmislene kombinacije?"³ Da li je govor/riječ nerazumljiv ili je težak za razumijevanje, ili nije lako propozatljiv, ili nije jasan, zato što ga samo Bog razumije i što je nepristupačan ljudskom razumijevanju? Da li se ne može razumjeti zato što je sam po sebi nerazumljiv?

Ova pitanja se usmjeravaju na prirodu nerazumljivosti govora. Ne postoji dokaz koji bi potvrdio pretpostavku da grčki termin *logos*, što znači riječ⁴, koji ovdje koristi Pavle i koji se prevodi kao govor, uopšte u sebi sadrži notu nerazumljivog govora. Može se reći, na osnovu upotrebe termina *logos* da govor nije sam po sebi nerazumljiv kao da je iskrivljen govor. Ali on nije prepoznatljiv i jasan zato što ga slušalac ne smatra svojim maternjim jezikom. On nešto čuje, zbuč (grč. *fone*), kao što se kaže u stihu 11, a u stihovima 12-13 ta riječ označava jezik, ali sve dok se govor, odnosno *fone* sa značenjem jezika⁵, ne tumači, tj. prevede, ne može se razumjeti i ostaje nejasan i nerazumljiv slušaocu.

Ova razmatranja vode do zaključka da je razumijevanje problem slušaoca, a ne onoga koji govori. Ono što govornici jezika govore nije u biti ni iskrivljeno brbljanje, niti besmisleno izgovaranje slogova. To je govor jezika koji slušalac ne razumije. Ovaj koncept može pomoći u razjašnjavanju prirode govorenja jezika. Nerazumijevanje je stvar koja stoji do slušaoca, a ne do onoga što je kazala osoba koja govori jezike.

Glagol koji se u 1. Kor. 14,2 prevodi sa razumjeti je grčki termin *akouo*. On ima posebne konotacije koje u mnogome rasvjetljavaju problem razumijevanja. On sadrži misao da su ljudi ustvari čuli govor, *logos*, i jezik, *fone*, osobe koja govori, ali da nisu mogli da razumiju njegovo značenje. Ispravno je zaključiti da grčka fraza "ne znači da su jezici bili nečujni, ili da ih niko nije slušao, nego da ih niko nije razumio"⁶. Razumljivost onoga što je rečeno ne zavisi od prirode zvuka, *fone*, ili govora, *logos*, nego od prirode ljudskih sposobnosti da to razumije.

¹Robertson i Plamer, First Epistle to the Corinthians, 309.

²Arnt, Gingrich i Danker, A Greek-English lexicon, 326.

³Viljem G. McDonald, "Glossolalia in the New Testament," Speaking in Tongues. A Guide to Research on Glossolalia, urednik Watson E. Mills (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1986), 139.

⁴Arnt, Gingrich i Danker, A Greek-English lexicon, 477-79.

⁵Arnt, Gingrich i Danker, A Greek-English lexicon, 871.

⁶Robertson i Plamer, First Corinthians, 306.

Isti grčki termini, odnosno glagol akouo, razumjeti, zajedno sa imenicom jezici, glossa i jezik, fone, postoje u Septuaginti, najstarijem prevodu Starog zavjeta na grčki jezik, u veom a važnom tekstu. Ove kombinacije riječi se koriste u 1. Moj. 11,1-9 u vezi sa pričom o pometnji jezika u vavilonskoj kuli. U 1. Moj. 11,7 u grčkom prevodu piše da je Bog izmiješao njihove jezike, grčki glossa, s ciljem da ne razumiju, akouo, jezik, fone, svojih bližnjih.¹

To što je Pavle upotrebio istu terminologiju izgleda da naglašava da nerazumijevanje onoga što je rečeno ne znači da se nije govorilo ljudskim jezicima. Kao rezultat pometnje jezika u vavilonskoj kuli novi jezik, fone², nije bio razumljiv, akouo, drugima. To što slušaoci nisu mogli da razumiju znači da su oni slušali ali da nisu znali značenje jezika koji se govorio. Ova paralele sa iskustvom vavilonske kule naznačava da je dar govorenja jezika suprotan pometnji jezika koja se desila u vrijeme gradnje vavilonske kule, s ciljem da se omogući sprovođenje Božije volje vezane za propovijedanje radosne vijesti ljudima sa svih jezičkih područja.

Postoji još jedna značajna činjenica. Ako se ispravno shvati, 1. Kor. 14,2 ne uči da je govorenje jezika dato prvenstveno radi Boga. Mnogi moderni glosolalisti kažu da je glosolalija dar koji je usmjeren ka Bogu. Ovaj tekst, međutim, to ne tvrdi. U njemu je govorenje jezika usmeni oblik prenošenja božanskih tajni o planu spasenja koji je ostvaren u Hristu, i koji Bog sada otkriva pomoću Svetog Duha. Taj govor je za slušaoca besmislen sve dok nema prevoda, odnosno tumačenja, koje taj jezik, fone, može načiniti dostupnim onima koje ga ne razumiju.

Pavle naglašava da ukoliko osoba koja sluša govorenje jezika ne može da shvati ono što je rečeno, govornik ustvari govori Bogu (14,2.28), zato što Bog nije ograničen ni na jedan ljudski jezik, Bog je izvor svih duhovnih darova i ako ne postoji niko od ljudi, ko može da razumije govornikov jezik, Bog ga ipak razumije. Sjetimo se da je Pavlova osnovna misao iz 1. Kor. 14 to da je govorenje jezika namijenjeno za izgradjivanje crkve, a ne za samoisticanje.

8. GOVORENJE JEZIKA I HELENISTIČKE MISTERIOZNE RELIGIJE

Široko prijenjivan metod, u okviru savremenog biblijskog tumačenja 1. Kor. 14, je metod povlačenja religio-istorijske paralele sa grčkim misterioznim religijama. Prema tome teolozi istorijsko-kritičkog pravca tumače 1. Kor. 14 na osnovu izvjesnih religioznih zbivanja u helenizmu koja su postojala prije, za vrijeme i nakon perioda apostola Pavla.

Prije mnogo godina R. Rajzenštajn je tvrdio da "mora priznati da manifestacije Svetog Duha u hrišćanstvu nisu jedinstvene, već da pripadaju tajanstvenom zanosu helenizma. Karakteristično je da je Pavle tako jasno prepoznao oprasnost koja se

¹Alfred Ralfs, urednik, Septuaginta (Stuttgart: NJurttembergische Bibelanstalt, 1962), 1:15: "deute kai katabantes sugcheomen ekei auton ten glossan, hina me akousosin hekastos ten phonon tou plesion."

²Grčki termin fone je riječ koja se koristi za jezik na početku događaja o vavilonskoj kuli u rečenici: "Isva zemlja bješe jednih usta, i bješe jedan jezik, phone, svih" (1. Moj. 11,1 ; Septuaginta).

stojala prihvatanju ovog oblika paganskog kulta, ali se nije usudio da to potpuno zaustavi."¹ Reizenštajn je predstavio Pavla kao čovjeka koji je činio kompromise po pitanju religije. Da li je Pavle zaista bio takav čovjek?

Članak koji je Johanes Bem objavio u teološkom rječniku Novoga zavjeta može poslužiti kao još jedan dokaz u kome postoje paralele koje povezuju govorenje jezika u Korintu sa ekstatičnim govorom koji je povezan sa okolnom kulturom. On piše: "U Korintu je, zato, glosolalija nerazumljivo, ekstatično izražavanje. Jedna od načina izražavanja glosolalije je mrmljanje riječi ili zvukova bez ikakve povezanosti u značenju. Paralele za ovaj fenomen se mogu pronaći u različitim oblicima i različitim periodima i mjestima religiozne istorije."² On se oslanja na grčku istoriju gdje vjerovano postoji "čitav niz sličnih fenomena počevši od entuzijastičkog kulta trakijskog Diozizija... pa sve do gatanja delfijskog Frigija, Basidija, Sibila, itd."³ Bem citira brojne tekstove u grčkom jeziku. Dok on govori o paralelama i sličnim fenomenima, nijedan od primjera koje on navodi ne koristi izraz govorenje jezika, nego se umjesto toga poziva na manticizam i druge oblike proricanja. Da li Bem upoređuje jabuke sa narandžama?

Noviji komentari 1. Kor., koje je napisao Kristijan Volf navode primjere religioznog entuzijazma u starim spisima kao što su Eurididovi, Platonovi, Eshilovi, Ijivijevi i Plutarhovi.⁴ Bolfu nije pošlo za rukom da citira bar jedan primjer glosolalije ili govorenja jezika iz antičkog helenističkog svijeta.

Hans Konzelman, koji je napisao cijenjeni komentar 1. Korinćanima, tvrdi da ako neko želi "razotkriti fenomen jezika, treba da slijedi, na osnovu religio-istorijskih paralele... koje su očite naročito u mantičkim proricanjima, povezanim sa Delfima."⁵ I bez ovog hermeneutičkog problema koji se postavlja ovom tvrdnjom, teolozi nisu jedinstveni po pitanju toga da li helenističke paralele treba da se traže u mantičkom gatanju Apolonovog kulta u Delfima ili u orgijastičkom kultu Dionizija.

Gerhard Deling, koji i sam koristi ovu metodu, uprkos tome upozorava da "važan materijal iz Novoga zavjeta mora biti jasno predstavljen. S obzirom na ovo pitanje iz drugih religija dozvoljavaju samo ograničene zaključke kao pomoć prilikom procjenjivanja zbivanja u primitivnim hrišćanskim zajednicama."⁶ Deling se slaže da nepotvrđene paralele ne opisuju u biti iste fenomene.

H. Klehneht smatra da je govorenje jezika u Korintu "odraz Pitijinog proroštva"⁷. U Delfima Pitija, ili sveštenica, mrmlja nejasne izraze kao i razumljivu prozu kada se nadje u duhu i počne da pada u zanos, grč. ekstasis. Fizičke posljedice Pitijeine ekstaze su "nakostriješena kosa, isprekidan dah, nasilno ponašanje ili otimanje,

¹R.Reizenštajn, Poimandres (qeipzig, 1904; ponovo štampano u Darmstadt, 1966), 58.

²Bem, "Glossa," Theological Dictionary of the New Testament, 1:722.

³Ibid.

⁴Volf, Der erste Brief des Paulus an die Korinther, 98-99.

⁵Konzelman, Der erste Korinther, 276.

⁶Deling, NJorship in the New Testament, 32.

⁷H.Klehneht, "pneuma," Theological Dictionary of the New Testament, urednik G.Kittel (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1968) 4:346, i takodje S. Itrem, "Orakel und Mysterien am Ausgang der Antike," Albae Vigiliae 5 (1947), 42.

prisvajanje u ludilu".¹ U Delfima su, ono što bi Pitija rekla, tumačili sveštenici koji su imali kontrolu nad sobom, grč sophron.²

Ako je Pavle u 1. Kor. 12-14 opisao fenomene slične ovima, zar ne bi koristio bar neke slične termine iz navedenih koncepata okolnih religija? Priroda kulta u Delfima je opisana kao rad mantisa ili vrača. Pavle nikad ne upotrebljava ove riječi. On ne koristi nijedan od poznatih termina da opiše aktivnost helenističkih kultova.

Fizičko iskustvo mantisa ili gatara je zanos, ekstasis, tako da kada osoba dodje u to stanje više ne može da procjenjuje pravilno ono što vidi i govori.³ Nasuprot tome, Pavle objašnjava da je onaj, koji govori jezike, uvijek pri čistoj svijesti.⁴ On kaže da bi samo tvrije ili tri osobe trebalo da govore u nizu, te da bi kasnije taj govor trebalo neko da prevede. Govornik može da čuti (1. Kor. 14,28), tako da se govorenje jezika može kontrolisati (stih 27).⁵

Različiti antički pisci se pozivaju na ekstazu i manticizam. Ovi termini i koncepti ne postoje u tekstovima Novog zavjeta koji govore o govorenju jezika. Postoje, naravno, različite definicije ekstaze.⁶ Najbolji primjer je Plutarhova aluzija na Delfijsko proročište.⁷ Kaže se da je tamo "mantik... tražio božansko nadahnuće koje joj je omogućavalo da govori na ekstatičan način"⁸. Ova vrsta tvrdnje je tipična i može se ponoviti mnogo puta. Medjutim, ponovno procjenjivanje i obnovljeni radovi o ovom fenomenu u Delfijskom proročištvu dovode do zaključka da "ne postoji nijedan pravi dokaz koji bi upućivao na to da je Pitijina sveštenica ikada izgovarala proroštvo u obliku analognom glosolaliji".⁹ Ona je mogla da kaže svoje proroštvo i u usmenom i u pismenom obliku; u obliku proze ili poezije.¹⁰ Činjenica da su to proroštvo smatrali nejasnim, asaphe,

¹Klehneht, "pneuma," 6:345.

²Plato, Timaeus, 71a-72a.

³Plato, Timaeus, 71e-72: "Nijedan čovjek, kada je pri čistoj svijesti, nous, ne dobija proročku istinu i nadahnuće, ali kada primi nadahnutu riječ ili je njegovo razumijevanje, phroneseos, omedjano snom ili je kod njega došlo do poremećaja (enthusiasmon). Ali onaj koji razumije ono čega se sjeća da je rekao, bez obzira da li u snu, onar, ili na javi, od strane božanske, mantikes, i entusijastičke, enthusiastikes prirode, ili što je vidio, mora prvo da razotkrije svoje shvatanje, logismo, i tek će tada moći da objasni, semaines, racionalno šta sve riječi znače i na šta upućuju. Ali ukoliko nije pri čistoj svijesti, manentos, on ne može sam da prosudjuje o onome što vidi i govori... I zbog toga se obično angažuju tumači istinskog nadahnuća." Većina grčkih tekstova se može naći kod Bema, "glossa," 1:722. Prevod naveden iznad je sličan prevodu Žouveta, što je naznačio F.S.Konibir, "Tongues, Gift of," Encyclopaedia Britannica, jedanaesto izdanje (Nenj York, 1911), XXVII, 9.

⁴Ford, "Tonjard a Theology of Speaking in Tontues," 278.

⁵Dž.MOfat, The First Epistle of Paul to the Corinthians (qondon, 1938), 215.

⁶Vejn A.Grudem, The Gift of Prophecy in 1 Corinthians (NJashington: University of America Press, 1982), 105-52.

⁷Plutarh, Moralia, 432, 438,758.

⁸S.M.Robek, "Tongues, Gift of," International Standard Bible Encyclopedia, urednik G.V.Bromili (Grand Rapids, MI: Eerdman, 1988), 4:872.

⁹Kristofer Forbs, "Early Christian Inspired Speech and Hellenistic Popular Religion," Novum Testamentum 23/3 (1986), 260.

¹⁰Ibid., 262-63.

ne znači da je bio potreban prevod ili da su ona rečena nerazumljivim jezikom. To jednostavno znači da je bilo teško shvatiti šta riječi, kojima je izrečeno proročanstvo, zaista znače kada se primjene na konkretnu situaciju.¹

Primjeri koje su citirali različiti teolozi kao paralele iz antičkog, helenističkog svijeta, zahtijevaju novo procjenjivanje. Oni ne govore o govorenju jezika ili glosolaliji nego o proroštvu i mantičkim manifestacijama. Činjenica je da ne postoji ni jedan primjer pronadjen do dana današnjeg, iz antičkog svijeta koji sadrži Pavlov jezik ili onaj drugih pisaca Novoga zavjeta, koji su upotrbljavali kada su pisali o govorenju jezika. Uprkos činjenici da se novi izvori oslanjaju na nerazumljiv, ekstatičan govor kao dio helenističkih religija² još nijedan teolog nije ponašao dokaz antičke prakse koja je jednaka modernoj glosolaliji ili koja je identična sa novozavjetnim govornjem jezikom. Bez sumnje, navodnim paralelama nedostaju ključni elementi da bi se mogle prihvatiti kao istinite.

Bez obzira na to da li se dar jezika iz 1. Kor. 12-14 tumači kao glosolalija ili govorenje ranije nenaučenih jezika, on ipak ostaje jedinstven u antičkom svijetu. Zato je ovaj dar nemoguće tumačiti na osnovu nepotvrđenih "uporednih fenomena"³, koji u stvarnosti ne postoje. Pavle ne dijeli stanovište grčkih misterioznih religija u kojima je mračno izražavanje začaranih osoba nejasno čak i za one koji govore.⁴ Ove bitne razlike se ne smiju previdjeti, niti gurnuti u pozadinu. Ispravna naučna metodologija će uvijek voditi računa o sličnostima kao i o razlikama u uporednoj metodologiji. Ako se ovoj ispravnoj metodologiji ne ukaže dužno poštovanje, onda će se stvoriti iskrivljena slika. Tako bismo opomenuli čitaoce teme govorenja jezika da oprezno pristupe tvrdnjama da postoje paralele iz antičkih helenističkih i drugih religija.

9. GOVORENJE JEZIKA I IZGRADJIVANJE CRKVE

Pavle koristi tri slike iz carstva komunikacija (1. Kor. 14,6-8) s ciljem da predstavi govorenje jezika koje se praktikuje u korintskoj zajednici i koje treba da služi za dobrobit crkve.

Prvi argument je ilustrovao svojom posjetom vjernicima iz Korinta. "A sada braćo, kad dodjem k vama jezike govoreći, kaku ću korist učiniti ako vam ne govorim ili u otkrivenju, ili u razumu, ili u proroštvu ili u nauci?" (1. Kor. 14,6).

Četverostruka lista "otkrivenja, proroštva, razuma i nauke" se sastoji od osnovnih načina saopštavanja istina Božijih Korinćanima. Kaže se da otkrivenje i proroštvo čine par koji se odnosi na "primanje ili posjedovanje informacija (ljudi lično primaju ili imaju otkrivenje, a samo im Bog to može dati; 1. Kor. 2,10; Fil. 3,15;...)." ⁵ U tome ima mnogo istine.

¹Ibid., 268-70; vidi također Džozef Fortnroz, The Delfhic Oracle (Berkeley: University of California Press, 1978), 204-12.

²Johanes P. qouv, Eugen Nida, i drugi, Greek-English qexicon of the Nenj Testament Based on Semantic Domain (qondon/Nenj York: United Bible Societies, 1988), 1:389-90.

³Vidi također drugo poglavlje ove knjige.

⁴Konzelman, Der erste Korinther, 276.

⁵Grudem, The Gift of Prophecu in 1 Corinthians, 138.

Druga dva termina, odnosno razum i nauka, "se odnose na saopštavanje informacija (proroštvo ili nauku ljudi javno napišu ili saopšte drugima: 1. Tim. 1,18; 2. Pet. 1,21; Otk. 1,3; Marko 4,2; Djela 5,28; RIm. 16,17; 2. Jovanova 10)."¹ Ovdje se Pavle ponovo vraća na govorenje jezika, odnosno na saopštavanje sadržaja Božijeg otkrivenja. Ako govorenje jezika ne sličiti tome, kako onda može biti blagoslov crkvi? Govorenje jezika postoji za dobrobit crkve, a ne onoga koji govori.

Ključna misao je "kakvu ću korist učiniti". Pavle insistira na tome da govorenje jezika mora biti od koristi za crkvu. Ako je to obično govorenje bez postizanja značajnih rezultata koji su od koristi za crkvu, šta je onda dobro u tome? Prilikom govorenja jezika govornik bi trebalo da prenese "Otkrivenje, proroštvo, razum i nauku," odnosno Božiju poruku koja je namijenjena izgradjivanju crkve. Zbog toga jezik kojim govori govornik jezika bi trebalo da se razumije; a ako se ne razumije onda treba da postoji prevodilac ili tumač da bi se cilj postigao i da bi govorenje jezika služilo u već odredjene svrhe.

Druga dva Pavlova argumenta iz 1. Kor. 14,7.8 proizilaze iz sfere korištenja muzičkih instrumenata radi saopštavanja poruke drugima. Muzički instrumenti, bilo flauta ili harfa, mogu prouzvesti čitav niz značajnih nota, tj. prepoznatljivu melodiju, i tako govoriti duši osobe. "Beznačajno brbljanje ne znači ništa."² Vojnik mora da prepozna da li truba poziva na napad ili povlačenje, ako je od ikakve koristi.

Problem je razumljivosti i nerazumljivosti. Kakvo dobro donosi govorenje jezika samo po sebi ako je nerazumljivo onima kojima je namijenjeno? Ono ne zadovoljava određene potrebe. Govorenje jezika odgovara svima samo ako je razumljivo.

Cilj ovih primjera je jasan. Glavni naglasak je na tome da je značenje onoga što je rečeno shvatljivo iz proizvedenih zvukova. Svrha je da se sadržaj ureže u svijest slušalaca i da se zatim mogu poduzeti konkretne akcije. Ali ove karakteristike nisu poznate onome ko "sapoštava govorom jezika" (14,9). Taj govor, logos, nije jasan, eusemon, ili razgovjetan ili lako prepoznatljiv.³ Već je naglašeno da ovo govorenje jezika nije mucanje, nego jezik nerazumljiv većini prisutnih koji je govorila nadahnuta osoba u crkvi u Korintu."⁴

Zato što ga ne mogu razumjeti drugi, ono ne može postići željene rezultate. Zato onaj koji govori jezike govori u vazduh (stih 9). Taj izraz je poslovičan⁵ i znači da ako nije obezbjedjeno tumačenje slušalac od njega nema koristi. "Drugi čovjek nije izgradjen" (stih 17), kaže Pavle kasnije. Jedini koji se uzdiže je govornik (stih 4), ali to nikako nije svrha dara jezika.

Pavlova treća ilustracija je vezana za područje ljudske komunikacije (14,10-12). Sve vrste ljudskih jezika su se govorile u trgovačkoj i političkoj metropoli Korintu, u čijoj su se neposrednoj blizini nalazile i dvije luke, "pa je tako raznolikost jezika bila

¹Ibid., 139.

²Moris, *The First Epistle of Paul to the Corinthians*, 192.

³Arnt i Gingrič, *Greek-English lexicon*, 326.

⁴Gerhard Deling, *NJorship in the New Testament* (Philadelphia, 1962), 33.

⁵Ovidius. Naso, Am.I. 6,42: ""Dare verba in ventos." Usporedi A. Oto, *Sprichnjorter der Romer* (qepzig, 1890), 364.

najčešća zapreka zajedničkom poslovanju. Šta više, dobro je poznato kako dvjema inteligentnim osobama može smetati to što se ne razumiju."¹

Pavle piše, "koliko različitih vrsta glasova² postoji ili može biti u svijetu" (stih 10), ali nijedna rasa³ nije nijema (aphonon)⁴. Glavna misao tog stiha je da postoji toliko vrsta govora, zvukova i jezika u svijetu da ih nijedan čovjek ne zna sve. On na osnovu te slike nastavlja da objašnjava da ako osoba ne zna značenje govora koji joj je upućen onda "biću nijemac onome kome govorim, i onaj koji govori biće meni nijemac" (stih 11).

Određnica nijemac (varvarin) je onomatopejičan termin koji označava osobu koja govori strani jezik, a koja nije grčkog porijekla, jednostavno stranca.⁵To znači da je jezik Grka bio grčki svakome koji ga je razumio i obratno, jezik stranca je bio grčki ali stran pravim grcima, koji nisu znali jezik stranca. Pavle se osvrće na samosažaljenje Ovida koji je govorio dak je bio u prgonstvu na Crnom moru: "Ja sam varvarin ovdje zato što me niko ne razumije, i glupi Gete se smijao mom latinskom govoru."⁶

Ova ilustracija sa osvrtom na stranca pokazuje još jednom da je u 1. Kor. 14 Pavle imao na umu jezik u smislu sredstva za komunikaciju.

Pavlova ilustracija kazuje da ako neko govori jezik koji ne razumije slušalac, neće se uspostaviti komunikacija. On to primjenjuje na situaciju u crkvi u Korintu. On priznaje (stih 12) pohlepu korinćana za duhovnim darovima, pneumatikon.⁷ Upravo ih je podstakao da "žele duhovne darove" (stih 1). Medjutim, ako se ne uspostavi komunikacija pomoću "otkrivenja ili razuma ili proroštva ili nauke" (stih 6), ne služi specifičnoj javnoj svrsi izgradjivanja crkve (stih 12).

Pavle ne osudjuje govorenje jezika, ali ističe ograničenja koja nastaju kada se govor ne razumije i kada ne služi u svrhu izgradjivanja crkve.

¹Robertson i Plamer, First Corinthians, 310.102.

²Grčka riječ koja se upotrebljava ovdje je phone koju mnogi prevode kao jezikk (RSV, NAB, NASB, Konzelman, Baret, Brus, h. qicman i V.G. Kimel, Korinther I, II (Tubingen, 1969), 71). Medjutim, to značenje je nepouzđano u samo jednom novozavjetnom tekstu, u 2. Pet. 2,16, Arnt i Gingrič, A Greek-English lexicon, 879. Uobičajno značenje ovog termina je zvuk, ton, buka, glas. Često u novozavjetnim tekstovima riječ ima takvo značenje. U Septuaginti u 1. Moj. 11,7 u kontekstu pometnje jezika Bog je kazao: "Podjimo. Sidjimo dole i pometimo njihove jezika, glossan, da ne razumiju govor, phone, jedni drugih."

³Grčki izraz kai ouden nije ispravan tako da su komentatori pretpostavljali da Pavle ističe da je značenje riječ ethnos, rasa, i da tako treba da se razumije (uporedi qicman i Kimel, Korinther, 71; Konzelman, Der erste Korinther, 274) jer on naglašava da genos, vrste, nije potpuno značenje. On je u pravu zato što "reći da postoji neko bez određene vrste glasa bi teško moglo biti istinito," Robertson i Plamer, First Corinthians, 310. Baret, The First Epistle to the Corinthians, 319 takodje slijede qicmana, Kimela, Konzelmana.

⁴Ovaj termin je suprotan terminu phone. Neki ga prevode tako kao da naznačava "nerazumljivo" na osnovu stiha 11, ali se ideja krije u sljedećoj rečenici.

⁵H. Vindiš, "Barbaros," Theological Dictionary of the New Testament, urednik G. Kitel (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1964), 1:546-553.

⁶Ovid, Tristia V. x. 37.

⁷Množina se ovdje koristi za pneumatikon iz 14,1. Termin iz stiha 14,12 "naglašava više istinu nego darove prema kojima su korinćani bili "zeloti" i koja potiče od Svetog Duha," piše MOris, The First Epistle of Paul to the Corinthians (Grand Rapids, Mich., 1963), 194.

On još jednom naglašava da duhovni darovi, bez obzira da li se radi o govorenju jezika ili proroštvu ili nekom drugom daru, imaju svoju osnovnu funkciju, a to je "izgradjivanje" crkve (14,3.5.12.26). Ovo potvrđuje Pavlov argument iz 1. Kor. 14,1-5. Pavle opominje vjernike crkve koji imaju dar jezika da izgradjuju i uzdižu crkvu, a da se suzdrže od samoisticanja.

10. GOVORENJE JEZIKA KAO ZNAK ZA NEVJERNIKE

U 1. Kor. 14,20-25 Pavle prvi put govori o utisku koji stižu nevjernici kada prisustvuju crkvenom skupu i čuju kako vjernici u isto vrijeme govore jezika. Njihova reakcija neće biti prijatna. "Ako se dakle skupi crkva sva na jedno mjesto, i svi uzgovorite jezicima, a dodju i prostaci, ili nevjernici, neće li reći da ste poludjeli?" (stih 23). Da bi dao dobru ilustraciju, Pavle ovdje predstavlja hipotetičan slučaj.¹

Malo je vjerovatno da se izraz "svi" koji govore jezike u stihu 23 odnosi na to da je svaki vjernik korinthske zajednice govorio jezike, zato što se ta ista riječ koristi ponovo u 24. stihu u vezi dara proroštva.² Ako spomenuta riječ ukazuje na to da je većina govorila jezike, onda se stiče utisak da su različiti članovi govorili jezike i da ono što je rečeno nisu mogli shvatiti nevjernici, zato što je istovremeno govorenje stranih jezika stvaralo priličnu zbrku.

Riječ "prostaci", grč. idiotai, spomenuta u citiranom stihu nisu i hrišćani iz drugih zajednica niti novajlije u crkvi u Korintu.³ Kontekst ukazuje na to ko čini ovu grupu ljudi. Oni se spominju zajedno sa nevjernicima, grč. apistoi. Značenje riječi nevjernici se krije u njoj samoj. Budući da se prostaci spominju zajedno sa nevjernicima čini se da ni oni nisu hrišćani.⁴ Ta riječ objektivno opisuje onoga koji nije hrišćanin, dog riječ nevjernik označava subjektivan stav osobe prema onom što joj se govori iz jevandjelja.⁵

Prostaci ili nevjernici bi mogli biti grčkog ili stranog porijekla. Same riječi ne ukazuju na to ko su oni ustvari. Oni se ne izjednačavaju sa strancima, grč. barbaros, iz stiha 11. Slika koju Pavle predstavlja je jasna. Ako prostaci koji ne vjeruju prisustvuju crkvenom sastanku i čuju kako članovi zajednice govore jezike koje oni ne razumiju, mogu pomisliti da su govornici ludi (NASV) ili da su skrenuli s uma (NKJV; NRSV).

Grčki termin mainesthe je preveden rječju lud ili skrenuo s uma. Može se odnositi na osobu koja nosi nevjerojatne vijesti (Djela 12,15) kao riječ koja opisuje iznenadjenje. Takva osoba se naziva ludom/skrenulom s uma. Pavle je braneći se pred Fiom tvrdio da nije skrenuo s uma (Djela 26,25). Ovi primjeri, u kojima sekoristi isti termin, ukazuju na to da se ova riječ ne odnosi na ludilo vezano za duševnu bolest.

¹Grčka kondicionalna rečenica nam jasno predočava da uvijek moramo razlikovati činjenicu i izjavu činjenica. Kondicionalna rečenica se samo bavi izjavom. Vidi Robertson, Gremmar of the Greek NT, 1005.

²Robertson i Plamer, Tirst Corinthians, 317.

³Sa qicmanom i Kimelom, Korinther, 72 protiv Dž. Vejsa.

⁴Uporedi H. Šlier, "idiotes," Theological Dictionary of the Nenj Testament, urednik G. Kitel (Grand Rapids, MI:Eerdmans, 1965), 3:217.

⁵qicman i Kimel, Šlier, Konzelman, Beret izmedju ostalih komentatora.

Postoji dvostruka veza između tekstova u 1. Kor. 14,22.23 i Djela 2,13. Prva se odnosi na reakciju nevjernika prisutnih prilikom govorenja jezika. U Djelima 2,13 izvjesna grupa je podrugljivo izjavila da su oni, koji govore jezike, pijani. To izjavljuju oni koji nisu mogli ili nisu htjeli da razumiju šta su učenici na dan Pedesetnice govorili. Ovdje, u 1. Kor. 14,23 Pavle upozorava da nevjernik ili prostak može biti neprijateljski raspoložen ako sluša ono što ne razumije u haotičnoj službi u crkvi.

Slika službe u crkvi koju Pavle prikazuje se može predstaviti na sljedeći način. Ako bi vjernik korinthske crkve govorio jezike (npr. koptički), i ako niko od prostaka ili nevjernika ne razumije taj jezik, kako bi znali šta se govori, ili kako bi Bog bio proslavljen? A ako još jedan govornik jezika počne da u isto vrijeme govori nabatinski jezik, i treći partijanski, i tako dalje, prostaci koji ne vjeruju i koji su samo posjetoci u crkvi, bi ih slušali, ali pošto govornici govore istovremeni, i pošto prostaci na razumiju nijedan od tih jezika, bi jednostavno zaključili da su ti ljudi ljudi.

Pavlovo mjerilo za procjenjivanje duhovnih darova, naročito jezika, je podizanje ili izgradnja crkve. Budući da upotreba jezika, kakvu je Pavle opisao, ne donosi pozitivan rezultat među pristalicama koje ne vjeruju, oni neće biti ni pokarani ni sudjeni (stih 24), niti će im tajne srca biti javljene (stih 25). Tako se svrha govorenja jezika, tj. izgradjivanje crkve, ne ispunjava. Prostak koji ne vjeruje ne pada ničice, niti poštuje Boga izjavljujući da je Bog zaista prisutan (stih 25b). A to je presudno i to je rezultat koji treba da se postigne. U tome se krije svrha govorneja jezika. Prostaci ili nevjernici bi trebalo da dožive obraćenje, da priznaju i poštuju Boga. Ali ako ne mogu da razumiju ono što se govori, kakvo se dobro time postiže? Kako se može postići cilj koji je Bog postavio? Kako se može izgraditi crkva?

Pavle kaže da se to postiže proroštvom, ali je, isto tako, potrebno i govorenje jezika. Presudan kriterij izgradjivanja crkve i dalje važi. Pavle nastoji da razjasni da je govorenje jezika aktivnost koja postoji radi crkve. Trebalo bi da pozitivno djeluje na misiju i napredak crkve.¹ Trebalo bi da doprinosi rastu crkve.

Druga direktna veza govorenja jezika u 1. Kor. 14 sa Djelima 2,1-13; 10,45.46 i 19,1-6 se odnosi na najviši cilj govorenja jezika. Ono bi trebalo da služi misiji i evangelističkoj djelatnosti crkve, tj. svjedočenju i obraćenju prostaka ili nevjernika. Zbog toga Pavle insistira na tome da govorenje jezika nije znak za vjernike (stih 20). Govorenje jezika nije dano da služi u lične, privatne svrhe, nego je to duhovni dar čiji je cilj izgradjivanje crkve, koje se podstiče dovodjenjem prostaka i nevjernika do obraćenja i pravog poštovanja Boga.

Pavle naglašava da jezici nisu znak za vjernike, nego za nevjernike, dok proroštvo nije za nevjernike, nego za vjernike (stih 22, RSV). Grčki tekst je po tom pitanju još tačniji. Tamo se ne kaže da su jezici znak, nego da dani su za znak. To znači da su jezici namijenjeni ispunjavanju svrhe znaka.² Oni imaju funkciju znaka.

Riječ znak, grč. semeion, ima posebno značenje u Novom zavjetu. To je obilježje prije svega koje nosi naročitu poruku koja treba da se prenese (Jovan 20,30.31). Dar jezika ima naročitu svrhu, specifičnu funkciju i namjeru kao znak za nevjernice koji

¹Konzelman, Der erste Korinther, 258, objašnjava do 14,21 govorenje jezika "je bilo smatrano tajanstvenim, ali sada od 22 stiha, smatra se da je vezan za misiju."

²Robertson i Plamer, First Corinthians, 317.

mogu biti i Jevreji (Djela 18,1-17; 1. Kor. 14,21) i neznabošce.¹ Mada Pavle ne govori otvoreno kakva bi to vrsta znaka mogla da bude, kontekst nam može pomoći u određivanju njegove funkcije i svrhe.

Dvadeset i prvi stih je tijesno povezan sa narednim. Pavle prilično slobodno citira tekst iz Isaije 28,11.² On piše: "U zakonu piše: drugim jezicima i drugim usnama govoriću narodu ovome, i ni tako me neće poslušati, govori Gospod." Šta je Pavle htio da postigne ovim citatom iz Starog zavjeta?

Iako je neophodna detaljna analiza, prostor ipak ne dozvoljava da se izvrši sada. Kontekst iz Isaije ističe da su ljudi koji su govorili druge jezika Asirci. Odrednica drugi jezici je u grčom složenica heteroglossos, koja se na engleski nepravilno prevodi kao čudni jezici (NASB, NRSV). U grčkom jeziku Pavlovog doba ona se odnosi na strani jezik³ i tako bi trebalo da se razumije i ovdje. Druge usne i strani jezici su po riječima Vejna Grudema usne i jezici stranih (Asiraca) napadača,⁴ koje slušaoci, Jevreji, neće razumjeti, jer ne znaju taj jezik.

Ovim je citatom naglašeno one što ne može da nam promakne. Prije svega, odnosi se na strane jezike kao način govora koji slušaoci ne razumiju. To poredjenje je presudno, jer se time upućuje da se o istom radi i u Korintu. Strane jezike govore oni koji govore jezike, ali oni time ne postižu željene rezultate, jer ih slušaoci ne razumiju. Pavle anglašava da je u prošlosti Bog koristio druge jezike sa određenim ciljem. Preko Asiraca je govorio Izrailjcima, koji nisu razumjeli jezike koje su oni govorili. Bio im je potreban prevodilac. Sada Bog koristi dar jezika da ubijedi nevjernike da poruka jevandjelja nosi nebeski pečat.⁵

I drugi naglasak je neobično važan. Bem kaže da su "jezici opravdan znak silne moći (stih 22)."⁶ Nekima, koji će se obratiti i obraćenim nevjernicima radi kojih ovaj znak govorenja jezika i postoji, će biti znak spasenja, ali onima koji ne budu htjeli slušati, to će biti znak suda.⁷ Ovaj dvostruki rezultat vezan za nevjernike zavisi od njihove reakcije na poruku koja bi trebalo da do njih dodje kroz one koji govore jezike.⁸

U ovom slučaju opet izlazi na vidjelo veza sa Djelima 2. Mnoge su spasili oni koji su odbili da slušaju i koji su počeli da ismijavaju osobe koje su govorile jezike. Misionska svrha jezika je opet naglašena. Jezici bi trebalo da budu kao znak koji će

¹V.G.Belšou, "The Confusion of Tongues," Bibliotheca Sacra (April, 1963), 148, ovo ograničava samo na Jevreje.

²Slaže se ili sa jevrejskim tekstom ili sa Septuagintom. Vidi Grudem, The Gift of Prophecy in 1 Corinthians, 185-205.

³Arnt, Gingrich i Danker, A Greek-English lexicon, 314.

⁴Grudem, The Gift of Prophecy in 1 Corinthians, 190.

⁵Sa Seventh-day Adventist Bible Commentary, VI:791.

⁶Bem, "glossa," 1:722.

⁷Neko mora spriječiti da se funkciji znaka daje negativan prizvuk znaka suda (Robertson i Plamer, qicman i Kimel, Baret, Brus, i drugi). Konzelman, Der erste Korinther, 285, ističe da Pavle podvlači samo jednu misao iz ovog citata, a to je da su jezici znak za nevjernike.

⁸Dž.M.P. Svit, "A Sign for Unbelievers: Paul's Attitude to Glossolalia," Speaking in Tongues. A Guide to Research on Glossolalia, urednik Votson E. Mils (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1986), 144-46, smatra da je kod Pavla prisutan dio ranih hrišćanskih antijevrejskih polemika. Ali je teško biti siguran u to.

nevjernike suočiti sa radosnom vješću. Načinom na koji reaguju na ono što su čuli, oni već pokazuju da li će postati vjernici ili će odbiti poziv jevandjelja. Neće biti pogrešne reakcije (stih 23) na dar govorenja jezika. Zato mora da postoji određeni red koji će ovaj duhovni dar učiniti efektivnijim. On u sebe uključuje i prevodjenje. Sada ćemo se posvetiti tome problemu.

11. GOVORENJE JEZIKA I TUMAČENJE

Kako mogu jezici, koje vjernici crkve, a naročito prostaci koji ne vjeruju, radi kojih su oni prvenstveno predviđeni, ne razumiju, služiti crkvi u ostvarenju planirane misije? Pavlov odgovor je taj da ako niko u zajednici ne razumije ono što je rečeno jezicima, onda bi trebalo dobustiti nekome da to prevede (stih 27). Savjet je specifičan. Ako se govorenje jezika koristi na dobrobit zajednice vjernika, a naročito nevjernika, odnosno ako se koristi u određene svrhe, tj. za uzdizanje i izgradnju crkve (stihovi 3,5,12,16), onda bi govornik trebalo da se moli da dobije dar prevodjenja (stihovi 13,15)¹, ili bi neki drugi vjernik crkve trebalo da prevodi (stih 27-28). Ustvari, prevodjenje je, takodje, duhovni dar (12,10.30).²

U svom pokušaju da odredimo prirodu govorenja jezika iz 1. Kor. 12-14 i onoga što je Pavle pod tim smatrao, moramo prvo odrediti tačno značenje termina tumačenje, koji je Pavle koristio. U 1. Kor. 12-14 Pavle upotrebljava grčki glagol *diermeneuein*, prevoditi, četiri puta (1.Kor. 12,30; 14,5.13.27).

Isti termin se, van stranica Novog zavjeta, nalazi i u 2. Makabejcima 1,36. U ovom tekstu znači prevesti jevrejski termin na grčki jezik.³ U Novom zavjetu ista riječ se sa značenjem prevesti nalazi u Djelima 9,36⁴. Značenje prevesti sa normalnog jezika na drugi normalan i poznat jezik je uobičajno značenje ovog glagola unutar i van stranica Novog zavjeta.⁵

Pavle koristi grčku imenicu *hermeneia*, prevodjenje, dva puta (12,10; 14,26). U Novom zavjetu se više i ne spominje. Taj termin se tri puta pojavljuje u

¹U RSV prevodu 14,5 se stiče utisak da se dvije različite osobe imaju na umu kada se radi o onome koji govori jezike i koji ih tumači. Ali se u grčkom tekstu naznačava da je subjekat *diermeneue* onaj koji govori jezike. Oaj tekst drugi prevodi, KJV, NEB, NAB, NASB, idr., ispravno prevede "ukoliko onaj koji govori jezike ne prevodi." Vidi G. Henrisi, Kritisches Exegetisches Handbuch uber den ersten Brief an die Korinther (sedmo izdanje; Gottingen, 1888). 396; Konzelman, Der erste Korinther, 277.

²H. Veder, "Die Gabe der *hermeneia* (1. Kor 12 und 14)," u NJirkungen hermeneutischer Theologie, urednici H.F.Gejser i V. Mostert (Koln, 1983).

³A.Ralfs, urednik, Septuaginta (sedmo izdanje; Stuttgart: NJurttembergische Bibelanstalt, 1962), 1102.

⁴Arnt, Gingrič i Danker, A Greek-English qexicon, 194. Polibije (oko 210.-120. godine naše ere) najveći istoričar helenizma, koristi isti glagol sa značenjem prevesti (III. 22,3). U poznatom pismu Aristida za Septuagintu se kaže da je prevedena sa jevrejskog, a da se koristi isti glagol (15, 108, 310).

⁵Ibid.

Septuaginti. Dva puta označava prevod (Danilo 5,1; rolog Siraha 14)¹, a jednom označava porugu (Sirah 47,17).

Pavle je na jednom mjestu upotrebio grčku imenicu diermeneutes (1. Kor. 14,28) koja se u prevodu Biblije na engleski jezik prevodi riječju prevodilac. Ta riječ postoji u grčkom jeziku i van stranica Novog zavjeta, a pojavljuje se nekoliko vijekova kasnije kod vizantijskih pisaca. V. Bajerom standardni grčko-engleski riječnik riječ iz 1. Kor. 14,28 prevodi riječju prevodilac ili tumač.² U Septuaginti se srodan termin hermeneutes iz 1. Moj. 42,23 prevodi imenicom tumač.³

Analiza grčkog glagola hermeneuein i njemu srodnih u Septuaginti i Novom zavjetu⁴, koja nije obuhvatila tekst iz 1. Kor. 12-14, otkirva da se on u 19 od 21 slučaj odnosi na tumačenje.⁵ Ovaj dokaz⁶ opravdava zaključak da termini koje Pavle koristi za prevodjenje govorenja jezika imaju, po riječima profesor Dž.F.Dejvisa, "jak prizvuk tumačenja stranog jezika".⁷

Ovakav zaključak kasnije podržava Pavle citirajući Isaiju 28,11 u 1. Kor. 14,21. Kao što smo već vidjeli, Asirci će govoriti Izrailjcima stranim jezicima, jer su Izrailjci odbacili plan i jasnu poruku proroka koji su govorili njihov, jevrejski jezik.

Ovome se treba dodati da tekst iz 1. Kor. 14,10.11, gdje neko ne razumije govornika stranog jezika, naglašava da je se radi o stranim jezicima. Čak i teolog kakav je Bem, koji kaže da "u Korintu... glosolalija predstavlja nerazumljivo, ekstatično izražavanje",⁸ je prinudjen da naglasi da "se stiče utisak da se radi o govorenju stranih jezika (14,10.21)."⁹ To nije samo utisak, to je i stvarno stanje koje je Pavle predstavio pravilnim izborom termina koje je upotrebljavao.

Trebalo bi da spomenemo da se u knjizi Djela ne spominje pitanje prevoda/tumačenja koje je veoma važno u 1. Kor. 12-14. U Djelima 2 nema potrebe za tumačenjem jer su toj gomili bili slušaoci kojima su jezici, koje su govornici govorili propovijedajući radosnu im radosnu vijest, bili maternji. U 1. Kor. 12-14 situacija je drugačija ne zato što hrišćani u Korintu govore nerazumljivu glosolaliju,¹⁰ već zbog toga

¹Opet ima jasno značenje u pismu Aristida (11.3, 11, itd.).

²Arnt, Gingrič, i Danker, A Greek-English lexicon of the New Testament, 194.

³Vidi radi primjera (S.Bagster), The Septuagint Version of the Old Testament with an English Translation (London: S.Bagster and Sons, 1879), 57.

⁴Takodje smo razmotrili hermeneuo, koji se koristi u qXX i Novom zavjetu sa značenjem prevoda (Jov 42,18; 2. Ezdra 4,7; Ezdra 10,3; i u Jovanu 9,7; Jev 7,2; Arnt, Gingrič i Danker, A Greek-English lexicon, 310) i srodnu riječ methermeneuo koja uvijek označava prevod u qXX i Novom zavjetu (Prolog Sirahu, 1,23; Matej 1,23; Marko 5,41; 15,23; Jovan 1,38.42; Djela 4,36; 13,18; Arnt, Gingrič i Danker, A Greek-English lexicon, 489).

⁵Postoji jedna referenca na satiru ili figurativno izražavanje (Sirah 47,17), što drugi put znači "razložiti" (quka 24,27).

⁶Zbog velike važnosti teolozi različitih ubjedjenja se naročito interesuju za ovo pitanje.

⁷Dž. G. Dejvis, "Pentecost and Glossolalia," Journal of Theological Studies, 3 (1952), 230.

⁸Bem, "glossa," 1:722.

⁹Ibid.

¹⁰Ovo je hipoteza R.P.Spitlera, "Interpretation of Tongues, Gift of," Dictionary of Pentecostal and Charismatic Movements, urednici Stenli M.Burdjjs i Gari B. MekGi (Grand Rapids, MI: Zondervan, 1988), 469.

što niko od slušalaca ne zna jezike koje govore oni koji praktikuju govorenje jezika. Govornik koji govori jezik nerazumljiv slušaocima treba prevodioca. Mada Luka u Djelima ne misli na gomilu riječi povezanih sa riječju tumačenje, hermeneia, u svojim izvještajima o govorenju jezika, on uprkos tome, koristi jednu riječ iz ove gomile da izrazi prevodjenje sa jednog jezika na drugi. U Djelima 9,36 se kaže da je "jedna učenica nazvana Tavita, što se prevodi sa (diermeneuo) Dorkas". Tako Djela podržavaju ideju da gomila riječi baziranih na hermeneia znači prevoditi.

Na osnovu istraživanja o nepotvrđenim paralelama između govorenja jezika i fenomena u grčkim religijama, zaključujemo da ne postoje istinske paralele sa novozavjetnim fenomenom. Sa druge strane, ne postoji nikakva glosolalija nerazumljivog govora poznata u ovim religijama koju bi ma koji teolog bio u stanju da potkrijepi dokaziom, i, opet, u njima ne postoji ni čudesno govorenje normalnih stranih jezika. Naše istraživanje terminologije za prevodjenje u Novom zavjetu i van njega ističe zaključak da je govorenje jezika u Korintu čudesno govorenje nenaučenih stranih jezika.

Sada bi trebalo da se vradimo vraču ili mantiku, nazvanom mantis¹ u grčkim religijama, koji govori nejasne i mračne izreke, a da u isto vrijeme nije svjestan onoga što vidi i govori. Uz njega je prisutna i osoba koja je nazvana sophron,² tj. čovjek koji je pri čistoj svijesti i koji stoji kraj mantika, moli se³, te počinje da vrši egzegezu, grčki exegetai, izjava i vizija.⁴ Postoji očigledna razlika u terminologiji koju koristi Pavle za tumačenje ili prevodjenje, a koja ne postoji u helenističkim entuzijastičkim religijama. Da bi naglasio tumačenje ili prevodjenje, Pavle ne koristi jezik prisutan u fenomenima tih religija, gdje se pojavljuje termin egzegeza. Da li razlika u terminologiji grčkih entuzijastičkih kultova i Pavlovog rječnika ukazuje na to da on govori o nečemu što se u temelju razlikuje od fenomena zanesenosti u paganskim religijama? Teško da neko može izbjeći ovakav zaključak.

12. GOVORENJE JEZIKA I PROROŠTVO

Potrebno je analizirati po čemu se to Pavlov jezik vezna za proroštvo razlikuje od jezika fenomena paganskih religioznih kultova njegovih dana.

I u kultu u Delfima i u Dionizijevom mantičko proricanje se poistovjećuje sa proroštvom.⁵ Sa druge strane, Pavle pravi jasnu razliku između proroštva i govorenja jezika. To su dva, potpuno odvojena, duhovna dara (1. Kor. 12,8-11.28-31; 14,1-5).⁶

Presudna razlika se pojavljuje i kada je u pitanju zanos duha, grč. pneuma. U dionizijskom zanosu sveti duh se pojavljuje "kada Bog potpuno udje u tijelo, te daje ekstatičnu moć govorenja onoga što će se desiti u budućnosti"⁷. "Duh" se u 1. Kor. ne

¹Ovaj izraz koristi Platon, Timaeus, 71a.

²Platon, Timaeus, 72a/

³Ibid.: proseiken.

⁴Poliks, Onomasticon, VIII, 124: "exegetai d' ekalounto hoi ta peri ton allon hieron didaskontes." Poluks iz Nautikrata u Egiptu je bio profesor retorike u Ateni oko 178. godine naše ere.

⁵Uporedi Bem, "glossa," 1:722.

⁶Grudem, The Gift of Prophecy in 1 Corinthians, 176.

⁷Euripid, Bacchae, 298-300. Euripid je živio između 480. i 406. godine prije Hrista.

naziva svetim, grč. hiereu, kao u dionizijskom kultu¹. Naziva se svetim, grč. hagian, kao u svim Pavlovim poslanicama i naročito u 1. Kor. 6,19; 12,3 (gl. 10,1-22; 12,4-13). Pavle razdvaja Svetog Duha od paganskog duha koristeći potuno različit pridjev.

"Cilj orgijastičkih noći je mainesthai,²tj. "ne biti pri sebi". To se suproti onom što Pavle želi osobi koja govori jezike (1. Kor. 14,23). Jasno se kaže da su oni, koji žele da tumače 1. Kor. 14 pomoću ekstatičnih kultova helenizma, prinudjeni, uprkos razlike koju naglašava Pavle, da fenomene paganskog mantičkog proroštva³ prebaci na one koji govore jezika u Korintu. Ali ova dva iskustva su potpuno međusobno različita.

Ordrednica za fenomene ludila boga Apolona vezanog za svetište u Delfima je "božansko ludilo", grčki theia mania.⁴ U takvom stanju mantičkog ludila otkrivenje bogova će biti rečeno zagonetnim riječima, proročkim, ali još uvijek normalnim jezikom. To se dešavalo sa Sibilama, koje su proricale. Ove žene su, u iznenadnom transu, mijenjale boju glasa, imale raščupanu kosu, isprekidan dah, usta puna pjene i mahnite pokrete.⁵ Govorile su tajanstvene izreke u obliku proročanstva. Ovi paganski ekstatični fenomeni su dio neznabožačkog proroštva ili gatanja, ali nikakvo glosolalično iskustvo nije nikada zapisano niti nagovješteno u ovim paganskim religijama.

Proučavajući Pitijino stanje slično transu u proroštvu u Delfima, E.R.Dod piše da "je bog ušao u nju i iskoristio njene govorne organe kao da su njegovi, isto kao što i tzv. moć čini u modernom spiritizmu"⁶. Slika proroštva u Delfima, koju predstavlja ovaj teolog, je ista kao i one u spiritizmu. To mi, naravno, nismo otkrili u Novom zavjetu uopšte, a naročito ne u 1. Kor. 12-14.

N. Engelsen, slijedeći druge,⁷ tvrdi da se govorenje jezika i proroštvo u Korintu ne razlikuju. Za njega je to važno, jer ne postoji posebna riječ za nerazumljiv i nadahnut govor u antičkoj Grčkoj. Iz toga Engelsen izvodi zaključak da se razumljiv i nerazumljiv govor u doba hrišćana nije razlikovao od onog iz ranijeg perioda.⁸ On, takodje, zaključuje da je govorenje jezika u Korintu rezultat transa i da je ono tako ekstatično iskustvo nerazumljivog govora, ili glosolaliije.⁹

Ove Engelsenove tvrdnje su opovrgnute radovima koji napominju da proroštvo Novoga zavjeta nije rezultat transa.¹⁰ Pavle, to se mora naglasiti, ne povezuje govorenje jezika sa doživljajem transa. On izbjegava takvo povezivanje. I proroštvo i jezici su duhovni darovi. Oni su međusobno različiti, ali se dobijaju iz istog izvora, a to je

¹Euripid, *Bacchae*, 161.

²Deling, *NJorship in the Nenj Testament*, 39.

³Uporedi Rajzenštajn, *Poimandres*, 219; H. Vinel, *Die NJirkungen des Geistes und der Geister* (Göttingen: Vandenhoeck and Ruprecht, 1889), 72; qicman i Kimel, *Korinther*, 68.

⁴Uporedi K. qat, "The Coming of the Pythia," *Harvard Theological Review* 33 (1940), 9-19.

⁵Vidi opis od Virgila, *Aeneis*, vi, 46,98.

⁶E.R.Dods, *The Greeks and the Irrational* (Berkeley: University of California Press, 1959), 70.

⁷G.Bornkam, "Faith and Reason in Paul," *Early Christian Experience* (Nenj York; Harper and Ronj, 1969), 70.

⁸Engelsen, *Glossolalia*, 189.

⁹Ibid., 20-21, 60, 139-40, 204-205.

¹⁰Grudem, *The Gift of Prophecy in 1 Corinthians*, 155-76; Terens Kalan, "Prophecy and Ecstasy in Greco-Roman Religion and in 1 Corinthians," *Novum Testamentum* 27 (1985), 125-40.

Sveti Duh. Proroštvo je dar kome bi korinćani trebalo da teže više nego jezicima (1. Kor. 14,1).

13. GOVORENJE JEZIKA I MOLITVA

Izraz govoriti svojim umom iz 1. Kor. 14,19 takodje zaslužuje pažljivo razmatranje. Govorenje svojim umom se ne suproti govorenju svojim duhom, u svom duhu,¹ nego govorenju jezika.² Riječ um, grč. nous, se odnosi na umna, logična, promišljena, svrsishodna stanovišta čovjekove svijesti. Kao takva je dio čovjekove intelektualne prirode.³ Sasvim je jasno da je Pavle namjeravao da kaže da bi on u zajednici rekao radije nekoliko riječi na osnovu svog umnog, promišljenog i svrsishodnog stanovišta radi izgradjivanja crkve, nego mnogo riječi jezikom, koji im ne pomažu, jer ih niko ne razumije.

U 1. Kor. 14,14 Pavle kaže: "Jer ako se jezikom molim Bogu moj se duh moli, a um je moj bez ploda." U ovom i narednom stihu riječi um i duh su suprotstavljene.

Riječi moj duh (stih 14) ili jednostavno duh (stih 15), grč. pneuma, se vjerovatno odnose na "Svetog Duha kojega su dobili"⁴. To je božanski duh koji postoji u pojedincu.⁵

Molitva izrečena jezikom je, isto kao i govorenje jezika, dar Duha. Isto je i sa pjevanjem (stih 15). I molitva i pjevanje jezikom se dobiva od Svetog Duha. On je taj koji obdaruje.

Dva teksta (stihovi 14 i 15) o kojima je riječ ne ograničavaju govorenje jezika samo na molitvu i pjevanje. Ali oni, isto tako, ne potvrđuju da su molitva i pjevanje, kao rezultat govorenja jezika, namijenjeni samo govorniku. Neprevedeno i neprotumačeno Duhom nadahnuto govorenje jezika može uzdići govornika, ali u zajednici crkve, gdje se dar izkazuje, onaj koji se moli i pjeva jezikom ne donosi blagoslove drugima koji svoju saglasnost treba da iskažu riječju "amin" (stih 16). Ali ako neko ko prisustvuje službi u crkvi ne razumije ono što se priča (stih 16) onda svrha govorenja jezika nije ispunjena, tj. drugi čovjek se ne izgradjuje (stih 17). Uzdizanje crkve je na prvom mjestu.

Šta označava izraz besplodan um (stih 14) kada se govornik moli ili pjeva jezikom? Pavle insistira: "Ja ću se moliti duhom (tj. Svetim Duhom koji je u njemu) i moliću se i umom; hvaliću Boga duhom i hvaliću i umom" (stih 15).

Termin um je u ovim tekstovima prevod grčke riječi nous, koja ima 24 značenja, od kojih Pavle u svojim poslanicama upotrebljava 21. Ono što Pavle ističe u spomenutom tekstu je da osoba koja govori jezike nije skrenula s uma, nego se "čak čvrsto drži svoga uma, pa je i u Duhu, pneuma. Nous, um, je prisutan, iako nije aktivan."⁶ Zar Pavle ne naglašava da kada se uspostavlja potpuna komunikacija um funkcionise?

¹G.Bornkam, Gesammelte Aufsätze (Munchen, 1959), II, 134.

²Baret, First Epistle to the Corinthians, 322.

³R.S.Dentan, "Mind," IDB (1962), 3:383.

⁴Baret, First Epistle to the Corinthians, 320; uporedi Brus, 1 and 2 Corinthians, 131.

⁵Volf, Der erste Brief des Paulus an die Korinther, 133.

⁶F.Bem, "nous", Theological Dictionary of the New Testament, urednik G.Kittel (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1967), 4:959.

Naglašava se da se ne smije previdjeti činjenica da je govorenje umom takodje rad Svetog Duha.¹ Tako ne postoji razlika između rada Svetog Duha i djelovanja ljudskog racionalnog kapaciteta uma.

Izgleda da je kontekst 1. Kor. 14,14.15 presudan za razumijevanje ovih tekstova. Ne bi bilo mudro tumačiti ih na osnovu filozofske i pozadine helenističkih religija.² U stihu 13. Pavle piše: "Zato koji govori jezikom neka se moli Bogu da kazuje." On kaže da govorenje jezika dolazi od Duha. "Jer ako se jezikom molim Bogu moj se duh moli, a um je moj besplodan." Da bi um postao plodan izgleda da je neophodan prevod/tumačenje. Tako se uzdiže crkva (stih 12). Na tome je naglasak stavljen i u 16. om stihu, gdje se kaže da neobdareni treba da kaže "amin", ali on to ne može jer on ne zna šta je rečeno. Ukoliko postoji tumačenje jezika, tada se drugi čovjek uzdiže (stih 17). Iz konteksta se vidi da taj problem ostaje stvar razumijevanja onoga što je rečeno i stvar uzdizanja crkve.

14. GOVORENJE JEZIKA I UREDNO BOGOSLUŽENJE

Dvije greške se čine u vezi govorenja jezika, i obje se moraju izbjeći. Jedna se sastoji u prenaplašavanju važnosti govorenja jezika. Pentakostalci i neopentakostalci harizmatiskog obnovljenog pokreta su povezani glosolalijom. Oni poistovjećuju govorenje jezika sa glosolalijom i neobično ističu njenu važnost za vjernike. To nije u skladu sa rijetkim darom prikazanim u Novom zavjetu. Druga greška se sastoji u potcjenjivanju Pavlovih i Lukinih tekstova u Novom zavjetu koji govore o govorenju jezika,³ s ciljem da se napadnu harizmatiski obnovljeni pokreti i današnji pentakostalizam.

Pažljivi čitalac Svetog pisma će biti svjestan ovih iskušenja i pokušaće da dozvoli biblijskom tekstu da govori za sebe. Iz mnogih uglova i različitih razmatranja, lingvističkih, terminoloških, kontekstualnih, egzegetskih, komparativnih, itd, se vidi da Pavle najbolje shvata kada se govorenje jezika ne izjednačava sa glosolalijom. Bgojni razlozi za ovu tvrdnju se nalaze u različitim poglavljima ovog rada.

Pavle uporno naglašava da govorenje jezika potiče od Svetog Duha kao i bilo koji drugi duhovni dar (12,10.28.30, 14,1).

Pavle ne smatra da je govorenje jezika u Korintu lažna manifestacija.⁴ Prvo, on želi da svi vjernici govore jezike (14,5). NJegov kriterij za mjerenje vrijednosti proroštva i jezika je uzdizanje i izgradnja crkve (14,4.5.26).

Kao drugo, Pavle zapovijeda: "Zato, braćo moja, starajte se da prorokujete i ne zabranjujete govorenje jezika" (39).⁵ On upozorava na moguću zloupotrebu i preporučuje pravila za ispravnu upotrebu.

¹G.Harder, "Reason, Mind, Understanding," The New International Dictionary of New Testament Theology, urednik S. Braun (Grand Rapids, MI: Zondervan, 1978), 3:129.

²Bem, "nous," 4:958: "Ne postoji veza sa filozofskom ili mistiko-religioznaom upotrebom (nous-a)." On kasnije izjavljuje: "Nema potrebe da se pretpostavlja da Pavle izjednačava nous sa pneuma po uzoru na helenistički misticizam" (str.959).

³Vidi, Svit, 240-45, 164.

⁴H.Čadvik, "All Things to All Men," New Testament Studies 1 (1954/55), 268.

⁵Vidi Konzelman, Der erste Korinther, 291.

U drugom dijelu četrnaestog poglavlja Pavle piše o predmetu od presudne važnosti. Dar govorenja jezika bi trebalo da se prilagodi, a ne zloupotrebljava iz sebičnih pobuda. Ako na javnim sastancima ne postoji prevodilac, najbolje bi bilo da govornik čuti u crkvi, jer bi u tom slučaju govorio samo sebi i Bogu (stih 28).

Ovaj apel za pristojno bogoslužjenje ne znači da duhovni dar treba kočiti zabranjivanjem. Pavle tako nastavlja da tvrdi da ispravno govorenje jezika ima veliku ulogu samo ako se ispunjava cilj radi kojeg postoji.

Kao treće, Pavle zahvaljuje Bogu što govori jezike više od svih drugih (stih 18). Ova potvrdna aluzija govori da je i sam Pavle, apostol neznabošcima, posjedovao dar govorenja jezika. To ukazuje odmah na Petra, apostola Jevrejima, koji je također posjedovao dar manifestovan na dan Pedesetnice (Djela 2,2; 10,46; 11,15). Da li je ovo još jedna veza između dara jezika u Djelima 2 i 1. Kor. 14?

Ako je Pavle u 1. Kor. 14 govorio o lažnom daru, ne bi mu pristajalo da govori da on potiče od Svetog Duha, da treba da se želi, pa čak i da ga sam posjeduje. Teško da to može biti nadahnuta učtivost, diplomatija, kroz koju Pavle sam sebe stavlja na isti nivo sa korinćanima, a sve to s ciljem da ih uzvisi. Pavle svakako želi da ih dovede u red i da im ukaže na pravu svrhu govorenja jezika.

Mada Pavle govori jezike više nego svi Korinćani, budući da je mnogo koristio ovaj dar kao misionar među neznabošcima, on kaže da : "Ali u crkvi volim pet riječi umom reći da se i drugi pomognu, negoli hiljadu riječi jezikom"¹ Iako se on često nalazio u prilici da govori jezike², njegova glavna briga je da nauči druge u crkvi. Pavle zna da 10 000 riječi izgovorenih jezikom koje ne razumiju ljudi u zajednici neće koristiti toj crkvi. Nasuprot tome, kratka poruka koja se razumije će ispuniti cilj ma kojeg govora u crkvi, tj. uzdićiće vjernike.

Pavle pokazuje da je dar jezika u Korintu ispravan, ali zloupotrebljen, jer ne ispunjava određenu svrhu izgradjivanja crkve. Prema tome, Pavle daje principe koji će utvrditi i podržati pravo bogoslužjenje (14,26-28):

1.) Sve stvari bi trebalo da se vrše radi uzdizanja, tj. izgradjivanja crkve. To je osnovni princip uputstva za govorenje jezika iz 1. Kor. 14, koje smo već istražili.

2.) Trebalo bi da postoje samo dva ili tri govornika jezika (stih 27). Ovo ograničenje upućuje na to da je postojao veliki broj ljudi koji su govorili jezike u Korintu. Pavle taj broj govornika za službu u crkvi ograničava na najviše trojicu.

3.) Jezici bi trebalo da se govore na smjenu (KJV) ili svaki po redu (RSV,NRSV) ili na vrijeme (NEB, NIV) ili jedan za drugim (TEV) kao što stoji u stihu 27. Pavle kaže da bi trebalo da postoji ispravan redosljed, a ne istovremeno govorenje jezika. U isto vrijeme ne treba da govori više govornika, nego samo jedan.

4.) Trebalo bi da prevodilac bude prisutan tako da se ono što se kaže jezikom u crkvi može prevesti i biti na blagoslov crkvi, tj. da može da je uzdigne i izgradi.

5.) Ako nema tumača, oni koji govore jezike bi trebalo da čute u crkvi i da govore sebi i Bogu (stih 28).

Očigledno je da red u službi treba da doprinese dobrom vladanju cijele zajednice. Bog koji treba da se poštuje je Bog reda (1. Kor. 14,40). On nije Bog zbrke,

¹Proj pet je uobičajan okrugli broj. Vidi Strak i Bilerbek, Komentar zum NT, 3:461.

²Tekst iz 1 Kor. 14,18 kaže da Pavle govori ili "više od svih vas zajedno" ili "više od ma koga od vas". I ovo posljednje značenje je dovoljno kao Pavlov argument.

nego mira (stih 33). Ovo uputstvo o liturgijskom redu na bogoslužjenju je dato svim crkvama svetih (stih 33). Ono je važno za sve rane hrišćanske crkve i važi i za sve u budućnosti. Pavlovo učenje je još uvijek vrijedno, jer nosi u sebi autoritet Biblije i u današnje vrijeme.

15. ZAKLJUČCI

Kontekstualno proučavanje 1. Kor. 12-14 kojim sme se bavili u ovoj glavi daje punu podršku podudaranju terminologije i upotrebe govorenja jezika u cijelom Novom zavjetu. Ono pokazuje da je ispravno smatrati da je govorenje jezika isti duhovni dar kroz čitav Novi zavjet. Najlogičniji je zaključak da je govorenje jezika u Novom zavjetu isti dar čudesnog govorenja nenaučenih stranih jezika.¹

Nesalomive spone vežu sve tekstove Novoga zavjeta koji govore o fenomenu govorenja jezika.

1.) Hristos je tvrdio da će vjernici govoriti nove jezike (Marko 16,17). To se ispunilo ne samo u Jerusalimu na dan Pedesetnice, nego i u drugim metropolama kao što su Cezareja u Judeji, Efes u Maloj Aziji i Korint u Grčkoj. U svakom od ovih gradova su živjeli stanovnici i turisti, koji su bili razdvojeni jezičkim barijerama. Ljudi iz različitih zemalja i regija, sa svojim maternjim jezikom, bi prolazili kroz ova mjesta. Hristos nije samo naredio da se radosna vijest propovijeda svim pripadnicima ljudskog roda, nego je kroz Svetog Duha poklonio dar čudesnog govorenja stranih jezika da bi ostvario taj cilj i pokazao ljudima, sa različitih govornih područja, Svoj put.

¹Kao primjer teologa dvadesetog vijeka, koji pripadaju različitim religioznim pravcima i teološkim školama, koji su podržali stav da u 1. Kor. 12-14 Pavle govori o stranim jezicima kada se osvrće na govorenje jezika, možemo navesti sljedeće: H.Brtrams, Das NJesen des Geistes nach der Anschauung des Apostles Paulus (Neutestamentliche Abhandlungen, IV/4; Munster, 1913), 39; V. Rajnhard, Des NJirken des Heiligen Geistes nach den Briefen des Apostles Paulus (Freiburger Theologische Studien, 22; Freiburg, 1918), 120, 133; H.Horton, The Gifts of the Spirit (Nottingham, 1934), 150; Dž.D.Dejvis, "Pentecost and Glossolalia," Journal of Theological Studies 3 (1952), 228-231; V.Ris, "1 and 2 Corinthians," A Catholic Commentary on Holy Scripture, ured. Dom B.Orčard (Dqondon:Nelson, 1953), 1095-96; S.q.Džonson, "The Gift of Tongues and the Book of Acts," Bibliotheca Sacra (oct., 1963), 340; Čarls V. Karter, "Corinthians and Ephesians," The NJesleyan Bible Commentary, urednik Čarls v. Karter (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1965), 5:214-222; S.Alen, "Zungenreden," Biblisches-historisches Handjorterbuch, urednici B.Raik i q.Rost (Gottingen: Vandenhoeck and Ruprecht, 1966), 3:2249-50; R.H.Gandri, "Ecstatic Utterance (N.E.B)?" Journal of Theological Study 17 (1966), 299-307; V. Harold Mer, "1 Corinthians," The Expositor's Commentary of the Bible, ur. Frank E. Giblen (Grand Rapids, MI: Zondervan, 1976), 10:271-81; Dž.M. Ford, "Tonjard a Theology of Speaking in Tongues," Theological Studies 32 (1971), 3-29, ponovo štampano u Speaking in Tongues. A Guide to Research on Glossolalia, urednik Votson E.Mils (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1986), 263-94; Norman Hilajer, "1 and 2 Corinthians," The Eerdmans Bible Commentary, urednik D. Gatri i Dž.A. Motjer (treće izdanje; Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1987), 1067, 1069-70: "ekstatičan govor u jeziku je nepoznat." G.F.Rendal, "Ich rede mehr als ihr alle in Zungen" (Stuttgart; Schnjengeler Verlag); Wolfgang Bin, Spiel mit dem Feuer (Bielefeld: Christiliche qiteratur-Verbreitung, 1989); i drugi.

2.) Prema Marku 16,17 Hristos je izjavio da će, između ostalog, i govorenje jezika biti znak, grč. semeion, u smislu zbivanja koje je suprotno uobičajnom toku prirodnih procesa, onima koji čuju poruku jevandjelja. Trebalo bi da bude za nevjernike znak čuda koje ukazuje na to da je nalog božanskog porijekla. U 1. Kor. 14,22 Pavle objašnjava da su jezici znak, semeion, ne za one koji vjeruju, nego za nevjernike. On ističe da dar govorenja stranih jezika treba da nadmoćnom silom ubijedi nevjernike da objava nauke nosi nebeski pečat. Svako ko bude ubijedjen u to dobiva spasenje, a osobe koje odbace tu poruku će biti osudjene.

3.) U Djelima 2,13 neki su prezirivo ismijali učenike koji su govorili jezike optužujući ih da su pijani. Nevjernici su mogli reagovati na sličan način ukoliko su prisustvovali raspuštenom sastanku crkve u Korintu. Pavle ističe da ako jezike ne razumije nevjernik onda može pomisliti da su govornici ludi (14,23). Tako se može stvoriti pogrešna predstava, pa se istinsko govorenje jezika može pogrešno protumačiti.

4.) To nas dovodi do još jedne veze u nizu onih koje povezuju i ujedinjuju novozavjetni fenomen govorenja jezika i njegovu svrhu. Vaskrsli Gospod je povezao govorenje jezika sa velikim nalogom da se propovijeda jevandjelje svijetu (Marko 16,15-18). Prvi plodovi tog obećanja su se pojavili na dan Pedesetnice, kada se 3 000 ljudi pridružilo do tada malobrojnoj crkvi (Djela 2). Onda su dar dobili hrišćani neznabošci koji su se tako pridružili zadatku propovijedanja u Cezareji i Efesu (Djela 10,45-46; 19,1-6). U 1. Kor. 14 Pavle po ko zna koji put naglašava da govorenje jezika treba da koristi izgradjivanju crkve (14,4.5.12.26). Zbog toga on i kaže da dar postoji radi nevjernika. Oni bi, također, trebalo da udju u krug vjernika i da dožive dalji rast u svom hrišćanskom iskustvu i da učestvuju u propovijedanju jevandjelja.

5.) Luka u Djelima 19,6 izvještava da su dvanaestorica učenika u Efesu nakon obraćenje primila Svetog Duha i mogla da govore jezike i prorokuju. Značajno je da su u Efesu jezici i proroštvo vezani za Pavla. Prema tome, to je direktna veza sa 1. Kor. 14 u kojoj Pavle stalno spominje oba dara. Beza između proroštva i jezika se ogleda u tome da su oba dara Svetog Duha postojala i u Efesu i u Korintu. Bliska veza jezika i proroštva datira iz vremena prve manifestacije Svetog Duha na dan Pedesetnice, kada se Petar dva puta osvrnuo na proroštvo (Djela 2,17.18). Bilo kako bilo, Pavle potpuno jasno ističe da su dar jezika i dar proroštva dva različita duhovna dara, nikako istovjetna.

6.) Nije slučajno to što su dva velikana rane crkve, Petar i Pavle, nosioci radosne vijesti Jevrejima i neznabošcima, u Djelima povezani sa pojavom govorenja jezika, o kojoj Pavle ponovo govori u 1. Kor. 12-14. Bog je iskoristio ove prilike i ugledne stubove rane crkve s ciljem da raširi radosnu vijest pomoću jezika natprirodno darovanih od strane Svetoga Duha.

7.) Unutrašnji, duhovni, znak u 1. Kor. 14 usmjerava u pravcu prepoznavanja govorenja jezika kao natprirodne sposobnosti govorenja stranih jezika ranije nenaučenih, kao što je bio slučaj u Djelima 2. Očigledna slučnost terminologije i lingvističke upotrebe izraza govorenje jezika u Djelima 2 i 1. Kor. 12-14 ovo poistovjećivanje postavlja na sigurne noge.

8.) I druge sličnosti između jevandjelja po Marku, knjige Djela i 1. Korinćanima postoje počevši od porijekla, prirode, funkcije, svrhe i osoba koje su uključene sa izrazitim obilježjem ovog duhovnog dara. Na onovu toga, novozavjetni fenomen govorenja jezika u ove tri knjige; Marko, Djela, 1. Korinćanima, je jedan duhovni

dar govorenja nenaučenih jezika darovan u svrhu propovijedanja jevandjelja svijetu. Trebalo je da se time pokaže da je Bog na strani malobrojne crkve, da joj se omogući razvoj, da se slome barijere između Jevreja i neznabožaca, i da se brojnim darovim obezbjedi izgradjivanje crkve kao tijela Hristovog.

Naše istraživanje svih dijelova problema govorenja jezika u Novom zavjetu otkriva da je do dar Svetog Duha vjernicima u naročite svrhe i da je njegova namjera da se on iskoristi na takav način. Već smo vidjeli da se dar govorenja jezika u Novom zavjetu ne poklanja svakome, nego samo onima koje Duh izabere. Ne postoji naredba da bi svaki vjernik trebalo da govori jezike. Ne postoji izjava u Novom zavjetu da je govorenje jezika ključ za veću duhovnu moć. Postoji izjava da bi govorenje jezika trebalo da prestane (1. Kor. 13,8). O specifičnom značenju ove izjave se mnogo diskutuje. Kaže se da je bilo potrebno samo u periodu novozavjetnih vremena (B.B. Varfield) i da bi govorenje jezika trebalo da prestane samo po sebi (M.F. Anger). Istraživanje polemike oko jezika upućuje na to da savremenoj glosolaliji na bi trebalo težiti, niti bi je trebalo zabraniti. Ovaj kompromis podržavaju različiti ljudi. Ako se ma koja vrsta savremene glosolalije poistovjećuje sa novozavjetnim darom govorenja jezika, onda će se morati dokazati da se ona slaže sa novozavjetnom definicijom i pobližim označavanjem govorenja jezika, uključujući izvor, svrhu, prirodu, red, postignutu namjeru i tako dalje. Dokaz za ovo poistovjećivanje ne može da leži u ličnom iskustvu ili odobrenju od strane crkve, nego mora biti čvrsto utemeljen na tekstovima iz Svetog pisma koji govore o toj temi. Verijanci "svaki dan istraživahu po pismu je li to tako" (Djela 17,11). Svaki odgovoran hrišćanin će uraditi isto i zadržati se na onome što na osnovu Pisma dokaže za ispravno.

BILJEŠKA O KNJIZI:

Govorenje jezika je savremena rasprava o modrenom fenomenu govorenja jezika koji praktikuju milioni hrišćana. Knjiga otkriva da je govorenje jezika, takodje, prisutno i u nehrišćanskim religijama. Pitanja koja se postavljaju u vezi toga su naročito važna za hrišćanskog vjernika.

Svrha ove knjige je da ispita prirodu govorenja jezika među hrišćanima i nehrišćanima. Na osnovu zaključka da su oba fenomena u savremenom svijetu lingvistički ista, postavlja se presudno pitanje o tome da li bi savremeno govorenje jezika trebalo da se poistovjeti sa govorenjem jezika iz Novoga zavjeta. Pet od sedam poglavlja ove knjige je posvećeno detaljnom proučavanju novozavjetnih tekstova o govorenju jezika.

Ova knjiga se bavi i vezom između savremenog govorenja jezika, nazvanog stručno glosolalijom, u nehrišćanskom svijetu i novozavjetnog govorenja jezika kao dara svetog Duha. Postavlja se niz pitanja kao npr.: Da li govorenje jezika potiče od Boga, i demonskog ili drugih izvora, da li će ono ujediniti sve crkvi i religije, da li hrišćani treba da govore jezike, da li Pavle u 1. Kor. 12-14 piše o daru jezika koji je isti kao onaj manifestovan na dan Pedesetnice iz Djela 2, da li u Bibliji postoji jedan ili dva različita fenomena govorenja jezika, itd. Svakome, ko je zainteresovan za fenomen harizmatksoog govorenja jezika, bi ova knjiga, puna detalja, mogla biti od pomoći.

INDEKS

Africa
agnostici
antropolozi
Afrodita
Apolon
apostolstvo
Asirci
ateisti
Azusa ulica
misija iz Azusa ulice
brbljanje
krštenje
 Svetim Duhom
 Duhom
varvarin
barijere
Verianci
crni magovi
Borneo
mucanje
katolička harizmataska obnova
rimo-katolici
Cezarea
harizmataski
 pokret
 obnova
 obnovljen pokret
Čo, Pol Jongi
crkva
 sastanak
 izgradjivanje
obrezanje
opšte dobro
komunikacija
kompromis
zbrka
 jezika
savjest
 izmijenjeno stanje
obraćenje
Korint
Kornelije
kult

Apolonov
delfijski
Dionizijev
religija plesa
Delfi
pororočište
dijalekti
andjeoski
Dijana
dionizije
učenici
proricanje
prorok
razvod
doktrina
svjedoci
ekstaza
mistična
ekstatično
izkusvo
religije
govorenje jezika
govor
jezik Duha
ekumenizam
religiozno izgradjivanje
aizegeza
elipsa
entuzijazam
Efes
esperanto
euharistična žrtva
evangelizam
evangelizacija
egzegeza
izkustvo
nebiblijske religije
očevdci
izcjelitelji vjerom
prvi rodovi
stranac
ludilo
Galilejci
misija neznabožaca
neznabožci
darovi

glossa
glossa lalein
glosolalija
 definicija
 u hrišćanstu
 u nehrišćanskim religijama
 prevodilac
 paganska
 religiozna
 spiritistička
 nerazumljiva
 glosolaličan govor
Bogo-bojazne osobe
dobra vijest
jevandjelje
veliki nalog
Grci
slušanje
helenizam
helenističke religije
istorijsko-kritički
 metod
 teolog
istorija religija
sveti
sveti roleri
Sveti Duh
 krštenje
hiperbola
hipnoza
hipoteza
identifikacija
idoli
Indonezija
ludilo
razumljivost
razumljiv
prevod
prevodilac
Irvinzi
Izis
Japan
Jerusalim
Jevrejska tradicija
Jevreji
judaizam

sud

znanje lalein

laleo

jezik

andjeoski

barijera

pročelje

strani

ljudski

razumljiv

I živi

maternji

nacija i regija

vlastiti

čudan

nerazuljiv

nenaučen

pseudo

pozni dažd

polaganje ruku

naučeno ponašanje

lego

ljevantinci

leksikografija

lingvisti

tekstualni kriticizam

ljubav

mantik

manticizam

Manti

brad

medijum

čaranje

um

čuda

čudesni dar

misija

muzički instrumenti

tajne

tajna

religije

prirodno

besmisleni slogovi

proročišta

red

drugi jezici

prostak
Ovid
Oznam, Agnes
paganizam
papiirus
paralele
Parham, Čarla
Pavle
mir
Pedesetnica
pentakostalizam
 denominacioni
 neo
pentakostalci
Petar
filosofija
čaranje
molitva
sveštenica
 Pitijine
sveštenici
objava
proroštvo
proricanje
proročka ekstaza
psihijatri
psiholozi
svrha
Pitija
Kumran
rabinska tradicija
religije
 grčka
 paganska
ostati
otkrivenje
Roberts, Oral
Rimljani
sveto
spasenje
sinedrion
satana
nauka
Pismo
seanse
drugi dolazak

drugi talas

tajni jezki

samoisticanje

Septuaginta

Seraf

Sejmur, Viljem

šejkersi

šamani

Simil

znak

suda

spassenja

pjevanje

Samo Pismo

vračari

zvukovi

izvori

izvor hipoteza

govorenje jezika

govor

andjeosti

automatski

ponašanje

snažan

razumljiv

latinski

racionalan

duhovan

nerazumljiv

Duh

Duh medijuma

duhovno bogoslužjenje

duhovni

dar

snaga

spiritualizam

spiritualistička glosolalija

Stevan

subjektivno iskustvo

slatko vino

tabu

sastanci iščekivanja

poučavanje

bič

jezici

od vatre

strani
dar
andjela
čudni
onaj koji govori jezika
vavilonska kula
tradicija
trans
iskustvo
stanje
prevesti
prevod
dinamični
formalni
prevodilac
plemenske religije
Trojica
trupa
istine Božije
Dvanaestorica
nevjernici
razumijevanje
nerazumljivost
nerazumljiv ekstatičan govor
nerazumljiv govor
izgradnja
gornja soba
govor, misteriozan
Vudu
vjetar
vračari
svjedoci
riječ
Božija
Svjetski savez crkava
ksenoglosija
ksenolalija
Janagida Genji

SADRŽAJ

PREDGOVOR

UVOD

Glava I SAVREMENA HRIŠĆANSKA I NEHRIŠĆANSKA GLOSOLALIJA

1. Glosolalija u savremenom hrišćanstvu
2. Glosolalija u savremenim nehrišćanskim religijama
3. Glosolalija u savremenim lingvističkim istraživanjima
4. Glosolalija u savremenom iskustvu
5. Glosolalija u savremenom doktrinalnom nejedinstvu
6. Glosolalija i testiranje jezika

Glava II GOVORENJE JEZIKA U GRČKOM JEZIKU

1. Upotreba grčkog izraza glossa lalei u Novom zavjetu
2. Nepotvrđena glosolalija u vanbiblijskom kontekstu
3. Upotreba imenice glossa i glagola laleo izvan konteksta Novog zavjeta
4. Upotreba termina glossa lalein u Septuaginti
5. Moderne hipoteze vezane za glosolaliju kao nerazumljiv govor
6. Zaključci

Glava III GOVORENJE JEZIKA U JEVANDJELU PO MARKU

1. Istorijska pozadina
2. Hristova izjava o govorenju novih jezika
3. Značenje riječi "jezici"
4. Značenje riječi "novi"
5. Svrha govorenja novih jezika

Glava IV GOVORENJE JEZIKA U DJELIMA 2

1. Istorijska pozadina
2. Izlivanje Svetog Duha
3. Priroda govorenja jezika
4. Svrha govorenja jezika
5. Reagovanje ismijavača vjere na govorenje jezika
6. Govorenje jezika i hipoteze iz modernih izvora
7. Zaključci

Glava V GOVORENJE JEZIKA U DJELIMA 10

1. Istorijska pozadina
2. Veze između Djela 2 i Djela 10
3. Priroda govorenja jezika
4. Svrha govorenja jezika
5. Zaključci

Glava VI GOVORENJE JEZIKA U DJELIMA 19

1. Istorijska pozadina
2. Efeski "učenici", hrišćansko krštenje i Sveti Duh
3. Govorenje jezika i proroštvo
4. Da li krštenje Duhom dovodi do glosolalije?
5. Zaključci

Glava VII GOVORENJE JEZIKA U 1. KORINĆANIMA 12-14

1. Istorijska pozadina
2. Kratak sadržaj 1. Korinćanima 12-14
 - a. 1. Korinćanima 12
 - b. 1. Korinćanima 13
 - c. 1. Korinćanima 14
3. Govorenje jezika u modernim prevodima
4. Terminologija govorenja jezika
5. Govorenje jezika i jezik andjela
6. Govorenje jezika i kazivanje tajni
7. Govorenje jezika i razumijevanje
8. Govorenje jezika i helenističke misteriozne religije

9. Govorenje jezika i izgradnja crkve
10. Govorenje jezika kao znak za
nevjernike
11. Govorenje jezika i tumačenje
12. Govorenje jezika i proroštvo
13. Govorenje jezika i molitva
14. Govorenje jezika i uredno bogoslužjenje
15. Zaključci

ODABRANA BIBLIOGRAFIJA

INDEKS